

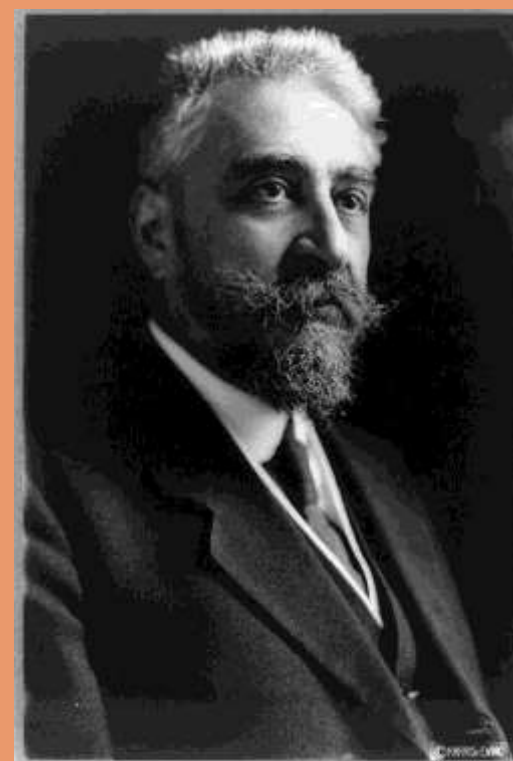
ISSN ONLINE 2457-9904

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE ANUL XIX, 2019 NR.1 (54)

Revista de Științe Militare

Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România

Ion. I.C. Brătianu

Nr. 1 (54)
Anul XIX, 2019

Revista de Științe Militare

EDITOR

**Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință
din România**

**CONSILIUL EDITORIAL
PREȘEDINTE DE ONOARE**

general (r) prof. univ. dr. H.C. Vasile CÂNDEA

PREȘEDINTE

general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

REFERENȚI ȘTIINȚIFICI

general (r) prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI

general (r) dr. Gheorghe VĂDUVA

general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC

colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

MEMBRI

general (r) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU

general maior (r) prof. cons. dr. Constantin MINCU

general de brigadă (r) prof. univ. dr. Viorel BUȚA

locotenent-colonel dr. Cristophe MIDAN, Franța

dr. Karina MARCZUK, Polonia

prof. univ. dr. Adrian GHEORGHE, SUA

Dr. Dana PERKINS, SUA

general de brigadă Bohuslav PRIKRYL, Polonia

general de brigadă Boris DŮRKECH, Slovacia

general de brigadă (r) Rudolf URBAN, Republica Cehă

colonel Gábor BOLDIZSÁR, Ungaria

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

colonel prof. univ. dr. Florin GROSARU

COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor șef

colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU

e-mail: esiteanu@yahoo.com

Redactori

colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC

e-mail: benoneandronic@yahoo.com

conf. univ. dr. Diana Elena ȚUȚUIANU

diana.tutuianu@yahoo.com

Cristina-Mariana TĂLPAN, talpan.cristina86@gmail.com

Tehnoredactor

Cristina-Mariana TĂLPAN

Tipar executat la

**Tipografia Editurii Academiei
Oamenilor de Știință din România**

Revista de Științe Militare apare trimestrial.

COPYRIGHT: sunt autorizate orice reproduceri,
fără perceperea taxelor aferente, cu condiția indicării
precise a numărului și datei apariției revistei din care provin.

*Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate
autorilor, respectând prevederile Legii nr. 206 din 27.05.2004 referitoare
la buna conduită în cercetarea științifică.*

COPERTA I:

Ion I.C. BRĂȚIANU,

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_I.C._Br%C4%83tianu

COPERTA II:

COLUMNĂ LUI TRAIAN

COPERTA IV:

4 iunie 1920: Tratatul de la Trianon –

Ungaria recunoștea apartenența Transilvaniei la România

<https://cersipamantromanesc.wordpress.com/2017/06/04/4-iunie-1920-o-zi-a-dreptatii-pentru-poporul-roman-semnarea-tratatului-de-la-trianon-video/>

*Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei,
rugăm agenții economici și pe toți cei interesați să se adreseze redacției
pentru a conveni forma de colaborare.*

Revista de Științe Militare

*Editată de Secția de Științe Militare
a Academiei Oamenilor de Știință din România*

Revistă științifică trimestrială, cu acces liber și prestigiu recunoscut de
CNATDCU, indexată în baza de date internațională (BDI) CEEOL

ISSN ONLINE 2457-9904

**Nr. 1 (54)
Anul XIX, 2019**

CUPRINS

VULNERABILITĂȚI ACTUALE ALE SECURITĂȚII ROMÂNIEI. UN SEMNAL DE ALARMĂ PENTRU CLASA POLITICĂ	5
<i>General-locotenent (r.) prof. asoc. dr. Constantin MINCU</i>	
TRANSMISIUNILE ARMATEI ROMÂNE ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI (1916-1919).....	18
<i>General-locotenent (r.) prof. univ. dr. Cristea DUMITRU</i>	
RĂZBOIUL HIBRID, CONCEPUT ȘI APLICAT DE FEDERAȚIA RUSĂ ÎN ULTIMII ANI.....	27
<i>General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU</i> <i>Drd. Lucian GRIGORE</i>	
CONFLICTUL DIN SIRIA LA OPT ANI DE LA DEBUT	35
<i>General de brigadă prof. univ. dr. Gheorghe CALOPĂREANU</i>	
CONTRIBUȚIA SERVICIILOR DE INFORMAȚII ROMÂN LA FĂURIREA ȘI MENȚINEREA ROMÂNIEI MARI (partea a II-a)	41
<i>General (r.) prof. univ dr. Anghel ANDREESCU</i>	
SECURITATEA MARITIMĂ LA MAREA NEAGRĂ - O NECESITATE OBIECTIVĂ.....	49
<i>Amiral (r.) dr. Gheorghe MARIN</i>	
TEORIA SENZORIALĂ A SECURITĂȚII. O NOUĂ ABORDARE A SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE	59
<i>Dr. Alexandru CRISTIAN</i>	

TEORIA OPTIMIZĂRII SECURITĂȚII.....	64
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. ing Eugen SITEANU</i>	
CONTRIBUȚIA ARMATEI ROMÂNE LA APĂRAREA MĂRII UNIRI, DUPĂ 1 DECEMBRIE 1918	90
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU</i>	
HIDROPOLITICA ȘI CONFLICTELE PENTRU APĂ.....	104
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU</i> <i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC</i>	
UTILIZAREA DRONELOR ÎN SPRIJINUL LOGISTIC AL ACȚIUNILOR MILITARE	114
<i>Colonel (r.) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC</i>	
TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA CRIMEI ORGANIZATE.....	123
<i>Drd. Eduard PETRESCUL</i>	
FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA.....	132
<i>Colonel (r.) dr. Anatol MUNTEANU</i>	

VULNERABILITĂȚI ACTUALE ALE SECURITĂȚII ROMÂNIEI. UN SEMNAL DE ALARMĂ PENTRU CLASA POLITICĂ

ROMANIA'S SECURITY CURRENT VULNERABILITIES. AN ALARM SIGNAL FOR THE POLITICAL CLASS

General-locotenent (r) prof. asoc. dr. Contantin MINCU*

Rezumat: Numeroși analiști politici și militari din țările membre NATO și nonNATO sunt, aproape unanim, de acord, că în ultimii 10 ani lumea a intrat într-o stare periculoasă de agitație. De la resurgența și agresivitatea extreme ale fundamentalismului islamic, la apariția unor noi deținători de arme nucleare în state-dictaturi și culminând cu agresivitatea de ordin politic, propagandistic, economic și militar a Federației Ruse (Georgia-2008, Ucraina 2014 – până în prezent) – toate aceste evoluții trebuie să-i îngrijoreze pe liderii mondiali responsabili.

În acest context geopolitic complicat, România ca țară europeană membră UE și NATO are obligația să rămână permanent vigilentă, cu garda sus, contribuind, cu bună credință, la apărarea colectivă, în același timp cu consolidarea democrației interne.

Un rol important revine și actualilor lideri militari români, care, trebuie să renunțe la timiditate și pasivitate, să prezinte cu curaj liderilor politici, desigur că în cadrul prevederilor Constituției și ale legilor țării, problemele grave cu care se confruntă Armata Română și, în consecință, Apărarea României. Constatăm că în ultimii doi ani situația s-a agravat și mai mult.

Cuvinte-cheie: lideri militari; NATO; UE; fundamentalismul islamic; Federația Rusă; Armata Română.

Abstract: Many political and military analysts from NATO and non-NATO countries agree, almost unanimously, that over the last 10 years the world has entered a dangerous state of turmoil. From the resurgence and extreme aggression of Islamic fundamentalism to the emergence of new nuclear weapon holders in state-dictatorships and culminating with the political, propaganda, economic and military aggression of the Russian Federation (Georgia-2008, Ukraine - 2014 - up to date) - all these developments should be as many reasons for concern to responsible world leaders.

In this complicated geopolitical context, Romania as European country member of the European Union and of NATO has the obligation to remain vigilant on a permanent

* Membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru al Consiliului Onorific al Academiei Oamenilor de Știință din România, secretar științific al Secției de Științe Militare, Telefon: 0722.303.015, email: mincu_constantin@yahoo.com.

basis, contributing in good faith to the collective defense, while strengthening its internal democracy.

An important role also belongs to the current Romanian military leaders, who have to give up their reserved attitude and passivity and to dare to present upfront to the political leaders – certainly, within the provisions of the Constitution and the laws of the country – the serious problems involving the Romanian Armed Forces and consequently, Romanian defense. We consider that in the latest two years the situation has gotten even worse.

Keywords: *military leaders; NATO; EU; Islamic fundamentalism; the Russian Federation; Romanian Armed Forces.*

1. Introducere

Cred că este oportun să aruncăm o privire pe harta politică a lumii. Vom constata, fără prea mare surprindere, că pe toate continentele sunt probleme în litigiu între state, unele dintre acestea cu potențial de confruntare militară iminentă, iar altele sunt deja zone calde de război în toată regula. În aproape toate zonele de conflict sunt prezente marile puteri, având interese directe de ordin politic, economic, militar și de altă natură, fără a le păsa, în vreo minimă măsură de considerente umanitare și de soarta populațiilor – obiect de negociere și presiune.

Diverși analiști politici și militari, între care și români atrag atenția asupra principalelor pericole ce amenință pacea lumii, între care, la loc de frunte se află Federația Rusă, Coreea de Nord, Statul Islamic și unele mișcări resurgente și teroriste din Orientul Mijlociu, Africa și America de Sud. Cred că pentru cei interesați de problemele de securitate ale țării, în actualul context internațional, merită să fie studiate articolele publicate de unii autori de prestigiu în Revistele Geopolitica Nr. 73(1)/2018 și Nr. 74(2)/2018, în principal în problematica agresivității globale a Federației Ruse¹.

La acestea se adaugă mai vechile și mai noile mișcări separatiste și autonomiste care bântuie Europa, cu efect distructiv asupra unității europene, a păcii și bunăstării populației de peste 500 de milioane de oameni. Se impune o întrebare legitimă – cine dorește și de ce distrugerea unității politice și militare ale UE și NATO. Răspunsul nu este prea greu de ghicit.

¹ www.geopoliticamagazine.com; www.geopolitic.ro

2. Europa, Asia, SUA și politicile Federației Ruse

2.1. Federația Rusă

Federația Rusă sub actuala conducere autoritară a președintelui Vladimir Putin (acompaniat de o echipă sudată de siloviki) revine rapid și cu hotărâre la refacerea statutului de mare putere, la paritate cu SUA, aspirând la refacerea, în trepte, a fostei URSS, întâi prin readucerea la ascultare a fostelor republici sovietice și apoi, la extinderea influenței politice, economice și militare asupra „străinătății apropiate” care la început poate fi până la Berlin și apoi până la Atlantic. Ultimele declarații belicoase ale liderilor ruși confirmă acest curs.

Numai naivii și necunoscătorii jocurilor geopolitice la scară mondială nu văd că toate acțiunile politice, propagandistice, cibernetice, economice și militare ale Federației Ruse sunt îndreptate în mod continuu și agresiv, împotriva Occidentului, având ca obiectiv distrugerea coeziunii politice și militare ale UE și NATO.

Merită să fie studiate cărțile unor autori ruși cum sunt Mark Solonin² și Victor Suvorov³ pentru a constata că politica Rusiei și a rușilor nu s-a schimbat în ultimii 300 de ani. Deși au cel mai mare teritoriu de pe glob, cu resurse imense, vor și mai mult.

Puterile occidentului în frunte cu Statele Unite ar trebui să conștientizeze, mai mult și mai rapid, cu cine au de lucru și să-și ia, la timp, măsuri de apărare.

Din articolul meu publicat în Revista de Științe Militare, a Secției de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, nr. 3/2017, cu titlul „*Federația Rusă și restul lumii*” am adus în atenție câteva coordonate principale ale politicii Imperiului Estic⁴, din care voi menționa doar unele idei.

Astfel, se poate lua act din informații publice, greu de contrazis, că Federația Rusă a avut, are și va avea un comportament agresiv, în primul rând față de vecini și nu numai (a se vedea și interviul acordat de Armand Goșu, publicat pe www.Hotnews.ro, în 06.11.2017)⁵:

- menținerea și amplificarea conflictelor dintre statele din Caucaz;
- agresiunile militare directe împotriva Georgiei;
- anexarea Crimeei în 2014 și ruperea, de facto, a Estului Ucrainei, prin metode ale războiului hibrid, dar și prin agresiuni directe;
- distrugerea Cecenei și a capitalei sale;

² Mark Solonin, *Butoiul și cercurile*, Editura Polirom, București, 2012.

³ Victor Suvorov, *Spărgătorul de gheață*, Editura Polirom, București, 2010 și *Ziua M*, Editura Polirom, București, 2011.

⁴ Gl. Mr. (r) prof. asoc. dr. Constantin Mincu, *Federația Rusă și restul lumii*, Revista de Științe Militare, Nr. 3/2017.

⁵ Armand Goșu, Interviul, site-ul: www.Hotnews.ro, 06.11.2017.

- implicarea totală în Siria în favoarea regimului dictatorial a lui Bashar al Assad și sprijinirea Coreei de Nord și a Iranului pentru a deține vectori de transport la ținte a armelor nucleare;

- proliferarea amenințărilor cu folosirea forței împotriva Țărilor Baltice, Poloniei și României;

- deschiderea unor noi baze militare în străinătate (Siria, Libia, Cuba, Venezuela);

- intensificarea, fără precedent, după 1991 a activității aviației de bombardament și a submarinelor nucleare în vecinătatea granițelor SUA, Marii Britanii, Țărilor Nordice etc.

- desfășurarea unor aplicații de mare amploare în apropierea graniței de Vest a Federației Ruse, cu efective de peste 30.000 de militari și câteva mii de tancuri și transportoare blindate, deși oficialii ruși au declarat senini (în stilul cunoscut al moskirovka) că au fost cel mult 13.000 de militari. Este vorba de exercițiile militare combinate Vest – ZAPAD, 2017, care au avut loc în perioada 14-20 septembrie 2017.⁶

- expulzarea sau uciderea unor politicieni din opoziție, a unor ziariști și a unor defectori din serviciile secrete ruse. Cel mai cunoscut este cazul lui Alexander Litvinenko, asasinat la Londra, în noiembrie 2006.⁷

În anul 2018 au avut loc aplicațiile „Vostok – 18” cu participare a 300.000 de militari și a unei cantități enorme de tehnică militară. La aceste aplicații au fost testate arme noi, cu un potențial enorm de distrugere. Totodată, au fost angrenați milioane de rezerviști, ca într-o veritabilă pregătire de război, la fel ca în anii 1939-1941, sub conducerea Dictatorului Stalin.

Merită să fie avute în vedere de către cei interesați analiza și aprecierile analistului politico-militar Iulian Chifu, făcute în materialul solid documentat „*Mozaicul amenințărilor de securitate prada schimbărilor bruște a trendurilor de evoluție, pogorâte asupra Mării Negre*”⁸:

- Regiunea Mării Negre este direct afectată de amenințările de securitate globale – cele mai prezente fiind cele nucleară și cibernetică, cu impact major – dar mai ales de perspectivă, de evoluție a crizelor europene, cu precădere cele date de regândirea viitorului Europei care divide sau creează coeziune, creează falii sau membri de rang 2 și 3 în eșafodajul Uniunii Europene,

- În regiunea Extinsă a Mării Negre, ultimele evoluții ne arată **schimbări bruște în trendurile de evoluție a statelor**, cu precădere în spațiul conflictelor

⁶ <http://adevarul.ro/international/rusia/zapad-2017>.

⁷ Alan S. Cowell, *Moartea unui spion, povestea lui Alexandr Litvinenko*, Editura Litera International, București, 2009.

⁸ Iulian Chifu, [blogs/iulian.chifu1/19septembrie2017](https://blogs.iulian.chifu.ro/19septembrie2017).

înghețate, acolo unde Ucraina în turbulențe și criză auto-create prin afacerea Sakasvili, speculată de opoziție, dar care creează vulnerabilități lesne de speculat de către vecinul estic rus, în timp ce Armenia semnalează la nivel public schimbări sensibile de simțăminte, opțiuni și orientări strategice la nivelul populației.

- Spațiul negocierilor și al dialogului privind perspectiva soluționării crizei determinate de cursa spre arma nucleară montată pe o rachetă purtătoare, capabilă să atingă orice loc în lume, s-a îngustat teribil după sfidările repetate ale liderului Nord Coreean.

- O asemenea sfidare iresponsabilă e cu atât mai periculoasă cu cât SUA nu poate lăsa Coreea de Nord să atingă punctul de operaționalizare a unei asemenea capacități, fapt ce ar deschide calea precedentului unui regim de a șantaja comunitatea internațională prin încălcarea acordurilor de neproliferare.

Decidenții politico-militari din NATO și UE trebuie să ia în serios amenințările directe ale Președintelui V. Putin la adresa SUA și a aliaților ei, făcute recent cu ocazia prezentării Raportului despre Starea Federației Ruse (România și Polonia au fost menționate ca ținte sigure pentru rachetele și avioanele de bombardament ruse). În acest context trebuie să menționăm:

- Secretarul de Stat al SUA Mike Pompeo a declarat în Slovacia, la data de 12.02.2019 că „Președintele rus Vladimir Putin reprezintă o amenințare pentru democrațiile din întreaga lume”.
- Consilierul Ambasadei SUA la București David Schlaefel a spus: „Suntem foarte preocupați de încercările Rusiei în România de a crea, prin propagandă, divizări la nivelul societății pentru a slăbi țara în relație cu SUA și UE”⁹.
- Suedezii au ajuns la concluzia că Rusia se pregătește de un Război Mondial.¹⁰

Un aspect deosebit de îngrijorător este reprezentat de perfecționarea și utilizarea armelor digitale sau cibernetice de către mai multe state și în mod deja evident de către federația Rusă. Astfel aceasta s-a implicat direct în influențarea proceselor electorale din SUA, Marea Britanie, Franța, Germania și alte state. Pentru Rusia statul vecin Ucraina a devenit deja un poligon de încercare prin blocarea unor procese industriale și prin preluarea sub control a unor sisteme de infrastructură critică majore. Astfel, **Dan Coats, directorul US National Intelligence**, a susținut, cu dovezi clare, că Rusia „Și-a asumat o postură cibernetică tot mai agresivă”.

⁹ hotnews.ro, 24.02.2019

¹⁰ Agenția Suedeză pentru Cercetare și Apărare, 11.02.2018, Digi24.

Foarte multe dintre armele cu care se confruntă astăzi occidentul au fost rafinate, dezvoltate și testate de hackeri ținând de Rusia, în războiul purtat de Ucraina. Între principalele amenințări menționate în expunerea sa¹¹, Coats a prezentat amenințări digitale posibile la adresa infrastructurii critice americane, inclusiv sau în primul rând rețelele electrice, utilitățile publice sau structura de comandă a unor poduri și porți de protecție a unor facilități de securitate ridicată, care astfel s-ar deschide și ar crea amenințări enorme populației, inclusiv prin pierderi de vieți omenești.

Prin atacurile cibernetice masive asupra sistemelor energetice ucrainiene din decembrie 2015 și din 2016, cu mii de persoane lăsate fără curent ore întregi, Rusia a trecut de o linie roșie, producând pagube materiale enorme și pierderi de vieți omenești (în spitale, creșe, grădinițe și în alte locuri). Este o clară demonstrație de război fără limite și fără scrupule).

Un alt expert recunoscut John McAfee, specialist de vârf în industria soluțiilor antivirus din SUA¹², atrage atenția asupra unor pericole majore, adesea mortale:

- Cel puțin patru țări au arme cibernetice capabile să distrugă rețeaua de energie electrică a unui alt stat: China, SUA, Rusia și Israel.

- China este fără îndoială țara cu cele mai puternice arme cibernetice. Chinezii au înțeles încă de acum patru decenii că electronica și computerele sunt esențiale pentru viitorul armelor.

- Dacă o țară ar începe un război cibernetic pentru a distruge alt stat, urmările ar fi catastrofale pentru că riscăm distrugerea generală (n.a. – iată că Rusia nu se încurcă în procese morale și încearcă să distrugă cibernetic și militar Ucraina).

- Ce s-ar întâmpla dacă America ar rămâne fără energie electrică? Am muri cu toții, nu am mai avea mâncare, comunicații sau servicii de urgență, ne-am întoarce în Epoca de Piatră. Un studiu recent prezentat în Congres estima că în doi ani 90% dintre americani ar muri dacă am rămâne fără curent (n.a. – efectele dramatice prezentate vor fi și asupra populației oricărei țări atacate).

- Va fi un atac distrugător asupra altui stat? Este prea periculos și cred că lumea nu ar supraviețui nici dacă atacul ar fi asupra unei singure țări, fiindcă ar fi represalii. Diferența dintre armele clasice și cele cibernetice este că te costă enorm să construiești o bombă nucleară, dar când o țară a construit o armă cibernetică,

¹¹ Dan Coats, Directorul US National Intelligence, prezentare la Summitul Cibernetic, Septembrie 2017, Washington D.S.

¹² HotNews.ro, Interviu Vlad Barza luat specialistului din Industria antivirus americană John McAfee, 23 Februarie 2017.

poate face după ea un milion de copii cu costuri minime, fiindcă este vorba de date digitale.

- Împotriva stărilor false nu putem lupta cu un soft de inteligență artificială. Dacă noi oamenii nu suntem în stare să judecăm ce e fals și ce nu, cum putem construi un soft care să facă asta?

- Diversele aparate ce formează „*Internet of things*” sunt scoase pe piață fără pic de grijă pentru securitatea informativă și fără să se țină seama de cum gândesc hackerii.

Interviul menționat – instructiv și plin de învățăminte este unul mai amplu, iar cei interesați ar putea să îl studieze în întregime.

Trebuie să luăm totuși act că problematica complexă și de mare actualitate a atacurilor cibernetice și a războiului cibernetic nu poate fi clarificată într-un simplu articol de revistă.

Scopul este doar ridicarea, în fața celor interesați, a acestor probleme și descoperirea celor mai eficiente soluții de protecție.

2.2. Europa

Se pot elabora pe baza evenimentelor politice din ultimii 4-5 ani, diferite scenarii posibile ale evoluției Uniunii Europene în următorii zece ani.

Studierea unor lucrări, declarații și luări de poziții ale principalilor actori în construcția europeană merg de la scenariul optimist privind realizarea într-un termen relativ scurt a unei integrări politice depline în așa numitele „*Statele Unite ale Europei*”¹³, până la varianta unei disoluții din ce în ce mai accentuate, datorită unui complex de factori de ordin politic, economic, financiar, social și cultural. În acest moment este dificil de apreciat care curent are șanse de reușită.

Totuși, cred că se impune o inventariere a unor cauze care au slăbit coeziunea UE:

- Existența unei structuri nedemocratice și netransparente privind luarea deciziilor, precum și menținerea unui rol marginal pentru Parlamentul European;

- Se manifestă practic dictarea unor decizii care-i afectează pe toți de către Germania și Franța, la care se asociază uneori și alte state europene mai importante;

- Nerezolvarea dificultăților economico-financiare apărute odată cu criza din 2008-2012;

- Impunerea de facto a unei Europe cu două viteze, prin adâncirea faliei dintre țările vest-europene și cele din Europa Centrală și de Est;

¹³ Constantin Mincu, *Uniunea Europeană – Evoluții posibile în următorii zece ani*, Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, Nr. 3/2016.

- Excesul de birocrăție și reglementări care au speriat mediul de afaceri, dar și pe cetățenii obișnuiți;
 - Slăbirea solidarității între statele europene și afirmarea unor interese naționale, în detrimentul prevederilor tratatelor și principiilor fondatoare ale UE (cazul Marii Britanii – procesul Brexit, Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia, dar și alte țări membre);
 - Punerea sub semnul întrebării a existenței și extinderii spațiului Schengen datorat crizei migranților și reluării controalelor la frontierele interne ale UE;
 - Existența unor relații politice, economice și financiare cu țări nemembre ale Uniunii Europene (în special cu Federația Rusă) cu afectarea intereselor legitime ale celorlalte state membre, neglijând interesul comun (exemple: Germania, Franța, Italia, Grecia, Ungaria);
 - Abordarea complexului dosar al energiei din perspectivă pur națională, după principiul „*fiecare pentru el*” (a se vedea cazul „*Nord-Stream*”);
 - Abandonarea în ultima vreme a țărilor din vecinătatea UE – Republica Moldova, Ucraina și Georgia (probabil pentru a menaja Rusia);
 - Apărarea în exces a intereselor marilor corporații multinaționale în detrimentul companiilor mai mici și al cetățenilor;
 - Ieșirea Marii Britanii din UE adâncește criza și creează condiții pentru alte defecțiuni;
 - Resuscitarea, adesea violentă, a tendințelor autonomiste și secesioniste în unele țări europene (Catalonia în Spania, Piemont și Veneto în Italia și altele);
 - **Dezinteres generalizat** privind politicile comune de apărare și manifestarea unei slăbiciuni evidente ale forțelor militare din țările membre (bugete efective, sisteme de arme, politici coerente etc.).
- Sunt unele semne de optimism reținut** prezente în discursul lui Jean-Claude Juncker, din 17 septembrie 2017 în expunerea privind „*Starea Uniunii Europene*”, din care reținem:
- Solidaritate, egalitate, statul de drept ca referențial absolut și înlocuirea forței brute cu forța dreptului și a dreptății – o mare realizare a Europei istorice în prima jumătate de secol european comun și pașnic.
 - Președintele Juncker afirmă că a înțeles criticile succesive față de evoluțiile din ultimii ani ai UE;
 - **Fără un parlament al zonei euro, care divide, nu reunește solidar pe toți din Europa cu o singură viteză;**
 - Necesitatea unei reforme instituționale profunde, care să dea personalitate și forță UE;

- Va trebui să dăm înapoi statelor acele competențe care se impun, în urma unor analize temeinice.

Modul cum Uniunea Europeană va răspunde la cauzele care au slăbit-o ca organizație va da sensul evoluției – integrare mai strânsă sau disoluție.

Ce „Uniune” va fi în 2020, după Președinția României și a Finlandei rămâne de văzut. Oricum, din experiența anterioară rezultă că președinția statelor mai mici nu a putut influența, în nici un fel, evenimentele importante, acestea fiind apanajul autoasumat al puterilor principale – Germania și Franța.

2.3. Asia

Întregul continent asiatic din Japonia și până la Munții Ural și din Oceanul Înghețat de Nord și până în sudul Indiei, se confruntă cu numeroase probleme de ordin economic, politic, militar și demografic.

Există percepția că opinia publică mondială nu conștientizează încă pericolele majore, de ordin global, care pot fi generate din imensul continent. Astfel, putem să facem un inventar, fie el și sumar:

- **Dosarul Nord-Coreean.** Regimul dictatorial din Coreea de Nord continuă să sfideze comunitatea internațională prin dezvoltarea capacităților sale nucleare și a vectorilor de transport la țintă. Sunt proferate amenințări directe asupra SUA, Japoniei, Coreei de Sud și Australiei. De reținut, că dovezi recente arată că această țară a fost puternic sprijinită pentru dezvoltarea programelor sale militare de către Rusia și China.

- **China** – profitând de enorma sa putere economică, de potențialul demografic și de resursele sale, se afirmă tot mai puternic ca o forță militară globală, punând în operă sisteme sofisticate de arme și extinzându-și prezența, prin baze militare, în țări străine. În cazul Chinei rămâne de deslușit până unde va merge „alianța” cu Rusia (Coordonarea politicilor la ONU și în alte foruri internaționale, schimb de informații militare, manevre militare comune etc.).

- **Orientul Mijlociu** se caracterizează prin instabilitate, focare de război și potențial major de extindere a conflictelor, în principal în Siria, Irak, Afganistan, Iran și recent în Liban și Arabia Saudită. Deși a suferit înfrângeri și pierderi importante, autonumitul „Stat Islamic” continuă să producă victime în zonă, dar și în alte țări din Europa și pe teritoriul Statelor Unite.

- **Ca o concluzie** – aproape toate statele Asiei au probleme cu vecinii, de la dispute de frontieră, până la controlul resurselor economice tot mai limitate.

2.4. Statele Unite ale Americii

Principala putere mondială, în acest moment, are și ea numeroase probleme, în primul rând, de credibilitate în rândul țărilor lumii, după instalarea

Administrației Trump. S-a creat impresia că SUA acționează emoțional și imprevizibil, putând duce la conflicte majore în orice moment. Această problemă de importanță globală trebuie urmărită cu atenție, de către toate țările lumii, inclusiv de către liderii politici și militari români.

La complicatul dosar al relațiilor SUA-Rusia s-au adăugat elemente noi, cum ar fi:

- denunțarea de către SUA, iar apoi și de către Rusia a Tratatului INF, încheiat în anul 1987 de către Reagan și Gorbaciov;
- dovedirea faptului că Rusia a mințit în legătură cu numărul și posibilitățile rachetelor sale cu o rază medie SSC-8. De fapt, deține 64 de rachete SSC-8, cu bătaia de 2350 km, capabile să poarte încărcături nucleare. Aceasta înseamnă că toată Europa este într-un pericol mortal.

3. Posibila și necesara implicare a liderilor militari români în consolidarea instituțională și apărarea țării

Scurta prezentare de mai sus a unor pericole potențiale, inclusiv de ordin militar, are ca scop să aducă în atenție necesitatea vigilenței permanente, din partea liderilor politici și militari români, care, ar trebui să conștientizeze că nu au nici o clipă de răgaz și că în caz de bagatelizare sau nepăsare, România poate avea probleme majore de securitate și apărare.

În acest punct putem să facem un inventar cât de corect putem și cu argumente, despre disfuncțiile de ordin legislativ, economic, financiar, de resurse umane și echipamente pentru apărare, din ultimii treizeci de ani, astfel:

- **Factorul politic** (Președinte, Parlament, Guvern, Ministerul Apărării) a tratat cu dezinteres și cu mare superficialitate problemele Apărării. Au fost perioade lungi în care nimeni nu a vorbit despre Apărare și nu s-au făcut nici un fel de eforturi rezonabile și necesare pentru pregătire și echipamente.

Bugetele Apărării au fost pe hârtie între 0,4% din PIB (Guvernul Văcăroiu) și 2% din PIB în anul 2017. În realitate bugetul alocat concret nu a depășit 0,9% - 1,1% din PIB, fără ca cineva să se sesizeze și să ia măsuri de remediere (CSAT, Parlament, Guvern, Ministrul Apărării etc.). CSAT a confirmat că în 2018 execuția bugetară a fost de 1,92% din PIB.

- **Baza industrială autohtonă** pentru apărare a fost distrusă, cu bună știință, rămânând mici insule și entități de producție marginale (la nevoie pot fi oferite detalii concrete), și aceste resturi sunt lăsate să moară încet și sigur.

- **Starea reală a Armatei** se situează la nivelul de avarie, cu mici șanse de revenire, putând enumera câteva argumente:

- Așa-zisa reformă a Armatei s-a rezumat la o singură dimensiune – distrugerea multor unități militare și reducerea masivă a efectivelor;

- Aceste reduceri iresponsabile și antinaționale nu au fost compensate așa cum s-a promis, cu echipamente și sisteme de arme moderne;
- Bugetele de apărare au fost încropite fără o bază de calcul, cât de cât rațională;
- Militarii activi și în rezervă sunt atacați și insultați zilnic, începând din 2010, tonul fiind dat (culmea?!) de politicieni cu funcții de vârf în stat (este o premieră mondială);
- În funcțiile militare de vârf din Armată (dar și din alte instituții) se promovează, din ce în ce mai agresiv, persoane obediente și cu sprijin politic, în locul profesioniștilor și a celor care mai cred în patriotism și valori morale. A se vedea recentul caz al Șefului Statului Major al Apărării, generalul Nicolae Ciucă, umilit și debarcat de propriul ministru;
- Se repetă obsesiv încă din 2002, că nu mai avem nevoie de cine știe ce armată, că ne apără NATO. Este o mare prostie, NATO ne poate apăra dacă suntem capabili să ne apărăm și singuri. De fapt mulți analiști străini ne spun asta de la obraz (a se vedea declarațiile fondatorului STRATFOR – George Friedman);
- Sistemele de arme și echipamente mai vechi sau mai noi sunt lipsite de lucrările normale de mentenanță și reparații (un exemplu – Rețeaua Militară de Comunicații RTP/RMNC este abandonată din anul 2008 și până astăzi, ajungându-se la peste 3000 de reperi și subansamble cu nevoi de reparații și apropiindu-se rapid de colapsul total, sub privirile blând-contemplative ale celor „responsabili”);
- Prevederile principale din „Strategia Națională de Apărare a Țării”¹⁴ nu sunt urmărite sistematic pentru a se vedea ce s-a realizat și ce nu (și cine sunt responsabilii politici și militari care consideră documentul o simplă hârtie);
- „Ghidul Strategiei de Apărare a Țării” pentru perioada 2015-2019”¹⁵ a rămas un document teoretic, fără nici o relevanță practică;
- Planurile de înzestrare multianuale sunt un mit, o legendă și nu au funcționat niciodată. Fiecare Guvern și fiecare ministru al apărării schimbă tot și o i-a de la zero. Ori se știe că un sistem complex de arme sau echipamente nu se poate realiza într-un singur an. Pentru unele sunt necesari 10-15 ani, cu alocări bugetare ritmice, la nivelul solicitat de planuri și proiecte. Dar cine poate înțelege fenomenul?! Până acum nu a înțeles sau nu a vrut să înțeleagă nici un guvernant;
- Armata Română stă cât se poate de prost la capitole importante pentru capacitatea de descurajare și de ripostă, de exemplu: avioane de luptă multirol, elicoptere de atac, mijloace antitanc, tancuri și transportoare blindate cu

¹⁴ Strategia Națională de Apărare a Țării (09 iunie 2015).

¹⁵ Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, Aprobata prin Hotărârea CSAT, din 10.12.2015.

capacități sporite de lovire și supraviețuire în luptă. La aceste neajunsuri grave se adaugă blocarea, din decizie politică, a tuturor programelor de achiziții prevăzute pentru anii 2017-2019;

- Echiparea luptătorului este încă învechită și departe de standardele moderne;

- Efectivele la pace (pe hârtie 70000 de militari, în realitate mai puțini – 60.000) reprezintă numai 0,33% din populația țării, unul din cele mai mici procente din Emisfera Nordică. Cui îi pasă?! Se pare că în niciun caz politicianilor actuali.

• **Rolul liderilor militari români care ocupă funcții importante:**

- scurta prezentare de mai sus aduce în atenție doar o mică parte din problemele cu care se confruntă armata;

- pentru liderii militari actuali nu oferim sfaturi, ci îi îndemnăm să-și revadă fișa postului pentru a înțelege mai bine ce responsabilități au;

- este deja cazul să fie lăsată deoparte timiditatea în fața liderilor politici vremelnici și să se renunțe total la nepăsare în problemele vitale ale apărării țării. O cale de acțiune ar putea fi o prezentare detaliată și cinstită a **Șefului Statului Major al Apărării** în fața Parlamentului privind „**Starea reală a Armatei**”. Dacă liderii celor două camere refuză (așa cum este de așteptat) raportul poate fi prezentat public, cu asumarea răspunderii privind consecințele instituționale și personale.

În concluzie, constatăm pe date și informații din surse publice că Apărarea Țării a fost lăsată cu bună știință și cu rea credință de izbeliște în cei 30 de ani. Din păcate nu sunt semne că situația s-ar putea îmbunătăți, pe termen scurt și mediu, în pofida elaborării unor documente de planificare și a unor legi. Atunci când Primul-Ministru în funcție declara, cu seninătate, în 12 septembrie 2017, că M.Ap.N. nu a realizat până la acea dată decât 8,5% din Planul de Înzestrare pe 2017, nu mai rămâne nimic de comentat. Acum, în 2019, fără buget aprobat, este mult mai rău.

BIBLIOGRAFIE

CHIFU I., [blogs/iulian.chifu/19septembrie2017;](https://blogs.iulian.chifu.ro/2017/09/19septembrie2017/)

COATS D., Directorul US National Intelligence, prezentare la Summitul Cibernetic, Septembrie 2017;

COWELL S.A., *Moartea unui spion, povestea lui Alexandr Litvinenko*, Editura Litera International, București, 2009;

Documente din surse publice de pe site-urile Președinției, Guvernului, Parlamentului, Ministerului Apărării Naționale și a altor instituții din țară și din străinătate;

Documente și declarații din surse publice prezentate pe internet;

Ghidul Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019, Hotărârea CSAT, nr. 128, din 10.12.2015.

GOȘU A., Interviu, site-ul: www.Hotnews.ro, 06.11.2017;

HotNews.ro, Interviu Vlad Barza luat specialistului din Industria antivirus americană John McAfee, 23 Februarie 2017.

<http://adevărul.ro/international/rusia/zapad-2017>;

MINCU C., *Federația Rusă și restul lumii*, Revista de Științe Militare, Nr. 3/2017;

MINCU C., *Uniunea Europeană – Evoluții posibile în următorii zece ani*, Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, Nr. 3/2016.

Revista de Științe Militare a Academiei Oamenilor de Știință din România, din anii 2015-2017;

Revistele Geopolitica nr. 73(1)/2018 și Nr. 74(2)/2018, www.geopolitic.ro

SOLONIN M., *Butoiul și cercurile*, Editura Polirom, București, 2012;

Strategia Națională de Apărare a Țării (09 iunie 2015); Hotărârea nr. 33 a Parlamentului, din 23 iunie 2015, Monitorul Oficial, partea I, nr. 450, 23.06.2015;

SUVOROV V., *Spărgătorul de gheață*, Editura Polirom, București, 2010 și *Ziua M*, Editura Polirom, București, 2011;

**TRANSMISIUNILE ARMATEI ROMÂNE
ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI PENTRU ÎNTREGIREA NEAMULUI
(1916-1919)**

**TRANSMISSIONS IN ROMANIAN ARMY DURING
THE WAR FOR NATIONAL REUNIFICATION
(1916-1919)**

General-locotenent (r.) prof. univ. dr. Cristea DUMITRU*

Motto: „Patriotismul, cu toate acestea, nu este iubirea țărânei, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubirea de țară”.

Mihai Eminescu

Rezumat

În Marele Război pentru Întregirea Neamului (1916-1919) specialiștii de transmisiuni ai armatei române, inventivi și inteligenți, au găsit cele mai bune soluții și procedee pentru realizarea unor sisteme de transmisiuni eficiente și viabile care au asigurat legături de calitate între comandamente (puncte de comandă) cu toate că înzestrarea era insuficientă, iar efectivele reduse. O contribuție remarcabilă în acest sens a avut-o prof. ing. Dimitrie Leonida, care a fost însărcinat de Marele Cartier General să înființeze urgent un post de telegrafie la Roman pentru comunicațiile TFF (telegrafie fără fir) ale Armatei române între Moldova și Muntenia.

***Cuvinte cheie:** transmisiuni; campanii din 1916, 1917; războiul pentru întregirea neamului 1916-1919; posturi telegrafie fără fir (t.f.f.); organizarea transmisiunilor; serviciul radiogoniometrie; serviciul de corespondență; agenții de legătură.*

Abstract

In the Great War for National Reunification (1916-1918) army specialists in transmissions, inventive and intelligent, managed to devise the best solutions for achieving efficient and reliable transmission systems that ensured high quality connections between commands (command posts) despite the poor endowment and the small number of troops. A remarkable contribution in this regard was brought by professor engineer Dimitrie Leonida, who received from the Great General Headquarters the task of urgently setting up a telegraph post in Roman for TFF communications (wireless telegraphy) of the Romanian Army between Moldova and Muntenia.

* Membru titular al A.O.Ș.R.

Keywords: *transmissions; 1916 and 1917 campaigns; war for national reunification 1916-1919; wireless telegraph posts (t.f.f.); organizing transmissions; radio-goniometry services; mail service; liaison agencies.*

Participarea armatei române la Războiul pentru întregirea neamului, cu toate implicațiile ei, avea să fie un examen greu și dur pentru toate categoriile de specialiști de transmisiuni, obligându-i la multe eforturi și rezolvări complexe, în unele condiții de risc maxim și situații neprevăzute.

Totuși, inventivi și inteligenți, ei au găsit soluții și procedee de realizare a unor sisteme de transmisiuni viabile care au asigurat în general neîntrerupt și de calitate, legăturile diferitelor comandamente, deși înzestrarea era mai mult decât modestă, iar efectivele foarte reduse.

La data de 14/17 august 1916, la decretarea mobilizării Armatei Române prin Înaltul Decret nr. 2784, s-au creat:

- Marele Cartier General (MCG);
- 4 Comandamente de armată;
- 7 Comandamente de Corp de Armată (CA);
- 2 Divizii de Cavalerie (D.Cv.);
- 23 Divizii de Infanterie (D.I.).

Toate aceste structuri aveau nevoie de legături, pe orizontală și verticală, care s-au asigurat cu greutate de cele 5 Companii de telegrafie care erau organizate pe secții, M.C.G. având în subordine Batalionul de specialități.

Datorită numărului mic al subunităților de telegrafie pentru comandamentele enumerate mai sus, s-a asigurat câte o secție t.f.f. sau de telegrafie; D.Cr. nu aveau secție de telegrafie cu fir.

De asemenea, cele 3 posturi radiotelegrafice, realizate în țară în anii 1914-1915, au trecut sub autoritatea Ministerului de Război, fiind utilizate pentru legătura cu aliații sub denumirea de post fix nr. 1 (Filaret), post fix nr. 2 (Băneasa) și post fix nr. 3 (Herăstrău);

Un post experimental, realizat de Emil Giurgea în Turnul Țepeș din parcul Carol, a fost instalat pe vagoane și a primit denumirea de „postul tren t.f.f. nr. 1” fiind pus la dispoziția M.C.G. și instalat inițial la Periș, ulterior la Bârlad și Iași.

O contribuție deosebită a avut-o prof. ing. Dimitrie Leonida, astfel:

„În Campania din 1913 prof. ing. D. Leonida este mobilizat la un regiment de geniu și i se încredințează comanda secției de telegrafie a diviziei a II-a rezervă, având la dispoziție oameni și căruțe, dar nici un aparat de telegrafie. Fiind mai înainte în serviciul primăriei obține două trăsuri (dube) de la serviciul sanitar pe

care le echipează cu aparate de la școală, formând două stații mobile de telegrafie și telefonie cu care s-au făcut transmisiuni interne.

În anul 1914 participă la construirea postului TFF din Parcul Carol I, împreună cu ing. Emil Giurgea, doctor în științe (1912 Paris).

În Primul Război Mondial prof. Leonida este mobilizat având gradul de locotenent și însărcinat de Marele Cartier General să înființeze urgent un post de telegrafie la Roman pentru a se preîntâmpina pericolul rușii comunicațiilor între Moldova și Muntenia de către trupele germane masate în Transilvania.

Pentru aceasta i s-au pus la dispoziție o stație tip Marconi de 0,6 KW cu tracțiune de 4 cai.

După câteva zile un alt ordin primit de la Marele Cartier General precizează că locotenentul Leonida trebuia să instaleze un post TFF în vagon de cale ferată.

Instalația primită era incompletă, alcătuită din câteva piese. În numai trei zile locotenentul Leonida adună și completează stația cu aparate și materiale din laboratorul Școlii de electricieni și mecanici (Școala Leonida), iar la 19 august 1916 convoiul Leonida format din trei vagoane de marfă CFR și un efectiv de 20 oameni în majoritatea lor foști elevi ai profesorului mobilizați pentru acest post denumit POST TFF TREN nr. 2 a plecat din București spre Roman.

1. Comandantul postului: locotenent prof. ing. Dimitrie Leonida.

2. Ajutor comandant: plutonier Vasile Gheorghe, absolvent al Școlii de electricieni și mecanici, promoția 1912, iar mai târziu salariat la Muzeul Tehnic.

3. Mecanicul stației TFF: Petre Vlădescu, absolvent al Școlii Leonida, promoția 1912, șeful Uzinei Electrice Botoșani.

4. Decebal Păunescu, plutonier, absolvent al Școlii Leonida, promoția 1912, care a bobinat alternatorul stației, a desenat planșe cu instalațiile acestui post și a întocmit un jurnal de activitate. Mai târziu a fost salariat la Muzeul etnografic.

5. Iancu Niculescu - radiotelegrafist, mobilizat și detașat de pe vaporul „Dacia”.

Odată ce au ajuns la Roman începe montarea postului în ziua de 21 august 1916.

Stația TFF era un emițător cu un emițător cu scântei de 1,5 kW și se compunea din:

- un motor de automobile cu 4 cilindri instalat pe două șini din oțel;
- un alternator de 4kW, 100 V, 1920 t/m;
- un dinam de 3 Kw, 120 V;
- un transformator de 12 Kw, 120 V/12000 V;
- un condensator în ulei de 30.000 V;
- un tablou de distribuție cu instrumente și aparatele respective;
- un self, manipulator, antenă și aparatură de emisie-recepție.

Pe lângă aceste instalații s-au luat de la școală o serie de mașini unelte: strung, freză, mașină de găurit, menghină etc.

De la începutul montării încep și greutatețile.

Nu s-a permis ca antena să fie legată de turla bisericii și clopotnița de către episcopul din oraș care era de partea nemților. În cele din urmă vagoanele au fost trase centimetru cu centimetru de oameni pe câteva capete de șină care erau scoase din spate și puse mereu în față până la fabrica de zahăr. Antena a fost legată între cele două coșuri.

Condițiile de lucru erau însă foarte grele, când acul întrerupătorului primitiv făcea contact, totul era sub mare tensiune electrică și nenorocirea n-a întârziat să se producă. Inginerul Leonida a fost electrocutat din cauza unei defecțiuni la acest întrerupător, cuiul acestuia se lungise scăpând din niște șuruburi, făcuse contact tocmai când inginerul lucra la instalație.

„Dacă n-ar fi fost acolo Petre Vlădescu, absolvent al Școlii de electricieni, care să cunoască măsurile de reanimare aplicate electrocuțiilor, acest incident mi-ar fi fost fatal” – își amintește ing. Leonida.

Într-o bună zi vine o dispoziție ciudată. Se primește o telegramă din București prin care se ordona demontarea postului și aducerea lui în Capitală. Curios ordin tocmai când Bucureștiul se pregătea să se refugieze. Ordinul se execută, se demontează postul și se pornește spre București. Locotenentul Leonida oprește vagoanele cu stația TFF la Buzău și vine singur în București. Aici constată că un trădător a dat această dispoziție ca să producă derută. Lucrurile s-au lămurit definitiv atunci când acest ofițer a fost condamnat pentru spionaj în favoarea nemților.

Locotenentul Leonida se întoarce imediat la Buzău unde din nou caută să repună postul în funcțiune. De această dată este montat pentru recepție chiar în gară. Avea acum un personal mai complet prin cinci telegrafisti calificați.

Lucraseră până atunci la Ministerul Lucrărilor Publice și odată cu retragerea au fost concediați. Între timp s-a refugiat și Marele Cartier General la Buzău.

Situația războiului devenea din ce în ce mai grea. Armata română era nevoită să se retragă spre Moldova sub presiunea covârșitoare a forțelor germane mult superioare numeric.

Locotenentul Leonida primește ordin să se retragă în Moldova cu toată instalația.

Ordinul era foarte greu de îndeplinit, căci trenurile erau supraaglomerate, iar inamicul aproape.

Atunci Leonida ia legătura direct cu ceferiștii din Buzău și îi convinge în cele din urmă să atașeze vagoanele cu stația respectivă la ultimul tren care pleca spre Moldova. Trenul avea însă tonajul complet și transporta ofițeri superiori și

înalți funcționari ai căilor ferate, așa că în orice moment vagoanele suplimentare ar fi putut fi decuplate.

Pentru a preîntâmpina orice surpriză, Leonida dă dispoziție ca vagoanele să fie supravegheate la fiecare oprire de soldați din grupa lui. Și totuși într-o noapte vagoanele sunt părăsite în gara Ghidiceni. Locotenentul Leonida pleacă imediat în recunoaștere și la 5 km de gară găsește o fabrică de spirt cu linie de garaj și cu o mică hidrocentrală instalată pe pârâul Bârlad. Locurile păreau prielnice și Leonida hotărăște să se instaleze acolo cu postul de emisie.

După 36 ore de muncă istovitoare în ploaie se ridică un pilon și antena este întinsă între coșul fabricii și pilonul nou instalat. Se face legătura cu centrala electrică și postul intră imediat în funcțiune. Se recepționează primele vești liniștitoare (inamicul fusese oprit și pericolul îndepărtat).

Locotenentul Leonida răcește, se îmbolnăvește și este internat în spital. Postul de emisie era totuși mic fiind mereu blocat de un post al inamicului.

Prof. Leonida hotărăște construcția din materialele pe care le-a luat de la școală, a unor elemente din post care să-i mărească puterea și raza de acțiune. În acest sens, în luna mai 1917, este detașat, de la Iași la acest post, plutonierul Păunescu Decebal (fost elev din prima promoție 1912 la Școala de electricieni și mecanici „Școala Leonida”, apoi salariat la Muzeul Tehnic) și împreună cu ceilalți militari încep lucrările.

Un electromotor trifazic este transformat în alternator monofazic de 4kW. După o lună de zile totul era gata și în seara zilei de 26 iunie 1917, ora 20, locotenentul Leonida aprobă punerea în funcțiune a postului.

La ora 22, în aceeași seară, radiotelegrafistul Iancu Niculescu raporta comandantului postului că stația nu mai este blocată de inamic și că știrile transmise au fost recepționate de posturile din Atena și Sevastopol.

Acest post a funcționat cel mai bine până la încheierea armistițiului din 1918, iar acum se află expus în Muzeul Tehnic prof. ing. Dimitrie Leonida.

În tot acest timp, locotenentul Leonida s-a ocupat nu numai de buna funcționare a instalației, ci și de condițiile de viață ale oamenilor săi, de educația lor militară, profesională și de cunoștințele lor generale. Din fonduri proprii, el alcătuiește o bibliotecă de o mie de volume, se ocupă personal de distribuția cărților și obligă pe cititori să facă recenzia cărților.

ȘTEFAN SERINCU

Absolvent al Școlii „Leonida”, ultima promoție 1950-1954

Campania anului 1916 a scos în evidență o serie de probleme deosebit de importante pentru evoluția ulterioară a transmisiunilor, astfel:

- principiile întrebuințării subunităților de transmisiuni nu erau încă suficient de bine concretizate în regulamentul armatei;

- s-a folosit preponderent rețeaua telegrafică și telefonică teritorială (23.000 km cea telegrafică și la 13.580 km cea tf.) care au compensat lipsurile în mijloacele de transmisiuni din înzestrarea Armatei.

- până la mobilizarea și constituirea comandamentelor de armată, conducerea acțiunilor grupărilor de acoperire (comenzi de D. și Bg.) s-a efectuat direct de M.C.G. aproape exclusiv prin rețelele teritoriale, avându-se în vedere că D. și Bg. nu aveau în organica de pace subunități de telegrafie.

- până la 6 sept. 1916 (când situația creată în Dobrogea a impus o abatere de la planul inițial de campanie) – legăturile prin circuitele teritoriale au fost stabile.

La nivelul unităților, o largă întrebuințare au avut-o mijloacele de telegrafie optică și agenții de transmisiuni.

După declanșarea acțiunilor militare, datorită caracterului manevrier al acestora, secțiile de telegrafie au avut ca misiuni restabilirea limitelor, instalarea și deservirea oficiilor telegrafo-poștale de la Punctele de Comandă ale M.U. și construirea unor linii noi în unele sectoare.

Secțiile T.F.F. au fost folosite de către M.C.G. pentru legătura cu comandamentele de armată sau grupările operative, precum și pentru ascultarea transmisiunilor inamice. Încrederea în acest gen de legături era destul de scăzută, așa că, de câte ori situația a impus, s-au folosit curieri, transportați cu avioane și automobile, pentru transmiterea ordinelor.

De reținut însă că trimiterea unor documente de luptă nu era lipsită de pericole, așa cum s-a întâmplat în cazul capturării ofițerilor care aveau asupra lor ordinul de operații al Grupului de Armată comandat de gl. Prezan, episod considerat mult timp drept decisiv pentru rezultatul bătăliei Bucureștilor.

La 20 noiembrie 1916 a început retragerea generală a armatei române spre Moldova. Legăturile teritoriale erau îngreunate de presiunile inamicului, la care se adăugau rigorile iernii și faptul că rețeaua era nefuncțională.

În iarna anului 1916 și primăvara 1917 frontul s-a stabilizat și a permis unele reorganizări ale armatei inclusiv ale structurilor de transmisiuni. Greutățile întâmpinate în realizarea legăturilor în Campania din 1916 ca urmare a insuficienței mijloacelor din dotare, au determinat completarea cu aparatură și material de transmisiuni aduse în regim de urgență din Franța, astfel:

- 400 aparate telegrafice Morse;
- 200 centrale telefonice de 4 nr, 1200 centrale telefonice de 10 nr și 50 de 25 nr;
- 1500 telefoane;
- 2000 m cablu ușor cu 12 fire + cablu greu;

• S-au reorganizat secțiile de telegrafie și telefonie și s-au înlocuit vechile trăsură cu altele noi, pe două roți, realizată de Arsenalul Armatei.

În anul 1917 s-au înființat la Iași, pe lângă B. de specialitate, Centrul de instrucție TFF și un atelier de reparații și fabricație.

La 01.03.1917, când s-a terminat reorganizarea companiilor și secțiilor de telegrafie, subunitățile au fost repartizate astfel:

• La MCG: 2Cp de telegrafie. Fiecare fiind compusă din 4 secții linia întâi și o secție de linia a II-a;

• La D. de I. și Cv - câte o secție de telegrafie de linia întâi;

• În continuare, telegrafia fără fir a rămas separată de serviciul telegrafic, telefonic și poștal, fiind condusă de șeful Serviciului TFF din cadrul secției 1 Operații a M.C.G.

În ceea ce privește serviciul radiogoniometric, în luna septembrie 1916, s-au făcut primele încercări de organizare a acestuia, cu cele 3 stații aduse de Misiunea Militară Franceză. Acestea au fost instalate la București, Ghimpați, și Slobozia în scopul determinării raioanelor de dispunere ale posturilor t.f.f. inamice, precum și pentru determinarea azimuturilor de zbor ale dispozitivelor inamice (Zeppelin) care executau misiuni pe timp de noapte.

Reorganizarea subunităților de transmisiuni a fost însoțită de precizarea sau reconsiderarea principiilor de organizare a legăturilor.

Astfel, conform ordinului M.C.G.:

• Corpurile de trupă și serviciile erau legate telefonic cu D., iar aceasta telefonic și telegrafic cu C.A. care la rândul său se lega telefonic și telegrafic cu Comandamentul Armatei și cu M.C.G.;

• S-a trecut la principiul de rezolvare a legăturii „de sus în jos” confirmat de practica războiului ca procedeu de bază, fără a exclude, la nevoie și vechiul principiu „de jos în sus”;

• Conducerea serviciilor de corespondență militară revenea, în continuare, șefilor serviciilor tetegrafice, telefonice și poștale ale M.C.G. și de la armate;

• Legătura radio era organizată separat de către M.C.G. prin șeful serviciului T.F.F. din secția 1 operații a M.C.G.;

• S-au luat măsuri pentru folosirea hărților codificate și cifrarea radiogramelor;

• S-au ordonat fixarea orei exacte prin telegrafie, pt. coordonarea în timp a acțiunilor militare.

Din campaniile anilor 1916-1917 au rezultat unele concluzii și învățăminte de o importanță majoră și imediată, astfel:

- la începutul campaniei 1916 o parte din comandamente au manifestat neîncredere față de folosirea mijloacelor de transmisiuni în comparație cu agenții de transmisiuni și mijloacele optice;

- telegrafia devine mijloc de bază pentru realizarea legăturii (și datorită faptului că fiecare comunicare rămâne scrisă, constituindu-se în documente de luptă);

- telegrafia a devenit mijloc tehnic de bază pentru organizarea legăturii la eșaloane tactice și operative;

- procesul de asigurare a legăturii de „jos în sus” s-a schimbat, adoptându-se principiul „de sus în jos” spre sfârșitul războiului;

- telegrafia fără fir (tff) s-a folosit la scară mai restrânsă, fiind considerată în primul rând mijloc pentru interceptarea convorbirilor inamice și a comunicatelor agențiilor de presă și în al doilea rând, un mijloc pentru organizarea legăturilor proprii.

- agenții de legătură, mijloacele poștale și cele de semnalizare s-au folosit pe scară largă în toate formele de luptă;

- dotarea cu mijloace telefonice și telegrafice a fost necorespunzătoare în campania din 1916 și mult înjumătățită în cea din 1917 și ca urmare a sprijinului primit de la aliați, în special de la francezi.

- cu privire la mijloacele radiotelegrafice:

- situația a fost necorespunzătoare comparativ cu ceilalți beligeranți;

- tot timpul războiului, Armata Română a avut doar 14 posturi t.f.f. de campanie, în timp ce armatele germană și franceză dispuneau de câteva sute de posturi radio (apăruseră tuburile electronice);

- posturile t.f.f. românești erau instalate pe trăsuri cu tracțiune hipo, greoaie și voluminoase, în timp ce cele germane și franceze erau instalate, în cea mai mare parte, pe mijloace auto.

În concluzie:

- dacă la începutul războiului, transmisiunile pe câmpul de luptă, nu au fost apreciate la adevărata lor valoare, experiența celor doi ani de război și greutățile întâmpinate de către comandanții de toate treptele în conducerea trupelor, au determinat o schimbare radicală în concepțiile de până atunci cu privire la organizarea transmisiunilor și asigurarea legăturilor.

- La sfârșitul Primului Război Mondial, eșaloanele de decizie din armată, dar și foarte mulți teoreticieni militari, au ajuns la concluzia că într-un eventual nou conflict major, legătura între comandamente devine decisivă, iar fluxul informațional crescut va avea nevoie de un suport tehnic perfecționat, de resurse umane specializate și de proceduri noi, care să pună în valoare tehnica de vârf,

inteligența oamenilor evitând disfuncțiile care s-au manifestat în campania recent încheiată.

Așadar, și trupele de transmisiuni ale Armatei Române au fost în slujba țării, a libertății, identității și unității românești!

BIBLIOGRAFIE

Arhivele Militare Române.

DUMITRU C., OSCA A., *Transmisiunile – suport al conducerii militare*, 2003.

ENCIU G., BIJI I., PANAIT L., Col. CONSTANTINESCU E., *Contribuții la istoria trupelor de transmisiuni din Armata Română*, București, 1973.

ENCIU G., *Pe lungimile de undă ale datoriei*, 1985.

CERACEANU I., TIGARAN G., *Transmisiunile Armatei României*, 2016.

**RĂZBOIUL HIBRID,
CONCEPUT ȘI APLICAT DE FEDERAȚIA RUSĂ ÎN ULTIMII ANI**

**THE HYBRID WAR,
DESIGNED AND APPLIED BY THE RUSSIAN FEDERATION IN
RECENT YEARS**

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*
Drd. Lucian GRIGORE

***Rezumat:** Doctrina Karaganov din anul 1992, sugera că Rusia ar trebui să joace un rol activ ca fostă putere imperială și să ofere protecție vorbitorilor de limbă rusă rămași în afara Rusiei, în regiunile în care aceștia trăiesc acum.*

Cei șapte pași ai politicii de reimperializare presupun: măsuri necoercitive: politicile umanitare, politicile propriu-zise privind compatrioții, pașaportizarea, războiul informațional, măsuri de protecție, controlul informal sau anexarea oficială a teritoriilor locuite de compatrioți.

Războiul hibrid a fost folosit de Federația Rusă în dauna campaniilor militare clasice în eforturile acesteia de reimperializare.

Moscova s-a dovedit abilă în gestionarea conflictelor înghețate a războiul hibrid declanșat.

***Cuvinte cheie:** război hibrid; străinătatea apropiată; politici de reimperializare; Doctrina Karaganov; măsuri de protecție; anexarea teritoriilor.*

***Abstract:** The 1992 Karaganov Doctrine suggested that Russia should play an active role as a former imperial power and offer protection to Russian speakers left outside Russia, in the regions where they live now.*

The seven steps of the reconfigured imperialist policy include: non-coercive measures such as humanitarian policies, policies regarding fellow citizens, granting passports, information warfare, protection measures, informal control, or official annexation of the territories inhabited by compatriots.

The hybrid war was used by the Russian Federation instead of the classical military campaigns in its efforts to rebuild the empire.

Moscow proved capable of managing the frozen conflicts of the emerging hybrid war.

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

Keywords: *hybrid war; neighboring states; policies meant to re-build the empire; Karaganov doctrine; protection measures; annexation of territories.*

Aleksandr Dughin, ideologul Partidului Rusia Unită, într-o mulțime de lucrări, dar mai ales în *Bazele Geopoliticii*, scrisă în anii 90, destinată rușilor care își pierduseră idealul național, dar și avertizarea străinilor, îndeamnă la rezistență și la luptă împotriva dușmanilor țării.

Interesante sunt îndemnul de trezire a sentimentului național, a legitimității post-imperiale, de neconceput fără imperiul de altă dată.

„Cea mai serioasă problemă care a stat în fața Rusiei, a constituit-o Ucraina, considerată o lovitură monstruoasă la adresa securității Rusiei și inadmisibilă”¹, impunea implicit ocuparea Crimeii, ca poziție strategică, baza militară importantă la Marea Neagră.

Agnia Grigas, de cetățenie americană și origine lituaniană, expert în Consiliul Atlantic, specializată în domeniul riscurilor politice din Europa și Rusia, aprecia că „După 1990 Rusia și-a construit cu îndârțnicire o strategie de revenire la imperiu, uzând și abuzând de compatrioții părăsiți pe teren după retragerea carcasei imperiale a URSS în conturul național al Federației Ruse.”²

Conform doctrinei Karaganov, din 1992, Rusia ar trebui să joace un rol activ ca fosta putere imperială și să ofere protecție vorbitorilor de limbă rusă rămași în afara Rusiei, în regiunile în care acestea trăiesc și acum.

De aici s-a ajuns la hotărârea ca acești vorbitori de limbă rusă să fie păstrați și folosiți în diasporă conform intereselor Federației Ruse, adică manipulați.

Așa s-a hotărât politica Federației Ruse ca străinătatea apropiată, respectiv: statele baltice, Ucraina, Republica Moldova, Belarus, Armenia, Georgia, statele din Asia Centrală, să fie folosite în interesul politicii ruse și concretizată începând cu anul 2000.

Astfel Moscova a căutat să câștige simpatia diasporei ruse prin conceptul de *compatrioți*, acordând în același timp multe facilități, precum: pașapoarte rusești, măsuri de protecție, inclusiv diplomatică sau chiar militară, în scopul rezolvării ambițiilor imperiale rusești din fostul spațiu sovietic.

Se apreciază că peste 20 de politici și de legi rusești au fost adoptate numai între anii 1994 – 2015, pentru realizarea scopurilor menționate mai sus.

În acest sens se discută despre cei șapte pași ai politicii de imperializare, precum:

¹ Aleksandr Dughin, *Bazele Geopoliticii*, Editura Euroasiatică, București, 2011, p. 235.

² Agnia Grigas, *Crimeea și noul imperiu rus*, Editura Corint Books, București, 2017, p. 6.

- măsuri necoercitive;
- politici umanitare;
- politici propriu-zise privind compatrioții;
- pașaportizare;
- război informațional;
- măsuri de protecție;
- controlul informal sau anexarea oficială a teritoriilor locuite de compatrioți.

Instrumentele folosite, la fiecare din etapele prezentate, reliefează gradualitatea măsurilor luate de Rusia pentru atingerea scopurilor propuse.

Astfel prin exporturi de energie, rețele de afaceri, instituții mediatice, personalități culturale, universități, biserici etc., Rusia dorește să atragă simpatia, promovarea limbii ruse și nu numai.

Prin politicile umanitare rusești se urmărește ca vorbitorii de limbă rusă să nu se integreze, folosind în acest scop 93 de filiale în 80 de state ale lumii, bine finanțate de Rusia.

La acestea se adaugă: înzestrarea cu pașapoarte rusești a etnicilor ruși și a vorbitorilor de limbă rusă din fostele state sovietice.

Parcă se aseamănă cu vorbitorii de limbă maghiară din Transilvania și politica guvernului maghiar din ce în ce mai agresivă, inclusiv cetățenia dublă, deși este respinsă de practica internațională.

Alte beneficii acordate de Rusia: studii în Rusia; alocații pentru copii, servicii medicale gratuite, pensii, ajutoare sociale, drept de vot, pensii suplimentare pentru cei din Transnistria etc.

Rusia a promovat o propagandă agresivă pentru manipularea, denigrarea statelor respective, programe în cel puțin 40 de limbi.

Se urmărește crearea de disensiuni în statele vizate și pe plan internațional pentru atingerea intereselor propuse.

Doctrina de securitate informațională din septembrie 2000, adoptată de Rusia, stă mărturie în acest sens.

Războiul hibrid a luat locul războiului clasic și chiar a fost perfecționat de Federația Rusă cu rezultate notabile.

Deja, în anul 2008 hackerii ruși au ajutat în cazul conflictului cu Georgia, Estonia în anul 2007, Ucraina în anul 2014 etc.

Interesantă este apărarea demnității și onoarei cetățenilor ruși din Osetia de Sud, deși recensământul a dovedit că nu este niciun cetățean rus în această mică regiune și foarte puțini în celelalte.

Anexarea formală sau de facto a teritoriilor locuite de compatrioții ruși s-a făcut cu încălcarea grosolană a drepturilor elementare ale oamenilor.

Folosirea Războiului hibrid, în dauna campaniilor militare clasice, a devenit crucială în eforturile de imperializare ale Rusiei.

Desigur la acestea se adaugă câștigarea inimii și minții populației civile, o componentă importantă a războiului informațional și cibernetic.

Moscova s-a dovedit abilă în gestionarea conflictelor înghețate, a războiului hibrid declanșat.

Vorbitorii de limbă rusă din exteriorul Rusiei, sunt aproximativ 30 de milioane, iar compatrioții ruși aproximativ 150 de milioane în toată lumea.

În anul 2000, Putin a adoptat *Concepția de Securitate Națională a Federației Ruse*, iar în anul 2009 „*Strategia de Securitate Națională a Rusiei până în anul 2020*, unde a reiterat *Apărarea drepturilor și intereselor cetățenilor din străinătate*.

În perioada 2000 – 2014, în Rusia s-au aprobat 16 documente în folosul compatrioților. De aceea compatrioții ruși joacă un rol cheie în contextul politicii de reimperializare, în scopul menținerii influenței Rusiei în zonele vizate.

Într-o declarație din 17.04.2014, Putin aprecia că „*pericolul cel mai mare era acela că populația vorbitoare de limbă rusă se simțea amenințată. Iată de ce i-a determinat pe locuitorii Crimeii să ceară ajutorul Rusiei.*”³

Războiul hibrid s-a declanșat oficial după discursul președintelui Rusiei, Putin, din 21.02.2014, privind protejarea compatrioților, surprinzând Kievul, nepregătit pentru acest tip de război, din toate punctele de vedere: resurse, voință politică, blocarea site-urilor ucrainiene (de fapt hackerii ruși au blocat totul) computerele ucrainiene afectate de viruși, inclusiv NATO a fost atacat pe acest segment.

Evenimentele s-au desfășurat în Crimeea, Luhansk, Donețk, după instrucțiunile Moscovei, foarte bine puse la punct, toate operațiile stabilite, adică controlul clădirilor de forță ale regiunii, blocarea unităților militare ucrainiene sau atacarea, acolo unde a fost cazul, a trupelor ucrainiene; ocuparea infrastructurii Crimeii.

Nu s-au respectat nici procedurile legale privind referendumul (fără participarea legală a cetățenilor), astfel, în două zile, Federația Rusă a semnat tratatul de aderare la Rusia a Crimeii și a orașului Sevastopol.

Au urmat atacurile în cele două provincii: Luhansk și Donețk, în timp ce propaganda rusă a dezinformat totul. Războiul informațional a afectat și statele baltice.

Strategia războiului hibrid a devenit, de câțiva ani încococe, una dintre cele mai folosite și în același timp o formă perfecționată de ducere a războiului de către

³ *Ibidem*, pct. 2, p. 156.

Federația Rusă, deși era obișnuită cu războaiele clasice, cu armate de militari formate din mari unități, fronturi, cu multă tehnică militară etc.

Acum utilizează forțele speciale, bine antrenate și dotate, în interiorul statelor vizate, prin acțiuni diverse: informații, politice, militare, economice, sociale, umanitari, alte acțiuni non-militare și o propagandă de mare clasă.

Viteza este elementul esențial, precum și pregătirea din timp a operațiunilor, cu grupuri de autoapărare, constituite, antrenate din localnici loiali pentru preluarea controlului, anihilarea structurilor de forță ale statului vizat.

Războiul nu mai este declarat, se recurge frecvent la acțiuni teroriste, crimă organizată, pentru anihilarea și atingerea scopurilor propuse:

- slăbirea autorității statelor vizate, a instituțiilor de forță a acestora: armată, interne, forțe speciale, de informații etc.;
- manipularea folosind o mulțime de metode de mare actualitate;
- slăbirea încrederii populației în instituțiile statului respectiv;
- identitatea contestată a statului vizat și moralul foarte scăzut;
- senzația de insecuritate, de vulnerabilitate etc.

Fonareff Dimitry Nicolaevici⁴ menționa în mai multe lucrări despre omul care este programat cu un cod al dezvoltării și al armoniei, dar el a pierdut legătura cu natura, s-a îndepărtat de echilibrul universului bazat pe armonie.

Mai precizează Fonareff că problema minorităților este direct determinată de integritatea țării, cu trimitere desigur la România, însă s-a dovedit valabilă și în acțiunile de ocupare a Crimeii și a celor două regiuni ale Ucrainei.

O națiune poate fi îngenuncheată prin: reorientarea și distrugerea setului de valori spirituale ale națiunii, adică terorismul mental, atât de mult experimentat cu succes de Rusia.

Aceasta vizează: distrugerea identității culturale, generarea haosului în mintea cetățenilor; manipularea maselor, implementarea, fixarea în conștiința indivizilor a unor tipare de gândire, modele comportamentale străine culturii tradiționale, fără obiective precise pentru oricare dintre națiuni.

Modelele folosite de ruși în Ucraina, au mai fost utilizate de sovietici, maghiari, sârbi în România, prin campanii media cu ținte precise, documente și știri false, în decembrie 1989, vizate fiind autoritățile statului, instituțiile de forță ale acestuia, infrastructura critică etc.

Nu întâmplător UE a înființat Centrul European de Excelență pentru Combaterea Amenințărilor Hibrice (NATO + UE) avându-se în vedere această nouă formă de ducere a războiului.

⁴ Fonareff Dimitry Nicolaevici, *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.

În anul 2014, NATO a suspendat orice cooperare cu Federația Rusă, deci o încredere complet distrusă între aceste structuri.

S-au luat măsuri de sancționare împotriva Rusiei, însă pe lângă pierderile suferite de aceasta, a și câștigat devenind o superputere și locul atât de râvnit alături de SUA în tratativele din Orientul Mijlociu, inclusiv modernizarea bazei militare ruse de la Tartus din Siria.

Federația Rusă și-a revenit parțial după destrămarea Imperiului Sovietic, și-a reorganizat pe principii noi forțele armate, le-au dotat cu armament modern și, conform declarațiilor rusești, s-au testat noi tipuri de arme și tehnică de luptă, precum proiectilul cod *Status 6*, o torpilă submarină cu încărcătură mare, cu rază mare de acțiune.

La acestea se adaugă rachetele supersonice rusești *Zircon* și *Kingal* despre care se consideră că nu ar putea fi contracarate de actualele scuturi antirachetă.

Chiar dacă a negat toate imputările aduse Rusiei, Putin a recunoscut în cele din urmă că în timpul referendumului, în Crimeea se aflau forțe rusești, precum și în cele două regiuni separatiste din Ucraina.

S-a profitat de nehotărârea UE, mai ales a unor state precum: Ungaria, Grecia, Germania etc., care nu au luat o atitudine hotărâtă, inclusiv de către președintele SUA, Obama (la acel timp).

Alte state precum: România, Marea Britanie, Cehia, Danemarca, statele nordice ș.a. s-au distanțat de Federația Rusă.

În concluzie un imperiu care s-a format prin război nu se poate menține decât prin război. „*Criza/conflictul din Ucraina ilustrează tendințe în conflictualitatea contemporană ce fie nu s-au mai manifestat până în prezent, fie s-au manifestat destul de rar, constituind de-a lungul istoriei, elemente ale altor tipuri de conflicte.*”⁵

Rusia a încurajat cu perseverență minoritatea rusă, celelalte minorități, unele partide politice ale minorităților, să formuleze cereri politice, a finanțat solid eforturile de a schimba legi precum cea referitoare la limba oficială, autonomia sau chiar separarea, sprijinul netransparent.

Zonele de conflict înghețat au devenit republici populare precum Donețk, Luhansk din Ucraina, idem Abhazia și Osetia de Sud din Georgia, precum și Republica Transnistriană (dincolo de Nistru), despre care oamenii politici de stat, ziariștii, mass-media deja au uitat.

Reacția Occidentului a fost deficitară, greoaie, specifică, fără rezultate notabile pe acest domeniu, precum și cel al migrației.

⁵ Stan Anton, Alexandra Sarcinski, Eugen Siteanu, *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Caol I”, București, 2015, p. 20.

Importanța cunoașterii din timp a intențiilor inamicilor probabili este vitală pentru oricare stat, mai ales pentru România care este înconjurată de *neprieteni*.

Kremlinul viza demult formarea unei Moldove Mari până la Carpați și reînnoită de *Țarul Putin* prin înmânarea hărții Moldovei președintelui Dodon.

Să mai amintim că la întâlnirea de la Kremlin a generalului Charles de Gaulle cu Stalin, din 02.12.1944, Stalin a apreciat că „*La noi sunt oameni care consideră Carpații și Transilvania ca frontiere naturale ale Rusiei. Dacă s-ar crede că Munții Carpați sau Rinul pot salva situația, iar armata poate să doarmă, aceasta ar putea să dea naștere la iluzii.*”⁶

Se poate aprecia că avertismentul este valabil și astăzi în condițiile reîmpărțirii sferelor de influență.

„*Cunoaște-l pe inamic, cunoaște-te pe tine însuși și vei fi de neînvins*”, aprecia Sun Tzu în anul 100 î.Hr.⁷

Aceeași personalitate mai preciza că războiul se bazează pe înșelătorie. Să întreprinzi orice pentru a dispune de inamic după bunul tău plac adică un simulant desăvârșit.

La acestea se adaugă viteza „*ca esență a războiului.*”

Arta războiului este o problemă vitală pentru orice stat, domeniu al vieții și al morții, calea spre supraviețuire sau spre nimicire.

Așadar după 2118 ani „*Arta războiului*” lui Sun Tzu este mai actuală ca oricând, desigur, dacă este aplicată la specificul zilelor noastre în care „*spațiul informațional va fi dominat de operații informaționale agresive desfășurate de beligeranți cu influențarea publicului larg prin intermediul mass-media sociale, având ca obiectiv pierderea încrederii în liderii politico-militari și în formele armate*”⁸.

⁶ Mejdumarodnoia jizni, nr. 4/1954.

⁷ Sun Tzu, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976, p. 18.

⁸ Stan Anton, Alexandra Sarcinski, Eugen Siteanu, *op. cit.*, p. 75.

BIBLIOGRAFIE

- ANTON S., SARCINSCHI A., SITEANU E., *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Caol I”, București, 2015.
- DUGHIN A., *Bazele Geopoliticii vol. 1 și 2*, Editura Euroasiatică. ro, București, 2011.
- FONAREFF D.N., *Ghid spre eternitate*, Editura Mirador, Arad, 2011.
- GRIGAS A., *Crimeea și noul imperiu rus*, Editura Corint, București, 2017.
- Mejdunarodnoia jizni, nr. 4/1954.
- Sun Tzu, *Arta războiului*, Editura Militară, București, 1976.

CONFLICTUL DIN SIRIA LA OPT ANI DE LA DEBUT

THE CONFLICT IN SYRIA EIGHT YEARS AFTER ITS OUTBREAK

General de brigadă prof. univ. dr. Gheorghe CALOPĂREANU*

„The Arabs can't make war without Egypt; and they can't make peace without Syria.”

Henry Kissinger¹

Rezumat: În acest articol se prezintă un punct de vedere despre conflictul din Siria, care durează de de opta ani. Autorul s-a bazat pe unele date/informații provenite din surse publice și din alte surse.

Revoluțiile din nordul Africii și din Oriental Mijlociu s-au extins și în Siria, în anul 2011, conducând, în unele state, la schimbarea unor regimuri politice, dar președintele Bashar al Assad un a abdicat în acești opta ani.

Cuvinte cheie: Siria; conflict; revoluții; regim politic; schimbare; riposte regionale.

Abstract: The article presents a point of view on the Syrian conflict that has been going on for eight years. The author based his research on data/information coming from public and other types of sources.

The revolutions in Northern Africa and the Middle East also extended in Syria in 2011, leading, in some states to changing some political regimes; however, President Bashar al Assad has still not resigned during all these years.

Keywords: Syria; conflict; revolutions; political regime; change; regional retaliation.

Seria revoluțiilor prodemocrație, cunoscută ca *primăvara arabă*, a aprins, începând cu prima parte a anului 2011, o zonă extinsă din nordul Africii și din Orientul Mijlociu. Protestele au demascat opresiunea la care cetățenii din Tunisia, Maroc, Siria, Libia, Egipt și Bahrein erau supuși de către propriile guverne.

* Membru asocial al Academiei Oamenilor de Știință din România.

¹ Tim Lister, CNN, 26.04.2011, <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/meast/04/25/syria.role/index.html>

În realitate – și acest fapt este mai puțin cunoscut – *primăvara arabă* a început în decembrie 2010, când un vânzător ambulant tunisian, *Mohammed Bouazizi*, a protestat față de confiscarea de către poliție a bunurilor personale și de neacordarea de către autorități a autorizației necesară comercializării.

Amploarea protestelor celor care s-au alăturat lui Bouazizi a dus în scurt timp la abdicarea lui *Zine El Abidine Ben Ali*, președintele Tunisului, urmată de fuga acestuia în Arabia Saudită.

Revoltele au determinat schimbarea regimurilor politice în Tunisia, Egipt și Libia, însă nu în toate țările acestea au reușit să obțină libertățile democratice la care au aspirat protestatarii.

În Siria, situația a escaladat și s-a transformat într-un conflict complex și de durată, pornind de la un incident aparent minor – apariția mesajului *guvernul trebuie să plece*, înscris cu graffitti pe zidurile unei școli din orașelul Dara'a. Tortura la care au fost supuși autorii înscrisului, un grup de adolescenți școlari, a fost factorul declanșator al mișcărilor de protest ce aveau să cuprindă întreaga țară.

Poziția sa geografică importantă și ceea ce David Lesch² numea politica *excesiv de ambițioasă* a Siriei au făcut din această țară principala sursă de stabilitate în Orientul Mijlociu. Prin abilitate diplomatică, Siria a reușit să devină indispensabilă etnicilor kurzi și celor turci, în afara existenței vreunei afinități între cele trei entități, eliminând, cel puțin pentru moment, poziția tradițional adversă față de acestea. Noua atitudine față de cele două etnii este dovada capacității de supraviețuire și de exercitare a puterii statului Baathist³. Astfel, Siria nu numai că a supraviețuit adversarilor săi tradiționali, dar a ajuns în situația de a fi privită de tot mai mulți analiști, ca o soluție la majoritatea tulburărilor prezente și potențiale în Orientul Mijlociu.

Anul 2018 a fost, probabil, perioada care a înregistrat cele mai multe și contradictorii dezvoltări din întreaga istorie a conflictului sirian.

În speranța realizării păcii în Siria și a reducerii suferințelor poporului său, SUA și Federația Rusă, prin reprezentanții lor, ministrul de externe Serghei Lavrov și secretarul de stat John Kerry, au anunțat, la 9 septembrie 2018, ajungerea la un acord al celor două puteri implicate în conflict. Concesiunile pe care SUA le făceau la acea dată erau însă condiționate de posibilitatea ca Rusia să îl convingă pe președintele Bashar al-Assad să accepte și să stea la masa negocierilor alături de

² David W. Lesch este profesor de istorie la departamentul de istorie al Universității Trinity din San Antonio, Texas și a obținut titlul de doctor în istoria Orientului Mijlociu la Universitatea Harvard.

³ Partidul Baath a fost creat în anul 1947 sub sloganul *unitate, libertate, socialism* și a atras în scurt timp numeroși susținători ai ideilor socialist-naționaliste, în special din rândul activiștilor pentru eliminarea influențelor europene în Orientul Mijlociu. În ultimele cinci decenii, Baath s-a transformat dintr-o mișcare de tip naționalist într-o organizație cu ramificații în toate sferele sociale.

toți actorii implicați, ceea ce presupunea ca atât guvernul sirian cât și opoziția să își îndeplinească obligațiile rezultate din planul acordului.

Planul prevedea interdicția pentru forțele guvernamentale de a desfășura operații militare aeriene în anumite zone controlate de către opoziție și să renunțe astfel, la utilizarea butoaielor cu explozivi și la lansarea așa-numitelor bombardamente oarbe. Odată redusă intensitatea violențelor, cele două puteri puteau planifica și executa în comun lovituri militare precise la nivel strategic împotriva grupării islamiste Frontul al-Nusra⁴, declarată organizație teroristă de către partea americană.

Planul ruso-american făcea apel la toate părțile aflate în conflict să se angajeze la o încetare a acțiunilor ostile și începând cu 12 septembrie, la apusul soarelui, prioritatea planului era, din această perspectivă, retragerea tuturor forțelor militare pe un drum de acces către Alep, fapt ce ar fi permis trimiterea către populație a ajutoarelor umanitare în zonele greu accesibile. După îndeplinirea tuturor acestor condiții, în șapte zile, SUA și Federația Rusă urmau să înființeze un centru pentru lucrul unui grup de implementare a măsurilor stabilite prin plan.

În timp ce Consiliul de Cooperare al Golfului (Bahrein, Kuweit, Oman, Qatar, Arabia Saudită și Emiratele Arabe) își relaxează relațiile cu Siria⁵, în septembrie 2018 Ankara și-a schimbat atitudinea, trecând de la, *fără viitor pentru Assad*,⁶ la o poziție mai conciliantă. SUA acceptă, în cele din urmă, în mod deschis, rămânerea la putere a lui Assad. Toate aceste poziții au survenit în contextul în care, în noiembrie 2018, cu sprijinul Federației Ruse și al Iranului, forțele democratice siriene controlau în proporție de peste 60 %⁷ din teritoriul Siriei, ridicând în mod firesc întrebarea dacă țările de la Golful Persic, majoritatea inamici declarați ai Iranului aliat, își vor reconsidera relațiile cu Siria odată cu scăderea în intensitate a războiului civil.

Statul Islamic a fost efectiv desființat ca entitate teritorială în Irak până la începutul anului 2019, iar în prezent își reconstruiește rețelele de spionaj și își îndreaptă tacticile spre răpiri, asasinări și bombardamente. Între timp, în Siria s-a reușit o menținere a unor porțiuni de teritoriu, incluzând una lângă granița irakiana, în jurul provinciei Hajin în Dayr al Zawr.

⁴ Grup jihadist sirian desprins din al-Qaeda.

⁵ http://arabcenterdc.org/policy_analyses/the-developing-gcc-damascus-rapprochement/

⁶ <https://www.dailysabah.com/diplomacy/2018/09/27/ankara-sees-no-place-for-assad-in-syrias-future>

⁷ Associated Press, <https://www.voanews.com/a/syria-s-assad-reaches-understanding-with-arab-states/4598574.html>

Rezistența se datorează, probabil, unităților pentru protecția populației (*YPG – People's Protection Units*)⁸, care controlează forțele democratice siriene, susținute de SUA, deranjați fiind de amenințarea asupra teritoriilor lor din nordul Siriei de către Turcia, care îi consideră teroriști. Forțele militare turce și grupările siriene aliate au lansat Operațiunea, impropriu numită *Ramura de Măslin*, împotriva enclavei kurde Afrin în ianuarie. Cu principalele forțe din unitățile pentru protecția populației incapabile să își susțină camarazii încercuiți, enclava Afrin a fost cucerită în martie, zonă în care unitățile pentru protecția populației își desfășoară în continuare acțiuni insurgente.

Ankara a stabilit că orașul Manbij, capturat de către forțele democratice siriene (*SDF – Syrian Democratic Forces*) de la Statul Islamic în 2016, a fost următoarea țintă în campania Turciei de a-i împinge pe kurzi spre zona de est a râului Eufrat, permițând astfel forțelor militare americane să mobilizeze trupe aproape de front pentru a contracara un atac iminent. SUA a negociat o înțelegere prin care unitățile pentru protecția populației s-ar retrage din Manbij, patrulare comune SUA- Turcia ar fi mobilizate în oraș. Patrulările au fost demarate la începutul lunii noiembrie, dar Ankara susține că unitățile pentru protecția populației nu s-au retras încă. Între timp, au existat schimburi de focuri la granița la est de Eufrat, justificând astfel mobilizări de luptători pentru unitățile pentru protecția populației, întocmai ca o furtună de nisip care a permis Statului Islamic să lanseze o ofensivă împotriva unităților forțelor democratice siriene, mai slab înzestrate și instruite, aflate în jurul provinciei Hajun.

Între timp, mercenari ruși au complicat situația în estul Siriei. La 7 februarie, când o grupare pro-guvernamentală de mărimea unui batalion a traversat Eufratul și a atacat o poziție a forțelor democratice siriene, aflată lângă centrala de gaz natural de la Al-Tabiyah a avut loc o luptă. Militarii americani, împreună cu forțele democratice siriene, au solicitat sprijin aerian timp de trei ore, iar agenția de știri controlată de stat a descris atacurile drept un masacru brutal.

În următoarele zile, surse cu contacte în comunitatea contractorilor militari au început să raporteze că numărul forțelor de atac a fost de 600 de mercenari ruși, angajați de Grupul Wagner, din care 200 au fost uciși, deși raportări din alte surse vorbesc de un număr mai mic de victime. Au existat zvonuri potrivit cărora atacul nu a fost sancționat de forțele militare ruse, ci a fost instigat de oameni de afaceri influenți, care prin contract, sunt recompensați cu 25% din câștigurile din petrolul

⁸ YPG- acronimul pentru unitățile pentru protecția populației, care reprezintă forțele de apărare constituite pe teritoriul kurd din Siria după declanșarea războiului civil. Membrii, majoritatea de etnie kurdă, provin preponderent din comunitățile locale, dar și din rândul creștinilor sirieni (copti) și armeni. De asemenea, există un număr semnificativ de voluntari americani și europeni care au aderat la organizație pentru a lupta împotriva Statului Islamic

și câmpurile de gaz pe care le recuperează. Totuși, bătălia a demonstrat intenția SUA de a-și susține aliații sirieni.

Un conflict major s-a conturat în nord-vest, cu forțele fidele președintelui Bashar al Assad încercând să-i alunge pe rebeli, unii susținuți de turci, din provincia Idlib. Bătălia părea iminentă în septembrie, când Rusia a comasat un număr impresionant de nave de război în estul Mării Mediteraneene, sub pretextul unui exercițiu. În același timp, oficialii ruși au avertizat că rebelii pregăteau false atacuri chimice pentru a justifica intervenția militară vestică. Toate acestea demonstrează că este posibil ca Rusia să încerce să ofere aliaților sirieni o preventivă negare justificată pentru atacurile chimice asupra orașului Idlib și să împiedice orice răspuns militar din Occident, precum cel din 14 aprilie, când SUA, Franța și Marea Britanie au efectuat un atac cu rachete de croazieră, drept ripostă la un atac cu sarin în Idlib, cinci zile mai devreme. Rusia a pretins că atacul a fost fabricat și că cele mai multe rachete au fost doborâte de către sistemul de apărare sirian. Turcia, pe de altă parte, care deține posturi militare de observație în Idlib, nu intenționa să permită cucerirea provinciei fără a riposta. Comandanții forțelor rebele aliate au raportat că forțele turce au suplimentat cantitatea de armament destinat grupărilor sale și au promis un sprijin susținut. Moscova a depus eforturi pentru a relaxa situația, negociind o înțelegere care stabilea o zonă demilitarizată din care rebelii se puteau retrage până pe 10 octombrie, demers explicat anterior. Rușii au părut mulțumiți de situație, dar Damascul s-a plâns că Turcia a eșuat în a asigura retragerea rebelilor până la termenul limită și conflictele au continuat.

Încercările Israelului de a împiedica extinderea influenței Iranului asupra Siriei au fost pe punctul să declanșeze o serioasă escaladare a situației între puterile străine. Cel mai mare conflict israeliano - sirian din 1982 până acum a avut loc pe 10 februarie, după ce un avion fără pilot (UAV – Unmanned Aerial Vehicle) a intrat în spațiul controlat de Israel și a fost doborât de un elicopter Apache. Forțele aeriene israeliene au răspuns prin lansarea unor atacuri aeriene împotriva țintelor iraniene în Siria, incluzând stații de control UAV la baza aeriană Tiyas, la care forțele aeriene siriene au ripostat prin realizarea unui baraj de rachete sol-aer.

Există numeroși analiști care își pregătesc analize și comentarii cu privire la Siria post Assad și la reconstrucția statului în perioada post război, fără a înțelege istoria Levant-ului, regiune în care Siria a avut de spus un cuvânt de milenii⁹. Nu trebuie uitat faptul că Siria a fost factorul de decizie nu numai în Liban, ci și în tratativele de pace cu Israel, în revolta kurzilor din Turcia și în relația de stat

⁹ Levant-denumire care provine din limba franceză (*lever - răsărit, est*), care include țările de pe țărmul estic al Mediteranei (Turcia, Siria și Liban). În cronologia epocii bronzului, Levantul este menționat ca Siria timpurie (proto-Siria), Siria veche, corespunzătoare epocii medii a bronzului și Siria medie, respectiv perioada recentă (ultima) a bronzului.

militară dominantă cu două dintre cele mai puternice armate din lumea arabă, Algeria și Egipt.

De asemenea, Siria a fost principalul pivot de care regiunea a depins din punct de vedere al securității. Liga Arabă a solicitat Siriei să trimită trupele în Liban, Turcia a apelat la Siria să țină sub control forțele kurde cărora li s-a permis un refugiu, saudiții s-au bazat pe Siria să încline balanța împotriva lui Hussein, iar SUA și Israel țin aproape de Siria pentru negocierile finale pentru Înălțimile Golan.

Concluzionând, putem afirma, după părerea noastră, că situația conflictuală din Siria este departe a fi depășită, iar numărul victimilor va continua să crească. Încercările de mediere între părțile aflate în conflict nu va duce prea curând la găsirea unei soluții, acceptate de toți cei implicați, atâta timp cât marile puteri, prezente pe teritoriul statului sirian, nu rușesc să se pună de acord, în ceea ce privește modalitatea de depășire a situației conflictuale.

BIBLIOGRAFIE

- <https://www.history.com/topics/middle-east/arab-spring>
- <http://www.iamsyria.org/conflict-background.html>
- <https://warontherocks.com/2019/01/kissingers-prophecy-fulfilled-in-syria/>
- <https://thekurdishproject.org/history-and-culture/kurdish-nationalism/peoples-protection-units-ypg/>
- <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-18582755>
- https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_ancient_Levant

**CONTRIBUȚIA SERVICIILOR DE INFORMAȚII ROMÂNE LA
FĂURIREA ȘI MENȚINEREA ROMÂNIEI MARI
(partea a II-a)**

**THE CONTRIBUTION OF ROMANIAN INTELLIGENCE
SERVICES TO ACHIEVING AND KEEPING THE GREAT UNION
OF ROMANIAN PEOPLE
(second part)**

General (r.) prof. univ. dr. Anghel ANDREESCU*

Rezumat: *România a dat un tribut mare de sânge, peste un milion de morți și răniți, pagube apreciate la peste 72 de mld. lei aur, neprimind nimic, dar obligați să plătim peste 2 mld. coroane de aur, inclusiv în contul datoriei Imperiului Habsburgic.*

România a fost exclusă de la negocieri în ce privește frontiera cu: Ungaria, Serbia și Austria, prin implicarea Marilor Puteri în problemele interne ale României privind protecția exagerată a minorității maghiare.

La opunerea prim-ministrului Ion I. C. Brătianu, Marile Puteri au trecut la amenințări cu intervenție armată.

Cuvinte cheie: *Centenar; România Mare; servicii de informații românești; despăgubiri de război; acte teroriste; revizionismul maghiar; eradicarea elementului românesc din Transilvania.*

Abstract: *Romania had to pay a large blood tribute, namely more than a million dead and wounded people, losses evaluated at more than 72 billion lei in gold, not receiving anything in return, but on the contrary being forced to pay more than 22 billion gold coronas, including to the Hapsburg Empire.*

Romania was excluded from negotiations regarding its border with: Hungary, Serbia and Austria, through the involvement of the Great Powers in Romania's internal affairs regarding the exaggerated protection of the Hungarian minority.

Upon the opposition of the prime minister Ion I. C. Brătianu, the Great Powers started to threaten Romania with armed interventions.

Keywords: *Centenary; Great Romania; Romanian intelligence services; war damages; terrorist acts; Hungarian revisionism; the eradication of the Romanian element in Transylvania.*

* General (Chestor de Poliție în rezervă), membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

Activitatea serviciilor de informații nu cunoaște perioade de relaxare niciodată, după cum afirma un mare clasic al spionajului mondial, generalul Maximilian Ronge „Statul nu trebuie să neglijeze, să se țină la curent asupra forțelor vecinului, inamicul său probabil.”¹

Același autor mai preciza că România s-a încadrat în categoria statelor care nu au pus accent pe structurile informative decât în momentele critice ale existenței sale, respectiv în timpul Războiului de Independență din 1877 – 1878, după Răscoala din 1907, și la izbucnirea Primului Război Mondial (1914).

Abia după Primul Război Mondial, această preocupare a devenit una constantă, avându-se în vedere rolul deosebit al informațiilor pentru soarta țării noastre înconjurată de dușmani.

De aceea prin Înalt Decret Regal, Direcțiunea Poliției și Siguranței Generale, a înființat 4 Subinspectorate Generale de Siguranță la Chișinău, Cernăuți, Cluj și Constanța, având sarcini de identificare și anihilare a acțiunilor antiromânești în creștere continuă.

În anul 1929, au fost adoptate două legi fundamentale privind siguranța statului român: Legea pentru Organizarea Jandarmeriei Rurale (24 martie) și Legea Organizării Poliției Generale a Statului (21 iulie) cu trimiteri directe la culegerea de informații pe acest domeniu vital al țării.

În anul 1936, s-a înființat Legiunea de Jandarmi CFR cu atribuții informative pe calea ferată, avându-se în vedere creșterea numărului de acțiuni teroriste și de sabotaje pe acest domeniu din partea vecinilor țării noastre.

Eugen Bianu, reprezentantul României la Interpol, director general al Direcției Generale a Poliției a pus un accent deosebit pe Polița de Siguranță care veghea la siguranța statului român.

Pe lângă mijloacele informative se impunea și o componentă contrainformativă, în care se deține *discreția* – un principiu și o obligație de bază mai cu seamă la cei care lucrau acoperiți, infiltrați în medii de interes pentru siguranța țării.

Structura informativă a armatei a suferit transformări radicale până la denumirea de Secția a II-a Informații și Contrainformații.

Astfel la începutul anului 1917, Marele Cartier General, Secția I, Biroul Informațiilor a emis Instrucțiunile asupra organizării și funcționării Serviciului de

¹ Alin Spănu, *Istoria serviciilor de informații românești în perioada 1919 – 1945*, Casa Editorială Demiurg, 2010, p. 11.

Informații, care stabileau scopul acestei structuri, „de a procura toate informațiile necesare stabilirii situației inamicului.”²

Se stabileau și nevoile de mijloace de informații, de legătură, personal pregătit pe domeniu și un serviciu de contraspionaj, la nivel de: aramată, corp de aramată, divizie, brigadă, regiment și batalion etc.

Serviciul Secret era dirijat de Marele Cartier General printr-un ofițer de Stat Major, șef al Serviciului, care se ocupa de serviciul propriu-zis și de serviciul de contraspionaj.

În acea perioadă s-a acționat pentru identificarea unităților inamice aflate pe frontul românesc din Moldova.

După încheierea Primului Război Mondial, Biroul 2 Informații studia și exploata informațiile asupra inamicilor României.

De precizat ajutorul dat de Franța în acest domeniu foarte important al informațiilor militare după 1926.

Odată cu încheierea păcii, România a acționat pentru confirmare pe plan extern a deciziilor luate în anul 1918 la Chișinău, Cernăuți, Alba Iulia, respectiv unirea cu Basarabia, Bucovina și Transilvania.

De la negocieri, România a fost exclusă în ceea ce privește frontiera cu Ungaria, Regatul Sârb și Austria, fiind trecute prevederi privind amestecul Marilor Puteri în treburile interne ale României sub pretextul protecției exagerate a minorităților. Chiar mai mult, protestele aliaților secundari, în frunte cu Ion I. C. Brătianu, prim-ministrul român, nu au fost luate în seamă, drept urmare Brătianu a părăsit, la 2 iulie 1919, lucrările Conferinței de Pace.

S-a ajuns atât de departe încât Marile Puteri au amenințat cu intervenția armată și astfel Brătianu și-a înaintat demisia la întoarcerea în țară.

Unirea cu Transilvania s-a parafat prin Tratatul de pace cu Ungaria, la 4 iunie 1920, la Trianon, cu aceeași clauză specială privind protecția exagerată a minorităților, după ce înainte de parafare, armata roșie din Ungaria, cu acordul URSS a atacat România, însă în mai puțin de 2 săptămâni a fost învinsă categoric de România, recunoscând toate pretențiile României pe moment (apoi uitate cu desăvârșire).

Pagubele suferite de România nu s-au recupeat niciodată, acestea ridicându-se la 72 miliarde de lei aur, iar Marile Puteri au impus prin tratatele de pace: plata a 2 miliarde coroane de aur pentru bunurile mobile și imobile din Transilvania și Bucovina, o cotă parte din datoria externă a Imperiului Austro-Ungar, plus o cotă de eliberare, protecția exagerată a minorităților, rămânând aerul pe care îl respirăm neplătit, după cum exprima un istoric.

² *Ibidem*, pct. 1, p. 27.

Noile realități geopolitice după încetarea războiului au agravat problemele securității naționale ale României, care s-au înmulțit și diversificat. Astfel statele învinse, Ungaria și Bulgaria nu s-au împăcat cu ideea pierderilor teritoriale și nici cu clauzele tratatelor de pace și au acționat împotriva României, prin acțiuni de sabotaj, de spionaj clasic și de defăimare a imaginii României prin toate mijloacele posibile pentru promovarea ideilor revizioniste.

URSS a declanșat la granița de est a României operații militare, de gherilă și teroriste pentru destabilizarea situației interne și extinderea dominației spre centrul Europei.

Alături de cele 4 subinspectorate de siguranță internă și-au desfășurat activitatea 10 prefecturi de poliție, 81 poliții de oraș, 21 servicii speciale de siguranță, 47 de brigăzi speciale de siguranță, 2 poliții de port, 22 poliții de gară și 56 oficii polițienești la punctele de frontieră.

URSS, deja pregătise în 3 școli precum la Harkov, spioni din rândul maghiarilor, germanilor, polonezilor, românilor etc. pentru țările natale ca „spioni bolșevici”.³

Serviciile românești au obținut informații despre 150 de spioni din România, Iugoslavia și Polonia, plătiți fiecare cu peste 50 mii de marci lunar, subordonați direct Moscovei, inclusiv despre înființarea școlilor de spionaj sovietice din anul 1919, cu celule în: Sofia, Belgrad, Praga și Viena, iar Vechiul Regat a fost structurat pe trei zone militare: Oltenia, Muntenia și Moldova, apoi Bucovina, Transilvania și Banat.

Toate informațiile trimise de spionii maghiari, polonezi, chiar și români, recuțati de URSS, ajungeau la Moscova, care a hotărât declanșarea unei revoluții pentru schimbarea ordinii de drept din România, prin crearea unor comitete revoluționare în Basarabia. În septembrie 1924, s-a proclamat, prin ocuparea localității Tatar-Bunar, *Republica Socialistă Basarabia*. Au fost capturați 3.000 de teroriști și deferiți justiției după ce numai în 5 ani s-au comis peste 200 de atacuri ale frontierei de est a Basarabiei, 131 de incursiuni pe malul Nistrului, s-au descoperit 118 organizații revoluționare sovietice. Toate acestea s-au finalizat însă cu multe jertfe ale forțelor de ordine și peste 31.000 de civili uciși în Basarabia.

După Marea Unire, un pericol grav l-a constituit terorismul maghiar creat pe baza revizionismului, de reluare a Transilvaniei prin orice mijloace: propagandă, sabotaje, terorism sângeros etc. de către bande puternic înarmate alcătuite din naționaliști, dezertori și chiar infractori.

³ *Ibidem*, pct.1, p. 85.

La 14.09.2018, la Arad, în fața hotelului unde era cazat generalul Berthelot, bande de teroriști maghiare din Organizația „Căștile de Oțel” au masacrat cu mitralierele peste 300 de oameni.

S-a deschis focul asupra persoanelor care se deplasau la Adunarea de la Alba Iulia cu trupele române ce se îndreptau spre frontul de vest; frunzații români din Beiuș au fost puși să-și sape groapa, iar comandanți din Armata Română au fost împușcați.

S-au remarcat de asemenea acțiunile maghiare împotriva românilor transilvăneni.

În Legea Naționalităților din anul 1868, se preciza că în Ungaria nu există decât o singură națiune, cea ungară, *una și indivizibilă*, iar limba oficială de stat este cea maghiară;⁴ dorindu-se ca națiunea română să dispară din istorie pentru totdeauna.

Legea școlară Trefort din anul 1879, „*prin care a fost introdus obligatoriu studiul limbii maghiare de toate popoarele nemaghiare inclusiv din grădinițele de copii până sus.*”⁵

Procesul de maghiarizare a populației românești din Transilvania a fost susținut prin Legea denumirilor de localități din anul 1897, cu documente oficiale numai în limba maghiară.

Legea colonizărilor din 1904, prin care se acordau ungarilor colonizați în Transilvania bunuri materiale la prețuri derizorii și gratuit școală, case, grajduri, animale etc. iar răniților și mutilaților din război, gratuități.

Legile școlare ale lui Appony, ministrul cultelor și Instrucțiunii Publice din anul 1907, desființau școlile confesionale românești, slovace și sârbești și le înlocuiau lor cu școli de stat maghiare, cu folosirea exclusivă a limbii maghiare.

Planul secret de maghiarizare totală a românilor din anul 1907, și planul din anul 1917, al contelui Behlen Istvan, prevedeau distrugerea elementului românesc din Transilvania.⁶

S-a limitat treptat autonomia bisericii, în ciuda protestelor și audiențelor la împăratul Iosif I, plus scăderea, până la dispariție a învățătorilor români din Transilvania.

Publicațiile maghiare au mers pe linia extremistă „*În Ungaria nu poate exista o altă școală decât cea maghiară.*”

Legea azilelor (grădinițelor) de copii din anul 1891, prevedea obligativitatea frecvenței pentru copii între 3-6 ani pentru învățarea limbii maghiare.

⁴ Alexandru Moraru, *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885 – 2000*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, București, 2006, p. 615.

⁵ *Ibidem*, pct. 4, p. 615.

⁶ *Ibidem*, pct. 4, p. 60.

Acțiunea de maghiarizare s-a continuat cu Legea numirii de localități din 1897, adică toate numirile de localități din Transilvania au fost maghiarizate și trecute în actele oficiale.

La toate acestea se pot adăuga: educația patriotică ungurească, toate registrele, actele oficiale numai în maghiară, jurământul de credință față de Ungaria, distrugerea unității demografice a românilor, dizolvarea asociațiilor culturale românești și nimic în limba română în Transilvania.

Planul draconic din anul 1917, de maghiarizare a românilor transilvăneni prevedea inclusiv aducerea în Transilvania: a invalizilor de război, a ceangăilor din Moldova și Bucovina, a emigranților din America și împrăștierea lor.

Chiar a fost înființat un minister special numit al reconstrucției din Transilvania.

*„Iată, în linii mari planul crud, diabolic de lichidare a românilor din Transilvania.”*⁷

Prin Dictatul de la Viena, România a cedat Ungariei hortiste o suprafață de 43.492 km² și o populație de 2 667 000 locuitori, cu urmări grave, precum: deznaționalizare, atrocități inimaginabile de război, ocupație sovietică, viitor sumbru, infern etc.

*„Teroarea s-a întezit: bisericile românești suprimate, schimbări, expulzări, crime oribile, dărâmări de biserici, devastate, furate odoarele din biserici.”*⁸

România a despăgubit nobilii maghiari din Transilvania cu 6,5-7 tone de aur și i-au împrăștiat din nou după anul 1990 (poate de zeci de ori mai mult), inclusiv pe criminalii de război.

De ziua Centenarului, liderul maghiar al UDMR a exprimat că îi este *silă* de această sărbătoare, un gest impardonabil, grotesc chiar și nu este singurul gest de acest fel.

În contradicție cu acesta, Papa Ioan Paul al II-lea, în timpul vizitei în România din anul 1999, a rostit: *„Domnul să binecuvânteze România, să binecuvânteze poporul său, leagăn al civilizației Europei!”*

Mențiunea Papei este fundamentată de numeroase dovezi arheologice, precum:

sinteza profesoarei Marija Gimbutas de la Universitatea SUA din Los Angeles, care în cartea *Civilizație și cultură – vestigii preistorice în sud-estul european*, a precizat că: *În mileniul al VII-lea Î.H. în Carpați era o civilizație puternică, prima și singura din Europa, care se întindea din Munții Slovaciei până*

⁷ *Ibidem*, pct. 4, p. 630.

⁸ *Ibidem*, pct. 4, p. 653.

în Sudul Peninsulei Balcanice, în Asia Mică și din Vestul Câmpiei Panoniei până la Nipru.

în Clisura Dunării, în anii 2000, cercetătorii români și britanici de la Universitatea din Edinburg, au studiat urme ale civilizației omenești, validate la laboratoarele din Oxford, Berlin, Bonn etc., datate în anul 7800 Î. Hr.

Exemplele pot continua, însă cum își permit unii să aprecieze că poporul român a venit pe aceste meleaguri, acum câteva secole, din Sudul Peninsulei Balcanice!

Același lider maghiar, într-un interviu acordat ziarului maghiar *Kronika*, afirma: „*Societatea românească se găsește rar în Europa, o astfel de societate fariseică pecum cea românească.*”

Antal Arpad Andras, primarul orașului Sfântu Gheorghe afirma: „*Trebuie să ocupăm spațiul nostru vital cu imaginarul nostru național.*”

În august 1988, televiziunea maghiară subliniază „*...necesitatea autonomiei teritoriale a etnicilor maghiari din Transilvania*” în prezența invitaților sovietici: adjunctului ministrului de externe sovietic Vladimir Petrovski și istoricul sovietic Roy Medvedev.⁹

În decembrie 1989, Ungaria cere ajutorul lui Gorbaciov pentru intervenția în România.¹⁰

În vara anului 1989 „*Ungaria redefinisise în mod oficial România ca principalul inamic și principala sa amenințare militară.*”¹¹

Exemplele de mai sus¹² ar putea continua, pentru anul 1991, cu ocazia tratatului încheiat între Ungaria și Federația Rusă, deși comisarul pentru minorități din UE a afirmat în anul 1992: „*România este model pentru Europa în domeniul relațiilor cu minoritățile.*”¹³

Ungaria a desfășurat o propagandă furibundă contra Tratatului de la Trianon în străinătate: Anglia, Italia, Germania, Franța, SUA etc., prin toate mijloacele posibile inclusiv prin soțiile unor demnitari maghiari, miniștrii, ambasadori în state importante ale Europei, SUA etc.

Datele statistice ale recensământului din anul 2012 confirmă numărul populației la: 20.121.641 din care 16.792.868 (83,4%) români și 1.227.623 (6,1%) maghiari și alte minorități.

La Conferința de Pace de la Paris, delegația maghiară a prezentat următoarele date false referitoare la Transilvania la 1 decembrie 1918: 5.236.305

⁹ Larry Watts, *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, 2013, p. 620.

¹⁰ *Ibidem*, pct. 9, p. 620.

¹¹ *Ibidem*, pct. 9, p. 642.

¹² *Ibidem*, pct. 9, p. 667.

¹³ Colectiv, *Acțiunile separatiste care vizează România*, Editura Rao, 2016, p. 21.

locuitori: 2.819.405 (53,8%) români, 1.663.576 (31,8%) erau maghiari și secui, 10,5% fiind germani.

România, săraca țară bogată, jefuită de patru imperii mondiale: Imperiul Roman – 1640 tone de aur și 3.310 tone de argint; Imperiul Otoman – 341 tone de aur; Imperiul Habsburgic – 876 tone de aur și 4.390 tone de argint; Imperiul Rus – 46 tone aur; în total 2903 tone de aur.

La acestea se adaugă cele 12.564 tone de aur, reprezentând: daunele de război și profiturile scoase din țară de corporațiile străine în perioada 1877-1945.

În ultimii 27 de ani (1990-2016), Imperiul Transnațional a scos din România 1610 mld. €, 46.000 tone de aur, ceea ce reprezintă o avuție de 2,3 ori mai mare ca toate imperiile în cei 530 de ani.

Se poate aprecia că din locurile strămoșești, începând cu Imperiul Roman până în anul 2016, s-au scos prin jafuri fără precedent, 61.467 tone de aur și 7.700 tone de argint.

Acesta este rezultatul eroii strategice a privatizării din 1990, a României cu consecințe grave asupra viitorului țării.

În concluzie, apreciem că România a desfășurat *un spionaj tactic*, limitat în toată perioada analizată, întrucât nu a avut ambiții de expansiune și dominație continentală sau regională și a dorit doar să obțină date și informații pentru prevenirea unei agresiuni militare din partea vecinilor României și pentru neutralizarea acțiunilor subversive interne care atentau la ordinea în stat.

BIBLIOGRAFIE

Colectiv, *Acțiunile separatiste care vizează România*, Editura Rao, București, 2016.

MORARU A., *Biserica Ortodoxă Română între anii 1885 – 2000*, Editura Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe, București, 2006;

SPÂNU A., *Istoria serviciilor de informații/contrainformații românești în perioada 1919 – 1945*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2015;

WATTS L., *Cei dintâi vor fi cei din urmă*, Editura Rao, 2013.

SECURITATEA MARITIMĂ LA MAREA NEAGRĂ - O NECESITATE OBIECTIVĂ

MARITIME SECURITY IN THE BLACK SEA REGION – AN OBJECTIVE REALITY

Amiral (r.) dr. Gheorghe MARIN*

Rezumat: În regiunea Mării Negre activitățile ilegale și cele de crimă organizată transfrontalieră reprezintă o crudă realitate. Ineficiența instituțiilor de impunere a legii și unele bariere în calea legalizării și controlului activităților economice, precum și cooperarea redusă a statelor riverane în impunerea legii, au permis/facilitat desfășurarea unor activități ilegale transnaționale. Totodată, aceste activități ilegale au alimentat corupția și au asigurat posibilitatea desfășurării multor activități criminale, inclusiv teroriste. De asemenea, porturile principale ale României și Bulgariei sunt o atracție pentru grupurile de crimă organizată, care le utilizează pentru livrarea mărfurilor de contrabandă spre UE, pentru tranzitul de droguri și imigranți ilegali.

Cuvinte cheie: căi maritime de transport; activități ilegale transnaționale; impunerea legii; corupție; activități criminale.

Abstract: In the Black Sea region, illegal activities and trans-border organized crime have become a cruel reality. The lack of effectiveness of the measures taken by law-enforcing agencies as well as certain barriers in the way of legalizing and control over economic activities, in addition to scarce cooperation among riparian countries in law-enforcement allowed for/facilitated undertaking trans-national illegal activities. Moreover, these illegal activities have fueled corruption and have given rise to a lot of criminal activities, including terrorism. Furthermore, the main harbors in Romania and Bulgaria are attraction points for the organized criminal groups that use them for delivering smuggled goods to the EU, drug trafficking and illegal immigration.

Keywords: maritime transportation routes; trans-national illegal activities; law-enforcement; corruption; criminal activities.

1. Conceptul de securitate maritimă

Comerțul internațional, desfășurat în proporție covârșitoare pe căile maritime de transport, a devenit motorul creșterii economice, în special, prin globalizarea schimburilor economice care au determinat la rândul lor, încet dar sigur, globali-

* membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România

zarea amenințărilor din domeniul maritim a căror dimensiune a luat forme de nebănuit în trecut. Transportul și toate celelalte activități din domeniul maritim au ajuns să fie confruntate cu riscuri și amenințări asimetrice dintre cele mai diverse. În consecință, importanța extrem de ridicată a traficului maritim internațional și diversitatea, amploarea și numărul sporit de amenințări și riscuri la care acesta este supus, au făcut ca definirea și asigurarea efectivă a securității maritime, să devină extrem de importante în condițiile tehnologice actuale.

Securitatea maritimă nu mai reprezintă doar asigurarea libertății de navigație care deja este un concept depășit, având în vedere că în prezent activitatea desfășurată pe mări și oceane este administrată și controlată la un nivel net superior celui din trecut. Problemele de securitate și cele de mediu se suprapun acum peste vechiul concept de *mare libera* (mare liberum)¹. Putem spune, prin urmare, că în prezent securitatea maritimă reprezintă acel domeniu *gri*, aflat la incidența acțiunilor de siguranță a traficului maritim (asigurată de autoritățile civile) și cu cele de apărare maritimă (asigurată de autoritățile militare). Deocamdată, analiștii acestui fenomen, cu o arie de cuprindere globală, nu au reușit să ajungă la un numitor comun în ceea ce privește gradul de includere a aspectelor de siguranță sau de apărare maritimă. În ciuda acestei lipse de consens conceptual la nivel internațional, pot fi identificate două aspecte pozitive: primul este legat de identificarea și acceptarea securității maritime ca un concept separat de securitate, ceea ce a condus la intensificarea eforturilor de găsire a unei înțelegeri comune asupra limitelor acestuia; al doilea este legat de gama de amenințări și provocări la adresa securității maritime ce trebuie să fie contracarate pe întreaga durată de desfășurare a transporturilor, asupra cărora specialiștii în domeniu par să fi ajuns la un numitor comun.

Referitor la primul aspect, nu există încă un consens cu privire la definiția acestui concept, neidentificându-se sau neagreându-se, toate elementele de comunalitate pentru a o clarifica. Complexitatea conceptului este reflectată și în dificultate expertilor de a găsi aceeași înțelegere în definirea acestuia.

Cei mai mulți analiști și practicieni în domeniu, propun abordarea semantică a acestui concept printr-o matrice de relaționare cu alte concepte precum: siguranța maritimă, puterea maritimă, economia marilor și oceanelor sau a celor determinate de riscurile și amenințările din domeniul maritim.

În toate abordările, însă, se evidențiază o serie de divergențe pornite de la teorii mai vechi care ofereau prioritate și chiar consințență sporită elementelor de putere maritimă și de apărare maritimă, evidențiind rolul forțelor navale în

¹ Djalal, H. (2009). Remarks on the concept of freedom of navigation. In M. H. Nordquist, T. J. H. Koh, J. Moore, (Eds.), *Freedom of seas, passage rights and the 1982 law of the sea convention*. (pp.65-76) Netherlands: Kluwer Law International.

protejarea liniilor de comunicații maritime și a obiectivelor economice implicate în activități de transport naval prin proiectia forței pe și dinspre mare, atât în limita apelor teritoriale cât și în afara acestora.

Teoriile noi privind securitatea maritimă includ în acest concept și siguranța navelor și instalațiilor maritime și portuare cunoscute sub denumirea de siguranță maritimă (maritime safety) și care este reglementată detaliat de foarte multe ordine și dispoziții ale Organizației Internaționale Maritime (IMO) privind construcția și exploatarea navelor și instalațiilor maritime, regulile de control a procedurilor de trafic pe mare, de educare și instruire a personalului navigant, etc. De asemenea, în aceste teorii se argumentează științific că securitatea maritimă are legături multiple cu industria maritimă, respectiv cu companii de shipping ale caror nave pot fi potențiale ținte pentru pirati, teroriști sau criminali, cu companii de crewing ai caror angajați pot face obiectul traficului de persoane și bunuri ilicite sau de a fi colaboratori ai unor criminali periculoși, cu companii de pescuit sau cu companii off-shore de exploatare a zăcămintelor maritime de hidrocarburi.

Cel de-al doilea aspect definitoriu al conceptului de securitate maritimă se referă la gama de amenințări și provocări ce trebuie să fie contracarate pe mare, asupra cărora specialiștii în domeniu par să fi ajuns la un numitor comun. Astfel, caracterul divers, complex și interconectat al amenințărilor și riscurilor actuale la adresa securității domeniului maritim depășește preocupările privind transportul ilegal de persoane și bunuri precum și a altor activități clandestine la nivelul oceanului planetar. Dintre amenințările și riscurile specifice domeniului maritim pot fi identificate următoarele: terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă, criminalitatea organizată și migrația ilegală, pirateria, degradarea domeniului maritim, modificarea artificială a situației climatice, atentarea la securitatea energetică a statelor și atacurile cibernetice, etc.

Este evident că aceste amenințări au apărut și s-au dezvoltat și datorită sporirii capacității de deplasare pe mare a actorilor non-statali și a națiunilor ostile. Prin urmare, putem afirma că, dacă traficul ilegal de mărfuri, narcotice și de persoane precum și migrația ilegală constituiau, în trecut, principalele preocupări ale autorităților maritime ale statului, în prezent au devenit din ce în ce mai importante alte amenințări precum pirateria, terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă și degradarea mediului maritim.² Această evoluție negativă, caracterizată de degradarea domeniului de securitate maritimă, este cu atât mai îngrijorătoare, cu cât amenințările din domeniul maritim au impact nu numai

² S.D. Tashji, *Maritime Security in the Era of Globalization*, in Profit from Knowledge, June 2007, disponibil pe <http://dtashji.wordpress.com/2007/06/05/maritime-security-in-the-era-of-globalization/>

asupra bunăstării economice și sociale, a protecției mediului, dar și asupra integrității societății și suveranității naționale astatelor.

Din punct de vedere militar, acțiunile în scopul împiedicării utilizării spațiului maritim pentru desfasurarea activităților ilegale și pentru a asigura libera circulație a persoanelor și a mărfurilor, precum și tranzitului de resurse vitale pe calea mările, presupun, prin urmare, contracararea unei game de amenințări atipice (asimetrice), ce nu intră în categoria războiului tradițional pe mare.

Pe de altă parte, multe dintre amenințările și riscurile identificate mai sus nu sunt exclusiv din domeniul maritim, și în consecință, nu pot fi abordate exclusiv printr-un răspuns naval. În mod similar, multe dintre aceste amenințări nu sunt de natură exclusiv militară sau civilă și necesită, așadar, o combinație de instrumente comune militare și civile. Aceste amenințări au, de asemenea, un caracter global și prin urmare necesită o cooperare coordonată, deoarece niciun stat nu are suficiente resurse pentru a le contracara singur.

În concluzie, putem admite faptul că, la nivel internațional, sursele de amenințări la adresa domeniului maritim actual, precum și obiectivele acestora au devenit mult mai diverse și mai complexe. Această stare de fapt face ca natura amenințărilor ce trebuie contracarate pe mare – și care acum doua decenii ar fi părut irelevante pentru securitatea maritimă tradițională (securizarea rutelor de transport maritim) – să afecteze nu numai securitatea activităților maritime, dar și mediul de securitate în general, cu un impact important asupra suveranității și intereselor de securitate ale fiecărui stat. Imbinarea abordărilor conceptuale de securitate maritimă, din teoriile mai vechi sau mai noi, alături de principalele amenințări și riscuri specifice mediului maritim, într-o singură matrice, permite o analiză pertinentă a tipurilor de relaționări dintre diferiți actori (state, organizații și/sau instituții internaționale sau naționale) și abordările conceptuale privind amenințările și riscurile din domeniul maritim. Pe baza acestor elemente, în ultimii 10-15 ani, a apărut o serie de studii și strategii de securitate maritimă, incluzând în totalitate (sau, după caz, eliminând) elemente din matricea relațională de definire a conceptului de securitate maritimă, în funcție de viziune sau de experiența de leadership sau executivă în domeniul maritim a specialiștilor care le-au elaborat. Astfel, în anul 2004, SUA au fost primele care au dezvoltat acest concept lansând Politica Națională de securitate Maritimă (National Maritime Security Policy). În anul 2011, NATO a inclus securitatea maritimă ca unul din obiectivele Strategiei Maritime a Alianței (Alliance Maritime Strategy), iar în 2014 Marea Britanie, Uniunea Europeană și Uniunea Africană au elaborat strategii ambițioase de securitate maritimă. De asemenea, Consiliul de Siguranță Maritimă al Organizației Internaționale Maritime a inclus elemente de securitate maritimă între principalele sale obiective.

2. Riscuri și amenințări specifice din zona Mării Negre

La nivelul Mării Negre, o analiza pe baza elementelor matriciale ale securității maritime poate fi considerată ca fiind una dificilă. Specificul neomogen al regiunii, cauzat, în principal, de influențele istorice, de schimbarea statutului politic și de precaritatea regimurilor democratice ale țărilor din regiune, a facilitat dezvoltarea întregii game de amenințări specifice securității maritime. Cele mai importante dintre acestea sunt: activitățile ilegale de transport și crima organizată; riscurile legate de asigurarea securității energetice; traficul ilegal de persoane și armament (vezi încercarea emigranților din Orientul Mijlociu de a intra în Uniunea Europeană pe traseul Turcia-România); degradarea mediului înconjurător, amenințările teroriste și asimetrice de natura militară.

Atât activitățile ilegale, cât și cele de crimă organizată sunt o realitate în regiunea Mării Negre. Slăbiciunea organelor de impunere a legii din unele state și numeroasele bariere în calea legalizării și controlului activităților economice, precum și cooperarea redusă (sau ineficientă, în unele cazuri) dintre instituțiile de impunere a legii, aparținând unor state din regiune, au asigurat un teren fertil pentru desfășurarea unei game largite de activități ilegale transnaționale. În același timp, aceste activități ilegale au alimentat corupția și au oferit posibilități pentru desfășurarea mai multor activități criminale. În plus, porturile principale ale statelor membre ale UE din regiune, România și Bulgaria, au devenit o atracție pentru grupările de crimă organizată care le folosesc pentru livrarea mărfurilor de contrabandă cu destinația UE, pentru tranzitul de droguri și ca o poartă de acces pentru fluxul de imigranți ilegali, veniți din Asia și din Orientul Mijlociu.³

În consecință, activitățile ilegale și de crimă organizată desfășurate pe mare constituie o parte importantă a *familiei* mai mari de activități ilegale și de criminalitate organizată ce trebuie prevenite și combătute de autoritățile maritime române împreună cu cele ale celorlalte țări din regiune, în vederea întăririi, astfel, a securității naționale.

Riscurile privind asigurarea energetică sunt legate de numeroasele resurse naturale de hidrocarburi dar și poziționarea strategică, la granița dintre Europa, Asia Centrală și Orientul Mijlociu a Mării Negre, ca zonă de producție și distribuție de importanță strategică pentru securitatea energetică a Europei și nu numai. Mai mult decât atât, regiunea dispune și de un potențial semnificativ de diversificare a aprovizionării cu energie. Această diversificare presupune o bună și elaborată

³ EurActiv.ro, „Europol despre extinderea fenomenului de crimă organizată în România”, disponibil pe http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles/displayArticle/articleID_14633/Europol-Grupurile-romanesti-de-crima-organizata-s-au-extins.html

colaborare dintre țările producătoare de resurse energetice, cele de tranzit și cele consumatoare, în cadrul unui dialog privind asigurarea securității energetice.⁴

În consecință, amenințările și riscurile la care este supus întregul proces de exploatare, producere și tranzit al resurselor energetice în special pe mare (dar nu numai), trebuie să fie tratate cu atenție deosebită la nivelul fiecărei țări din regiune, precum și ca domeniu aparte al cooperării dintre acestea. Având în vedere cele prezentate mai sus, putem evidenția influența directă pe care domeniul de securitate maritim o are asupra asigurării securității energetice a țărilor din regiunea Mării Negre și prin urmare asupra securității naționale în general. Pentru România, responsabilitatea contracarării amenințărilor și riscurilor la adresa securității maritime, cu impact asupra securității energetice, devine deosebit de importantă, implicit prin prisma statutului de membru al UE.

Terorismul maritim nu a fost tratat, până recent, pe măsura gravității sale, atacurile împotriva navelor civile sau militare fiind considerate mai mult ca evenimente izolate de jaf armat sau atentate sinucigașe cu impact local cel mult regional. Sistemul complex reprezentat de transportul maritim, este constituit din actorii multipli, care operează în diverse țări și implică porturi, nave comerciale, servicii auxiliare și asigurare logistică. Diversitatea și dimensiunea forței de muncă implicate, volumul de bunuri transportate (de proveniență, descriere și apartenență incerte), multitudinea de intermediari implicați, dar mai ales diferențele dintre țări în ceea ce privește legislația națională și rigurozitatea aplicării normelor specifice de control, reprezintă factorii de risc cu caracter terorist care se regăsesc în elementele ce stau la baza transportului maritim: mărfuri, nave și porturi.⁵

Având în vedere globalizarea transportului maritim, putem afirma că niciun spațiul maritim (și cu atât mai puțin Marea Neagră) nu poate fi exclus factorilor și elementelor de risc prezentați mai sus. În plus, Marea Neagră a devenit o rută importantă de tranzit a resurselor energetice, iar transportul de pasageri și de marfă s-a mărit considerabil, riscul ca traficul maritim să poată fi folosit în vederea destabilizării securității regionale, prin acțiuni teroriste a crescut proporțional.⁶

Dintre toate activitățile de transport comercial, navele container, cele de pasageri, tancurile de petrol, gaz și produse chimice sunt cele mai vulnerabile și, în

⁴ Sergiu Celac, *Securitatea energetică în zona extinsă a Mării Negre*, Septembrie 2010, pag 1-2, disponibil pe http://www.rostrec.ro/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=6&Itemid=52

⁵ Marin G., Baibarac I. și Barbu V., *Securitatea Energetică. Dimensiuni Euroatlantice*, Ed. CTEA, București, 2010, p. 74-88.

⁶ Gheorghe Marin și A.S. Mihei, *Terorismul maritim - mit și realitate*, Ed. CTEA, București, 2010, p. 5-9.

același timp, extrem de atractive pentru grupările extremiste, ca mijloace pentru facilitarea atacurilor teroriste.

Amenintarea militara in regiunea Marii Negre este evidențiată, pe de o parte, de existența conflictelor prelungite (inghetate) ale zonei (Transnistria, Georgia, Nagorno-Karabak, etc) si ai caror actori statali sau non-statali continua sa se inarmeze—in eventualitatea reinitierii acestora. Pe de alta parte, riscurile la adresa securității internaționale au evoluat prin aparitia unor noi conflicte (anexarea peninsulei Crimeea de catre Rusia in 2014), de provocari ale statelor membre ale Alianței Nord-Atlantice (nenumaratele actiuni de testare a capacitatii sistemelor de supraveghere de la litoral, prin zboruri ale aviatiei Feratiei Ruse la limita spatiului aerian al Romaniei sau misiuni de executare a unor manevre aeriene periculoase de apropiere a aeronavelor de lupta sau cercetare electronica ruse fata de navele americane sau fata de grupari navale NATO care executau diferite misiuni in Marea Neagra) sau incidente navale (cum ar fi incidentul din largul Crimeii, cand garda de coasta rusa a interceptat trei nave militare ucrainene – doua vedete blindate si un remorcher cu 24 de militari la bord, in total – pe motiv ca au incalcat apele teritoriale ruse la intrarea din Marea Neagra în Marea Azov, înainte de a traversa stamtoarea Kerci).

În consecință, toate aceste riscuri si amenintari specifice spațiului maritim trebuie percepute, analizate și contracarate într-un mod concertat de către autoritățile maritime ale țărilor din regiune cu rol în întărirea securității naționale și globale.

Această stare de fapt, prezentata prin natura si modul de manifestare a principalelor riscuri si amenintari specifice domeniului maritim, poate avea efecte negative în ceea ce privește asigurarea securității maritime la Marea Neagră, cu influențe majore asupra securității naționale a fiecărei țări riverane, implicit a României, dar și la nivelul securității regionale și chiar internaționale. De aceea, sunt necesare, eforturi susținute și coordonate pentru a le contracara prin colaborare interstatală și actiuni concrete si riguroase.

3. Strategia de securitate maritima

Alinierea la demersurile internaționale privind întărirea securității maritime, atât din punct de vedere conceptual, cât și al acțiunilor practice (misiunilor specifice), adaptate la specificul regiunii, ar putea fi de bun augur pentru țările riverane în vederea securizării domeniului maritim din Marea Neagră.

În ceea ce privește România, instituțiile maritime naționale cu rol în asigurare securității maritime sunt Poliția de Frontieră, Autoritatea Navală și Forțele Navale. Din păcate, în misiunile acestora, în cele mai multe cazuri, nu se specifică clar locul și rolul lor (de participare sau de coordonare) în acțiunile comune necesare unor astfel de intervenții. Mai mult, zonele de responsabilitate ale

fiecărei instituții în parte se suprapun. Acest lucru determină o lipsă de coerență a activităților desfășurate de instituțiile statului pentru contracararea gamei de provocări specifice, dovedind o abordare deficitară a securității maritime care în mod surprinzător nu este văzută ca un concept de securitate în sine.

Romania, ca țara riverana Marii Negre, trebuie să facă eforturi sustinute pentru elaborarea unei Strategii de Securitate Maritimă care să decurgă din structura, obiectivele și perspectivele Strategiei de Securitate Națională, aplicată domeniului maritim și care să evidențieze principiile de cooperare, colaborare și coerența pe care să se bazeze autoritățile civile și militare în acțiunile lor de prevenire, descurajare și contracarare a amenințărilor maritime. O astfel de strategie poate constitui cadrul fundamental pentru dezvoltarea conceptuală a doctrinelor (procedurilor) specifice la nivelul autorităților maritime naționale. De asemenea având în vedere faptul că eforturile pentru întărirea securității maritime necesită o bază legală solidă, Strategia de Securitate Maritimă ar trebui să devină document fundamental care să faciliteze implementarea acestui cadru la nivel național.⁷

Din acest punct de vedere, Strategia de Securitate Maritimă trebuie să promoveze o abordare comprehensivă la nivel politic, incluzând angajamentul, decizia politică și dezvoltarea altor concepte complementare. În plus, este necesară promovarea unui dialog permanent între actorii implicați în asigurarea securității maritime ce poate fi facilitat de acceptare comună a unor definiții și termeni specifici, fără de care nu ar fi posibilă armonizarea și consolidarea legislației existente.

Conceptul distinct de *Securitate Maritimă* nu este consacrat încă și prin urmare nu este folosit în definirea responsabilităților și abordarea amenințărilor și riscurilor specifice domeniului maritim. Misiunile instituțiilor cu responsabilități nu acoperă întreaga gamă de amenințări și riscuri la adresa securității maritime din zilele noastre și de cele mai multe ori sunt fie prea generale fie prea detaliate.

La nivelul zonei maritime a Mării Negre aflată în jurisdicția României, coordonarea dintre instituțiile maritime este prevăzută în domeniul luptei împotriva acțiunilor ilegale și de crimă organizată, precum și în domeniul căutării-salvării pe mare și protejării mediului. Totuși, în majoritatea cazurilor, responsabilitățile în acest sens nu specifică clar rolul instituțiilor analizate (de susținere sau de coordonare) în cadrul acțiunilor comune.

Cooperarea nu prevede, însă, contracararea celorlalte amenințări precum acțiunile anti-teroriste sau cele legate de asigurarea securității energetice, având în vedere că numai o singură instituție – Poliția de Frontieră – are responsabilități/

⁷ CHENS, „*Maritime Security Best Practice Guidelines*”, 2008, disponibil pe <http://www.chens.eu/>

misiuni clare în aceste domenii. În cazurile în care este subliniată existența coordonării dintre instituțiile statului, documentele naționale nu prezintă clar modalitatea de desfășurare a acestora, lăsând loc la interpretări, fapt ce reduce considerabil eficiența acțiunilor comune.

Rolul Forțelor Navale în contracararea amenințărilor și riscurilor specifice securității maritime, în afara celor militare, este unul redus.

Analizând starea de lucruri prezentată, devine evident faptul că la nivel național, securitatea maritimă trebuie abordată cu aceeași importanță cu care este tratată pe plan european sau internațional. Aceasta fiind determinată, în principal, de intensificarea amenințărilor și riscurilor specifice, de interconexiunea și interacțiunea lor.

Mai mult, în România, conceptul de securitate maritimă lipsește, autoritățile maritime naționale folosind, în schimb, în mod unilateral, conceptele (învechite) de Siguranță a Traficului Maritim și de Securitate Portuară sau de Contracarare a acțiunilor ilegale și de crimă organizată. Această stare a lucrurilor o întâlnim și la nivelul regiunii Mării Negre, unde conceptul de securitate maritimă nu este consacrat, fie este utilizat doar ca înlocuitor al conceptului de siguranță maritimă. Se impune prin urmare îmbunătățirea situației existente, aceasta putând fi realizată prin alinierea la demersurile internaționale făcute în scopul consolidării securității maritime și prin implementarea unor măsuri/acțiuni eficiente la nivel național.

BIBLIOGRAFIE

- CELAC S., *Securitatea energetică în zona extinsă a Mării Negre*, Septembrie 2010, pag 1-2, disponibil pe http://www.rostrec.ro/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=6&Itemid=52;
- CHENS, *Maritime Security Best Practice Guidelines*, 2008, disponibil pe <http://www.chens.eu>;
- EurActiv.ro, „*Europol despre extinderea fenomenului de crimă organizată în România*”, disponibil pe http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/-articles|displayArticle/articleID_14633/Europol-Grupurile-romanesti-de-crima-organizata-s-au-extins.html;
- MARIN G., BAIBARAC I. și BARBU V., *Securitatea Energetică. Dimensiuni Euroatlantice*, Editura CTEA, București, 2010, p 74-88;
- MARIN G., MIHEI A.S., *Terorismul maritim - mit și realitate*, Editura CTEA, București, 2010, pp. 5-9;

TASHJI S.D., *Maritime Security in the Era of Globalization*, in Profit from Knowledge, June 2007, disponibil pe <http://dtashji.wordpress.com/2007/06/05/maritime-security-in-the-era-of-globalization>.

**TEORIA SENZORIALĂ A SECURITĂȚII.
O NOUĂ ABORDARE A SECURITĂȚII INTERNAȚIONALE**

**THE SENSORIAL THEORY OF SECURITY.
A NEW APPROACH OF INTERNATIONAL SECURITY**

Dr. Alexandru CRISTIAN¹

**Motto: „Historia est magistra vitae”
Marcus Tullius Cicero (106 - 43 î.Hr.)**

Rezumat: *Articolul propune un nou concept al securității internaționale bazat pe cercetările pe care le-am desfășurat. Abordarea securității este un element cheie în lume la acest moment. Noua metamorfoză a relațiilor internaționale poate demonstra aceste noi teorii. Noua teorie a securității se bazează pe o abordare naturală a statului. Teoria relațiilor internaționale trebuie pusă în noua paradigmă a epocii pe care o traversăm. Principalul actor în relațiile internaționale, statul, se află pe primul lor în analiza strategică, dar și oamenii reprezintă un important element de analiză. Noua teorie reprezintă o provocare intelectuală atât pentru oamenii de știință, cât și pentru factorii de decizie aflați în poziții cheie.*

Cuvinte cheie: *securitate; teorie; paradigmă; relații internaționale; state.*

Abstract: *The article proposes a new concept of international security based on my research. The approach of security is an important issue in our world. The new metamorphosis of the international relations could stress new theories. The new theory of security is based on a natural approach of state. The theory of international relations is in a new paradigmatic age. The principal actor of international relations, state, is on top in strategic analysis, but people is also an important point of analysis. The new theory is an intellectual challenge for scholars and key-role decision makers.*

Keywords: *security; theory; paradigm; international relations; state.*

Istoria și geografia sunt lecții pe care omenirea le-a învățat, dar nu le-a respectat. Adesea surprinzătoare, istoria ne oferă exemple de măreție și de uimitor declin. Geografia ne arată cum se pot dezvolta popoarele lumii dacă sunt ajutate de mediul înconjurător. Studiarea acestor lecții ne oferă un paradox. State cu o istorie

¹ Expert în cadrul Ministerului Apărării Naționale, doctor în Informații și Securitate Națională

bogată, dar cu o geografie dezavantajoasă, au devenit mari puteri economice și tehnologice – un exemplu clasic este Japonia. State cu o istorie și cu o civilizație nu atât de bogată sunt exemple de prosperitate datorită unei geografii avantajoase – Arabia Saudită sau Emiratele Arabe Unite. Un singur stat a putut să înmănușeze aceste lecții și să devină cea mai mare putere cunoscută a lumii – Statele Unite ale Americii. Stat cu un destin manifest și cu o dorință de a arăta lumii că libertatea este cel mai de preț lucru.

Am desfășurat harta lumii și am rămas uluit de ce am observat. Regiuni pline de resurse care se afundă într-o subdezvoltare uluitoare – Africa, Rusia și America Latină – și regiuni cu resurse puține și cu o dezvoltare impresionantă – Japonia, Germania, China și, într-o anumită măsură, și Statele Unite ale Americii.

Dacă nu ne putem alege geografia, putem măcar să ne facem istoria. După acest dicton s-au condus multe state care și-au dorit să atingă un nivel înalt de civilizație. Totuși, de ce acest clivaj? O sumedenie de răspunsuri ne vin în minte: model cultural, arhetip civilizațional, dorința de a se dezvolta.

Teoria relațiilor internaționale trece printr-o perioadă preparadigmatică. În accepțiunea lui Thomas S. Kuhn, această situație este caracterizată de căutarea unui nou model teoretic. Noua lume este caracterizată de creșterea interdependenței, tensiuni globalizatoare și multipolaritate agresivă. Utopia mea este o viziune care se adresează unui stat care are aceleași atribute ca ale unui popor. Am denumit-o teoria senzorială a securității, pe scurt îi putem spune statul senzorial.

Omul este o ființă complexă. Cea mai interesantă aventură a istoriei este descoperirea omului ca întreg. Partea fizică încă mai ascunde secrete, iar partea metafizică este percepută incomplet și fragmentat. Omul a evoluat fiind influențat de mediul înconjurător și de istorie. Istoria i-a oferit omului șansa de a se descoperi.

Cea mai cunoscută teorie antropologică despre om este piramida trebuințelor a lui Abraham Maslow. Acesta a analizat omul printr-o figură geometrică, piramida. Fiecare nivel al piramidei reprezintă o evoluție a omului pe scara antro-po-socială. Nevoile omului, în ordine crescătoare, sunt cele fiziologice sau cele primare, nevoia de siguranță sau de securitate, nevoia de dragoste și apartenență la un grup social, nevoia de stimă și respect de sine și nevoia de autorealizare sau cea de împlinire.

Concepția freudiană asupra omului este bazată pe instinct. La baza vieții stau trei instincte primare: foamea, sexul și apărarea. Acestea îi asigură omului continuarea vieții în societate, mai exact prezervarea instinctelor. Etologul austriac Konrad Lorenz spunea că omul este agresiv deoarece aceasta este o caracteristică biologică moștenită, instinctuală. Instinctualitatea conduce viața unui om. Teoriile

moderne ale psihologiei spun că determinismul acesta poate fi schimbat cu ajutorul omului. Omul își poate controla instinctele și mișcările arhetipale din interiorul său.

Securitatea internațională este un domeniu complex. Greu de analizat, securitatea internațională ne relevă o trăsătură sigură, apărarea. Siguranța este absența violenței și a conflictului. Omul poate percepe orice mișcare ca un atac direct asupra sa. Spre exemplu, dacă unui om îi este sete și un vânzător refuză să îi dea apă, acesta resimte acest refuz ca pe un atac la integritatea sa fizică. Dacă un om este respins dintr-un anumit cerc social, acest lucru este perceput ca o ofensivă asupra personalității și integrității sale morale. Securitatea este o problemă de subiectivitate. Fiecare om receptează securitatea în funcție de nevoile și pregătirea sa. Pentru fiecare individ securitatea înseamnă altceva, pentru unii poate însemna totalul piramidei lui Maslow iar pentru alții doar un anumit nivel.

Statul este format din grupuri de indivizi, care formează societăți și ulterior națiuni. Indivizii au o înrâurire directă asupra comportamentului unui stat. Elita conducătoare își are propriul tipar educațional. Aceasta va răspunde într-un anumit fel atunci când intervine o problemă de securitate.

Problema de securitate este apariția insecurității. Insecuritatea este lipsa confortului psihic la nivel individual și lipsa confortului geopolitic la nivel statal. Interpretarea diferită poate duce la un conflict la nivelul unui grup de indivizi sau la nivelul unui grup de state. Omul răspunde cu ajutorul simțurilor – văzul, auzul, mirosul, simțul tactil. Statul răspunde și el cu simțurile sale, fizice sau nonfizice. Simțurile fizice ale unui stat sunt palpabile și ușor de măsurat.

Frontiera este un simț fizic primar. Frontiera terestră, maritimă, aeriană sau spațială este un punct sensibil al oricărui stat. În interiorul acestei delimitări, statul își dezvoltă, de-a lungul timpului, mecanismele supraviețuirii.

Un alt simț fizic este cetățeanul. Dacă cetățeanul său este în pericol atunci statul se simte în pericol. Motivul existenței sale din punct de vedere al securității este prezervarea securității cetățenilor săi.

Resursele sunt un important simț fizic. Orice atac asupra resurselor unui stat va fi perceput ca un atac asupra statului. Resursele aflate în interiorul său ori aflate pe anumite platouri maritime reprezintă baza materială a unui stat. Atacul asupra acestora poate fi extrem de subtil.

Ultimul simț fizic al statului este reprezentat de instituțiile sale și instrumentele aferente. Atacul poate veni din interiorul sau din exteriorul statului. Un atac asupra guvernului sau a reprezentanțelor diplomatice este o contestare a supraviețuirii politice a statelor în lumea internațională. Când spunem supraviețuire, ne referim la recunoașterea la nivel internațional.

Simțurile nonfizice sunt ideile fondatoare ale unui stat, patrimoniul cultural, spiritual, economia și finanțele. Toate la un loc prezervă dezvoltarea statului. Deși

unele sunt materiale, le denumim nonfizice pentru că atacul asupra lor este, de multe ori, discret și greu de perceput, efectul acestuia fiind dezastruos și greu de surmontat.

Teoria senzorială a securității înseamnă apărarea acestor simțuri ale statului. Securitatea statului se poate prezerva cu ajutorul securizării simțurilor fizice sau nonfizice ale statului. Teoria pe care o propunem are nevoie de cercetare aprofundată și de găsirea unor instrumente coerente de analiză.

Sfârșitul securității internaționale, așa cum o știm, înseamnă apariția securității planetare. Aceasta este o posibilitate de viitor deloc neglijabilă. Intensificarea globalizării și creșterea interdependenței a dus la accelerarea uniformizării lumii la nivel conceptual și ideologic. Lumea nu va mai dori să fie în competiție sau într-o continuă înfruntare.

În prezent, tensiunile globalizatoare și conflictul civilizațional sunt prea intense pentru a reuși unificarea lumii din punct de vedere al securității.

Securitatea internațională va evolua. De la securitatea pe care o știm, se va transforma într-o securitate planetară. Principala caracteristică a evoluției va fi lipsa riscurilor și amenințărilor, concomitent cu menținerea vulnerabilităților. Chiar dacă lumea va gândi în mod unitar din punct de vedere al securității, vor avea loc derapaje în aplicarea securității.

Viitorul securității este unul incert și greu de conturat. Consider că transformări radicale în ceea ce privește securitatea vor exista și că lumea din viitor nu va arăta ca aceea din zilele noastre. Sfârșitul securității internaționale este sfârșitul paradigmei sistemului anarhic al relațiilor internaționale și apariția paradigmei planetare de securitate, pe scurt securitatea planetară. Această transformare se va petrece lent, în opinia mea, într-un viitor îndepărtat.

Propun această teorie a securității pentru a reuși să înțelegem transformările viitoare. Statul va fi mai senzorial în raport cu tot ceea ce se întâmplă. O primă explicație este dezvoltarea uluitoare a științei și a tehnologiei. Reacția statelor la această evoluție este greu de anticipat. Omenirea nu se mai află în perioada în care evenimentele se petreceau în timpuri diferite. Acum orice declarație sau orice luare de poziție a unui lider poate însemna ceva. Acutizarea acestor simțuri se produce datorită revoluției globale a tehnologiei comunicațiilor. Nu știm încă în ce lume vom trăi, va fi o lume disruptivă, distopică sau o lume anostă, nivelată.

Lumea disruptivă este o lume în care totul se înnoiește foarte repede, perimarea fiind un proces aproape permanent. Lumea distopică este o lume în care omul nu va percepe mecanismele din jurul său. Lumea nivelată va fi o lume mondializată, cu slabe șanse de diferențiere între culturi și națiuni.

BIBLIOGRAFIE

- CHIROVICI O. E. *Puterea*, Editura RAO, București, 2009;
- COOPER R., *Destrămarea națiunilor-geopolitica lumilor secolului XXI*, Editura Univers Enciclopedic, București, 2007;
- DRĂGAN G. Acad., *Contribuția lui Thomas Kuhn în istoria științei*, Revista Noema, Volumul VIII, Academia Română, București, 2009;
- HEGEL W. G., *Prelegeri de filosofie a istoriei*, Editura Paralela 45, 2006;
- PARAG K., *Lumea a doua. Imperii și influență în noua ordine mondială*, Editura Polirom, Iași, 2008;
- SAVA N. I., *Disoluția sistemului socialist și integrarea euro-atlantică a țărilor est-europene. Implicații și semnificații strategice*, în volumul *Geopolitica, Integrare, Globalizare*, Bădescu I. coordonator, Editura Mica Valahie, București, 2003;
- ZYGMUNT B., *Globalizarea și efectele ei sociale*, Editura Antet, București, 2010.

TEORIA OPTIMIZĂRII SECURITĂȚII

THEORY OF SECURITY OPTIMIZATION

Colonel (r) prof. univ. dr. ing Eugen SITEANU*

Motto: „Non nova, sed nove”

Rezumat: În această lucrare se prezintă principalele aspecte ale procesului de optimizare a securității începând cu definirea principalilor termeni și principalelor concepte ale teoriei optimizării securității: optim, optimizare, metode de optimizare, minimizare, maximizare, optimul de securitate, teorii de optimizare, criterii de optimizare, metoda modelării, biasuri (erori), optimizarea procesului de decizie de securitate etc.

Cuvinte cheie: securitate; optim(ă); optimizare; teoria optimizării; minimizare; maximizare.

Abstract: The article presents the main aspects of the security optimization process starting with defining the main terms and concepts of the security optimization theory: optimal parameters, optimization, optimization methods, minimization, maximization, optimum of security, optimization theory, optimization criteria, modeling method, biases (errors), optimization of decision-making in matters of security etc.

Keywords: security; optimal parameters; optimization; optimization theory; minimization; maximization

Una dintre problemele fundamentale identificată în teoria securității/insecurității este aceea a optimizării securității. Înainte însă de a proceda la prezentarea acesteia ne-am propus definirea termenilor/conceptelor principali(le) și o scurtă incursiune istorică necesare în perspectiva prezentei cercetări.

Termenii *optim*, *optimă* sau *optimul* au sensul de „cel mai bun” sau „cea mai bună” și se referă, evident, la cea mai bună soluție pentru o anumită problemă de decizie, inclusiv pentru problema securității. Noțiunea de optimalitate este proprietatea de a fi „cea mai bună” sau „cel mai bun”. Optimizarea reprezintă un proces, un ansamblu coerent de procedee sau metode ce se desfășoară într-o anumită succesiune pentru găsirea/determinarea optimului. Astfel se pune problema luării oricărei decizii în orice domeniu, deci și în acela al securității, în scopul identificării celei mai bune soluții. În acest domeniu se întâlnesc decidenții

* Prof. univ. dr., membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România.

politici sau politico-militari cu analiștii de securitate (matematicieni, informaticieni, oameni de știință etc.). Decidenții au rolul de a stabili ceea ce apreciază ei că este „bun” sau „mai bun” având în vedere toate resursele disponibile și obiectivele de securitate care trebuie atinse, iar analiștii/specialiștii au misiunea de a stabili, de a identifica cea mai bună soluție cel mai bun rezultat. Din cele mai vechi timpuri a existat această tendință de identificare/realizare a soluției optime în toate activitățile oamenilor, ceea ce a reprezentat și mai ales acum reprezintă un principiu de comportare uman.

Analizând toate variantele posibile de efectuare/executare a oricărei activități, din punct de vedere teoretic, există, independent de voința omului (obiectiv sau în mod obiectiv), cel puțin o soluție/un rezultat care e mai convenabil(ă) decât toate celelalte și care corespunde cel mai bine scopului asumat.

Deci, prin termenul de *optim* se înțelege, din punct de vedere matematic, o valoare extremă (minimă sau maximă) a unei anumite funcții bine definită într-un domeniu concret de activitate și cu respectarea unor restricții formulate prin ecuații și prin inegalități algebrice care trebuie impuse valorilor variabilelor respective.

Teoria optimizării în general are ca obiectiv fundamentarea unor principii și unor metode matematice și economice ce permit compararea variantelor de abordare pentru a alege cea mai convenabilă (bună) soluție (rezultat). Astfel, dintr-un ansamblu de decizii posibile se încearcă să se determine cea soluție care să asigure obținerea/identificarea celei mai bune soluții (celui mai bun efect) corespunzător criteriului economic/financiar ales de decident.

În concepția unor teoreticieni, optimul trebuie să permită concentrarea și mobilizarea tuturor eforturilor în scopul accelerării creșterii economice și realizarea statului bunăstării (welfare economics) pe baza teoriei economice a bunăstării (aceasta fiind una din teoriile optimului). Așadar optimizarea se realiza prin determinarea/calcularea nivelului maxim al cererii de consum.

În scopul atingerii nivelului de optim se poate folosi un spectru larg de tehnici, modele și metode. Desigur, din perspectivă teoretică, este necesar să se identifice toate alternativele posibile și numai după aceea să se compare avantajele și dezavantajele acestora pentru a alege cea mai bună soluție. Una dintre problemele optimizării securității ar fi aceea a repartiției în teritoriu a forțelor de securitate; alta ar fi aceea a optimizării structurilor de securitate etc.

Atât optimul economic, cât și optimul de securitate sunt categorii dinamice pentru că fiecare etapă (perioadă de timp) are alte condiții și necesități/cerințe, ceea ce înseamnă alt optim (altă valoare). Prima teorie dezvoltată „in extenso” cu privire la optimul economic a fost elaborată de J.M. Keynes¹ în anul 1936 care a

¹ Teoria generală a folosirii mâinii de lucru (lucrătorilor – n.a.), a dobânzii și a banilor.

determinat un punct de echilibru între economii și investiții. Dar astăzi, după criza economico-financiară globală această teorie nu mai corespunde realităților fiind necesară o nouă teorie a optimizării economice.

În schimb, celebrul Pareto Vilfredo a elaborat o teorie pentru definirea condițiilor esențiale care determină valoarea maximă a bunăstării economice pentru absolut toți membrii unei societăți indiferent de poziția pe care aceștia o au față de mijloacele de producție (proprietari sau nu). Această teorie a optimului pornește de la ideea centrală că nu este posibilă îmbunătățirea simultană a situației tuturor membrilor unei societăți. Conform teoriei optimului paretian valoarea mărfii, indiferent care este aceasta, nu este în legătură cu cantitatea de muncă pe care o încorporează, ci doar cu utilitatea ei. În opinia noastră, însă, ea este în legătură cu ambele, deci problema de optimizare este dihotomică.

Alte teorii de optimizare economice (teoria bunăstării sociale, teoria randamentului social etc.) sunt criticate pentru că ele nu tratează modul concret de distribuire a profitului între membrii societății. În opinia noastră, orice teorie a optimizării ar trebui să fie fundamentată pe etică și pe echitate și să soluționeze nu numai maximizarea profitului, ci și repartizarea/ repartiția optimă a acestui profit între membrii societății. Cu alte cuvinte nu este etic ca o companie, o firmă, o întreprindere să ia totul fără să plătească taxe în țara în care își desfășoară activitatea, așa cum de altfel observa și marele președinte american Roosevelt pe vremea sa.

Există două variante pentru formularea și găsirea optimului (soluției optime) în funcție de problema de optimizare concretă:

- 1) realizarea scopului/obiectivului fixat prin minimizarea resurselor alocate sau a timpului;
- 2) maximizarea valorii rezultatului (scopului/obiectivului) prin folosirea resurselor disponibile.

Prima variantă constă în respectarea principiului minimizării resurselor, iar a doua este cea a principiului maximizării rezultatelor.

Din punct de vedere matematic funcția obiectiv se poate maximiza sau minimiza prin determinarea maximului sau minimului acestei funcții. Din această perspectivă nu se poate căuta obținerea unui rezultat maxim folosind cheltuieli minime deoarece este un nonsens pentru că această soluție este imposibilă (insolubilă) neputând realiza simultan maximizarea și minimizarea funcției obiectiv. Așa, de pildă, nu se poate maximiza nivelul de trai al oamenilor prin minimizarea consumului de resurse. Maximizarea securității ar putea fi o optimizare a problemei securității pe o perioadă scurtă de timp sau obținerea unui optim parțial pentru un anumit vector al criteriilor de optimizare alese de un decident.

Se pare că primul care a formulat problema de optimizare a fost Euclid, dar primele metode pentru obținerea soluției optime au apărut în secolul XIII.

Optimizarea problemelor de securitate este dificilă pentru că sunt necesare condiții suplimentare din cauza numărului foarte mare de variabile.

Un ansamblu de acțiuni de securitate pot fi descrise printr-un sistem sau prin mai multe sisteme de ecuații și prin câteva restricții ($h_i(x_j)=0$).

Variațiile posibile ne conduc la funcția obiectiv care trebuie să fie maximizată, fie minimizată, după caz. Așadar, pentru maximizare:

$$\max\{f(x_j)|h_i(x_j) = 0; x_j \geq 0\}$$

$$\text{unde: } \begin{cases} i = 1, \dots, m \\ j = 1, \dots, n \\ m > n \end{cases}$$

De regulă, f_j și h_i pot fi funcții oarecare. În general pentru optimizarea pătratică $f(x_j)$ este o funcție de gradul doi, iar pentru optimizarea liniară f și h sunt funcții de gradul unu (liniare).

Problemele de optimizare a securității pot fi probleme de tip determinist, dacă toți coeficienții sunt niște constante cunoscute, de tip parametric dacă anumiți coeficienți sunt variabili în cadrul unor intervale sau stocastic dacă coeficienții sunt niște variabile aleatoare. În cazul problemei generațiilor, adică al sacrificiului părinților în favoarea generațiilor viitoare, de copii și nepoți, formalizarea matematică a criteriului optimului constă în funcția:

$M = y[x(t)]$, $x=(x_1, x_2, \dots, x_m)$, care reprezintă un vector al consumurilor de bunuri (1, ..., m), iar t este timpul.

În tabelul numărul 1² se prezintă evoluția ratei acumulării în România pentru perioada 1966-1985.

PERIOADA	VENITUL NAȚIONAL/LOCUITOR	
	ANUL	V.N./LOCUITOR (lei)
1966-1970	1970	10470
1971-1975	1975	17035
1976-1980	1980	22913
1981-1985	1985	35000

Tabelul nr. 1. Evoluția ratei acumulării în România pentru perioada 1966-1985

Sursa: Anuarul statistic al României din anul 1981, p.104.

² Alex Isaic-Maniu, *În căutarea optimului*, Editura Albatros, București, 1985, p. 17.

Pe baza acestor date se construiește graficul din figura nr. 1, respectiv „evoluția ratei acumulării în România pentru anii 1966-1985”, care în abcisă are timpul în ani, iar în ordonată venitul național/locuitor.

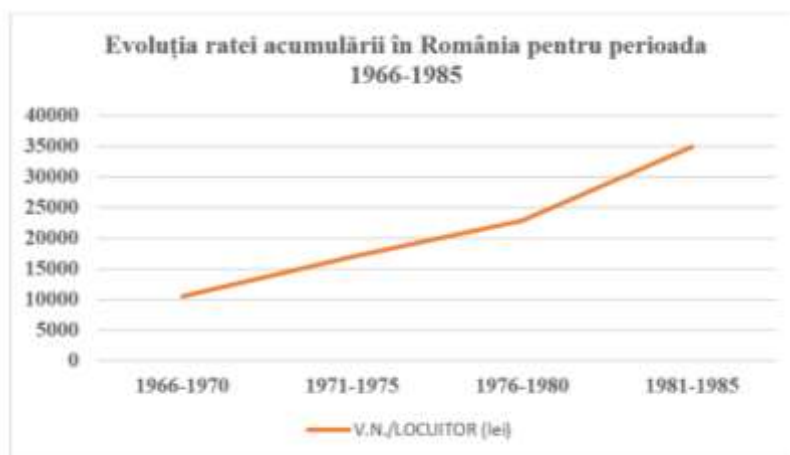

Figura nr. 1. Creșterea VN / locuitor în perioada 1966-1985.

Din această figură se observă că rata de acumulare este liniară, dar după anul 1980 unghiul acestei linii cu abscisa este mai mare decât cel al segmentului de dreaptă 1970-1980 cu abscisa.

În procesul optimizării securității se poate utiliza un singur criteriu sau mai multe criterii de optimizare (deoarece alegerea unui singur criteriu poate conduce la neglijarea altor aspecte importante), sau mai este posibilă utilizarea diverselor criterii ca posibile soluții de „optime parțiale”.

Optimizarea liniară reprezintă o ipoteză simplificatoare a problemei de optimizare

a securității. Ea se poate formula astfel³: să se determine un vector $X = \begin{pmatrix} x_1 \\ x_2 \\ \vdots \\ x_m \end{pmatrix}$

care maximizează (sau minimizează) funcția obiectiv (evident, de formă liniară): dX , având în vedere restricțiile: $AX \leq b$ și $x \geq 0$, cunoscând vectorul

³ Ibidem, p. 19.

coeficienților funcției obiectiv: $d = \begin{pmatrix} d_1 \\ d_2 \\ \cdot \\ \cdot \\ \cdot \\ d_m \end{pmatrix}$, matricea coeficienților

$A = \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{1m} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{2m} \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ a_{n1} & a_{n2} & \dots & a_{nm} \end{pmatrix}$ și vectorii $b = \begin{pmatrix} b_1 \\ b_2 \\ \cdot \\ \cdot \\ \cdot \\ b \end{pmatrix}$.

Sintetic, problema de programare liniară este exprimată matematic:

$$[max]z = Cx \text{ sau } [min]z = Cx$$

$$Ax \leq b \quad Ax \geq 0$$

$$x \geq 0 \quad x \geq 0$$

Întrucât fiecare proces de asigurare a securității se poate analiza din perspectivă cantitativă, dar și din cea calitativă și pentru a evidenția unele trăsături calitative se impune o abordare cantitativă. În analiza de securitate se utilizează metodele modelării matematice ca instrumente de cercetare. La început, aceste metode de modelare (modelele) s-au folosit în matematică, în tehnologie (tehnică) și apoi în economie, iar azi ele trebuie utilizate și în securitate (analiza de securitate). Matematicianul Beltrami a fost primul care a folosit, în anul 1868, noțiunea/termenul de model pentru realizarea modelului euclidian al geometriei.⁴ Modelul este o reprezentare (aproximativă) abstractă/simplificată a unui proces, inclusiv a procesului de asigurare a securității. Deci această metodă (a modelării) reprezintă și pentru domeniul securității instrumentul pentru cunoașterea științifică a fenomenelor și proceselor de securitate/insecuritate și are ca obiect o înțelegere/perceperea mai exactă/profundă (științifică) a acestora.

Metoda modelării presupune, în esență, înlocuirea procesului/fenomenului de securitate studiat printr-un model elaborat de oameni de știință pe care se poate face studiul acelor procese (fenomene). Rezultatele care se obțin în urma studiului modelului se pot transfera asupra fenomenului/procesului modelat, dar numai dacă modelul reprezintă fidel caracteristicile (proprietățile), structura, dar și particularitățile acestuia. Ca exemple de modele se pot da:

- modelul unui sistem de securitate;

⁴ *Ibidem*, p. 25.

- modele ale unor părți ale sistemului de securitate;
- modele pe termen scurt (planuri) de asigurare a securității;
- modele de tendință de manifestare a riscurilor, amenințărilor, vulnerabilităților sau pericolelor la adresa securității (prin intermediul acestora se studiază evoluția în timp a riscurilor, amenințărilor, vulnerabilităților sau pericolelor);
- modele funcționale (care reflectă mecanismul de funcționare a sistemului de securitate sau a proceselor de securitate);
- modele materiale (de exemplu reducerea la scară, pentru studiul de securitate a unui amplasament);
- modele informaționale.

Așadar, modelul este o reprezentare intuitivă, realizată prin analogie cu procesul/fenomenul studiat, care permite identificarea legăturilor (legităților), executarea operațiilor de simulare, verificarea unor scheme de analizare (de gândire) a unor teorii etc. Dacă modelul de securitate este exprimat matematic, acesta devine un model de securitate matematic sau securitometric, la fel cum cel economic devine econometric. Dacă modelul folosește principiile cibernetice în realizarea sa el devine model securito-cibernetic (figura nr. 2) sau model economico-cibernetic.

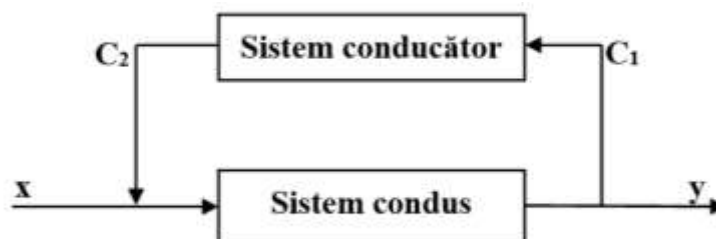

Figura nr. 2. Modelul securito-cibernetic

În figura nr. 2, x reprezintă intrarea în sistemul condus, y – ieșirea din sistemul condus, C_1 – canalul de informare din sistemul condus, iar C_2 – canalul informației spre sistemul condus.

În acest model apare conexiunea inversă (feed-back), respectiv bucla de reglaj prin care sistemul conducătorul dă comenzi (C_2) sistemului condus pe baza informațiilor care sosesc de la acesta (C_1).

În domeniul securității/insecurității, la fel ca în alte domenii, s-au constatat comportamente iraționale pentru că rațiunea/mintea/gândirea umană a fost și încă este limitată, iar consecințele raționalității limitate⁵ au devenit tot mai cunoscute în viața publică. Acestea se produc din cauza unor erori ale rațiunii/gândirii sau unor

⁵ Herbert Simon, *A behavioral model of rational choice*, The Quartely Journal of Economics, 1955 și *Invariants of human behavior*, Annual Review of Psychology, 1990.

biasuri (termenul bias provine din limba engleză și înseamnă înclinare, aplecare, tendință, direcție, predilecție, preferință, înclinație, simpatie, slăbiciune, predispoziție, prejudecată, idee preconcepută, tabieturi, manii, părtinire, parțialitate, favoare, influență indirectă⁶). Acest termen reprezintă un concept care se referă la devierile frecvente de gândire de la gândirea rațională (standard) și unii autori⁷ îl consideră o eroare de gândire (sau erori de gândire) și fac trimiteri la gândirea euristică. Același autor prezintă în aceeași lucrare câteva exemple de biasuri: biasul confirmării, conjuncției, personalizării, eroarea atribuirii fundamentale, biasul jucătorului și cel al retrospectivei⁸, care exprimă o tendință a oamenilor de a interpreta informațiile pentru a confirma o ipoteză anterioară/o preconcepție, ori de a presupune că o condiție anume e mai probabilă decât una generală, sau de a exagera convingerile personale și a subestima factorii obiectivi, sau de a crede că probabilitățile viitoare depind de evenimentele trecute etc. În cercetarea cauzei biasurilor s-au descoperit două modele principale: modelul dualist și euristica rapidă/frugală. Primul consideră că există o dihotomie între procesarea euristică (sistemul 1) și cea bazată pe rațiune (sistemul 2), sistemul 1 funcționând continuu în mintea omului, iar sistemul al doilea fiind utilizat numai când omul se confruntă cu situații dificile/inedite. Al doilea analizează cauzele erorilor de gândire din cauza euristicii.⁹

Pentru prevenirea/diminuarea biasurilor s-au făcut cercetări în domeniul debiasării euristice (confirmării) ajungându-se la necesitatea aplicării unei gândiri critice și creative în scopul vizualizării și descrierii problemelor complexe din viața militară și găsirii unor soluții de rezolvare a lor.

Pentru luarea unor decizii pe baza procesării științifice a informațiilor sunt necesare unele teorii științifice. Astfel, un decident pentru a rezolva o problemă să poată alege una dintre soluțiile propuse de o anumită teorie sau să utilizeze unele axiome pentru a elabora ipoteze (care nu sunt empirice) și a le verifica prin unele evaluări.

Deciziile unui comandant pot fi luate din perspectivă empirică sau științifică. În primul caz acesta ar putea decide în funcție de părerile sale subiective și de experiențele sale din trecut, ceea ce înseamnă acceptarea unui grad destul de mare de incertitudine al informațiilor și al deciziei luate pe această bază nesigură. În schimb, el ar putea apela la unele instrumente științifice cum ar fi, de pildă:

⁶ Academia RSR, Institutul de Lingvistică, *Dicționar englez-român*, Editura Academiei RSR, redactor responsabil prof. dr. Leon Levițchi, București, 1974, p. 64.

⁷ Marinel-Adi Mustață, *Conducerea empirică și conducerea științifică. O abordare comparativă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015, p. 47.

⁸ *Ibidem*, p. 48.

⁹ *Ibidem*, pp. 48-49.

rezultatele testelor psihologice ale subordonaților săi și a performanțelor sportive ale acestora, alegerea militarilor pentru o anumită misiune în funcție de caracteristicile misiunii și pregătirii din toate punctele de vedere a militarilor pentru acea misiune.

Dacă apelează la o abordare sistemică (din punct de vedere al teoriei generale a sistemelor), respectiv științifică, comandantul nu se oprește doar la calitățile/permanțele militarilor luați individual, ci face apel și la performanțele subunității/unității considerate ca sistem (un întreg), ceea ce înseamnă că nu sunt scăpate din vedere nici relațiile dintre militarii care fac parte din sistemul respectiv, deci nici performanțele lucrului în echipă. Însă din perspectivă empirică nu se pot sesiza caracteristicile/proprietățile/permanțele unui sistem (unei subunități/unități) și este necesară o abordare procesuală în care starea de echipă (sistem) este dată de starea de încredere în capacitățile și performanțele fiecărui militar al echipei în care comandantul/liderul are un rol foarte important, chiar esențial (figura nr. 3).

Figura nr. 3. Câteva calități necesare oricărui lider/comandant

Figura nr. 4. Modelul motivațional al lui Maslov

De asemenea, orice lider trebuie să aibă motivații normale și în ordinea priorităților din figura nr. 4 parcursă de jos (de la bază) spre vârful piramidei.

Este necesară satisfacerea completă a nevoilor de la baza piramidei, deși la unii lideri nevoile de bază sunt parțial nesatisfăcute, iar cele superioare sunt parțial satisfăcute. Motivarea diverselor acțiuni sunt de regulă realizate în conformitate cu următoarele reguli: cu cât una dintre necesități/trebuințe este satisfăcută mai frecvent, cu atât tinde să scadă probabilitatea apariției și activării acesteia; o trebuință situată spre vârful piramidei reușește motivarea comportamentului doar dacă trebuințele de pe treptele/nivelele inferioare au fost satisfăcute.

Când o decizie este luată având informații insuficiente ea poate fi greșită deoarece a fost elaborată în necunoștință de cauză. Pentru înlăturarea aceste erori, decidentul, oricare ar fi acesta, trebuie să solicite mai multe informații variate, din diverse surse și astfel este posibilă înlăturarea/micșorarea biasului cognitiv.¹⁰

Eroarea/biasul disponibilității, adică tendința persoanelor de a considera că un eveniment/lucru este cu atât mai frecvent, obișnuit/natural cu cât poate fi întipărit mai profund în memoria acestora. Invers, indivizii vor crede că un eveniment este mai puțin probabil dacă nu pot să găsească în memorie un exemplu,

¹⁰ Marinel-Adi Mustață, Cristina Bogzeanu, *Programul euristicilor și biasurilor. Aplicații și implicații în domeniul militar*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2017, p. 149.

sau dacă nu au mai auzit de acel lucru,¹¹ pentru că ei tind să elaboreze o decizie bazându-se pe informații recente.

Așa, de pildă, comandantul care are o diatribă cu un subordonat și apoi i se cere o propunere de avansare în grad sau în funcție, cu mare probabilitate nu îl va propune pe cel cu care a avut cea dispută, deci va fi influențat în luarea deciziei de incidentul recent.

Alte exemple ar fi actele teroriste din unele școli/universități americane unde anumiți studenți au ucis profesori și chiar colegi din cauza unor conflicte recente.

Un alt exemplu ar fi informațiile despre accidente/catastrofele aviatice care au băgat groaza în unele persoane ce nu mai utilizează transportul aerian, ci pe cel rutier cu toate că în accidentele terestre/rutiere numărul anual de victime este mult mai mare comparativ cu transportul aerian. Eroarea/biasul disponibilității apare frecvent în situațiile în care: trebuie luate decizii în raport de probabilitatea sau existența unor statistici; se iau decizii legate de sănătatea sau protecția decidentului; comandanții iau decizii anti/contrateroriste atunci când asociază trăsăturile unei situații de criză cu care s-au întâlnit frecvent. Ca efect, deciziile acestora sunt influențate frecvent de informațiile recente sau de existența unor cazuri similare în proximitatea lor, fapt care nu poate indica cu claritate șansele de succes ale operației respective. De asemenea, comandanții au tendința să se angajeze în acțiuni riscante și să evite pe acelea cu probabilitate de risc mai mică, ceea ce are un puternic impact asupra calității deciziilor și executării operațiilor. Deci există tendința comandanților de a considera că o anumită informație este adevărată numai pentru faptul că au fost expuși la acea informație mai frecvent (acest efect se numește cascada disponibilității ca automatism de gândire)¹².

Pentru analiza problemei deciziei de securitate/insecuritate în condiții de incertitudine (problema euristicilor și biasurilor) și elaborarea unui studiu științific de securitate s-ar părea la prima vedere că sunt necesari 2-3 ani, dar o estimare mai exactă s-ar putea să ne precizeze că un asemenea proiect ar avea nevoie de aproximativ 10 ani căci prima estimare este un mod individual de apreciere, iar cea de-a doua se bazează pe experiențele rezultate din elaborarea altor studii asemănătoare/similare, ceea ce corespunde modului distribuțional de estimare.¹³

Totodată trebuie avută în vedere și relația care există între inteligența (emoțională și cognitivă) a comandantului/liderului și performanța sa decizională în acțiunile de securitate, de luptă împotriva terorismului și crimei organizate transfrontaliere, deoarece comandanții iau deseori decizii în situații limită, iar aceste decizii trebuie să fie performante. Există puține cercetări/studii privind

¹¹ *Ibidem*, p. 137.

¹² *Ibidem*, p. 140.

¹³ *Ibidem*, p. 266.

relația dintre inteligența emoțională și performanța decizională a comandanților unităților/subunităților de securitate/antiteroriste/contrateroriste/SMURD etc. care acționează în situații limită în diferite medii (aero, naval, terestru, subacvatic).

Încercăm să răspundem la întrebarea: la soluționarea unor probleme decizionale de securitate/insecuritate complexe, profunde, cu grad mare de risc și sub presiunea timpului foarte scurt la dispoziție, un rol important îl au elementele inteligenței emoționale cunoscute ca predictor al succesului? Pentru răspunsul la această întrebare trebuie utilizate și următoarele idei:

- 1) teoria „coșului de gunoi” elaborată de March și Weissinger;
- 2) teoria atribuționistă, precum și găsirea și utilizarea argumentației cauzale.

În acest sens este necesară determinarea ponderii inteligenței emoționale și cognitive în funcție de anumite caracteristici: spațiul geocultural; cultura organizațională; specificul activității etc. Aceasta ar ajuta comandantii să ia cele mai bune decizii (optime) pentru rezolvarea în cel mai scurt timp posibil a unor crize, a unor situații critice în cazuri de catastrofe, de atacuri teroriste sau ale unor grupări de crimă organizată. Așadar, această problemă și cercetările efectuate în această direcție ar putea îmbunătăți/optimiza nivelul de performanță decizională în activitatea de asigurare a securității, de combatere a terorismului și crimei organizate transfrontaliere, precum și de intervenție în caz de catastrofe.

Inteligența emoțională este azi apreciată de unii cercetători drept predictor al succesului în viața de familie, sau în cea socială, iar noi considerăm că poate fi și în managementul securității. De asemenea, în opinia noastră conceptul de inteligență emoțională poate fi utilizat în managementul securității de către comandantii care participă la acțiuni contrateroriste, sau contra crimei organizate transfrontaliere, precum și la acțiuni pe timpul catastrofelor.

În acest scop este necesară stabilirea criteriilor de inteligență emoțională și inteligență cognitivă pentru performanța decizională la comandantii din sfera securității, respectiv determinarea ponderii deținută de inteligența emoțională și inteligența cognitivă în raport de performanța decizională în situații limită, în crizele de securitate.

Comandanții subunității/unității de securitate trebuie să aibă un nivel ridicat de cunoștințe, de creativitate, de comunicare și dialog și o mare capacitate de rezoluție (rezolutivă) pentru a absorbi/extrage/obține un efect maxim dintr-un număr limitat de cunoștințe/informații. În argumentarea acestei afirmații ne vom folosi de unele argumente cunoscute: în viața fiecărei persoane emoțiile joacă un rol important; alături de inteligența cognitivă un rol important îl joacă și cea emoțională, acestea fiind două concepte esențiale; inteligența emoțională are un rol important în diverse domenii de activitate umană.

Printre componentele inteligenței emoționale un rol important îl are empatia (este o componentă esențială a inteligenței emoționale).

Fiecare etnie/popor (de exemplu japonez(ă), chinez(ă), grec, român(ă) etc.) are un anumit caracter și o anumită personalitate, un anumit spirit. De asemenea, trebuie să reținem că în demersul nostru este necesar să precizăm/analizăm raportul care există între inteligența emoțională și inteligența cognitivă a unui om și tipul/felul de activitate pe care acesta o efectuează. În acest sens este benefică relația între profilul psihologic al agentului/ofițerului de securitate și activitatea de securitate/informații. Totodată pentru elucidarea problemelor/ideilor din această lucrare ne bazăm și pe cunoașterea modelelor, metodelor (instrumentelor) și conceptelor/conceptualizărilor de evaluare cunoscute că au legătură cu inteligența emoțională și inteligența cognitivă. În plus, ne este extrem de utilă și imaginea teoretică a comandantului militar de excepție, prezentată de Carl von Clausewitz, pentru a elabora și noi imaginea ideală a comandantului unității/subunității de securitate. Astfel, acesta din urmă trebuie să posede un fond vast de cunoștințe, să aibă o intuiție ascuțită pentru a percepe iute realitatea și o capacitate extraordinară de a lua decizii rapide și viabile în condiții aleatoare (de incertitudine).

În domeniul securității/insecurității toate acțiunile depind de deciziile luate în timp scurt și în situații de incertitudine. De la pregătirea personalului și echipamentelor de securitate și până la soluționarea crizelor speciale sau a situațiilor de urgență/critice, comandantul de unitate/subunitate de securitate trebuie să ia decizii într-un timp extrem de scurt, dar nu orice fel de decizie, ci decizia cea mai bună (optimă) dintre mai multe variante. De aceea comandantul trebuie să dea dovadă de o mare performanță decizională, adică de capacitatea să ia decizia optimă într-un timp foarte scurt (să aleagă cea mai bună variantă din mai multe alternative posibile și de regulă egal probabile).

În esență, performanța decizională a comandantului unității/subunității de securitate are patru componente principale în situații de criză (inclusiv criză teroristă): 1) capacitatea de autocontrol; 2) inteligența cognitivă; 3) inteligența emoțională și 4) experiența în conducerea intervențiilor pe timpul crizelor/catastrofelor și mai ales a crizelor teroriste. Așadar, fiecare comandant trebuie să aibă o foarte bună capacitate de autocontrol (o foarte bună stabilitate emoțională și o foarte bună modalitate de reglare a stării sale afective), un nivel înalt de inteligență (să fie capabili să proceseze informații complexe și să ia decizii viabile în timp foarte scurt); o experiență bogată în comanda intervențiilor în situații de urgență, de criză, de catastrofe (să cunoască teoretic și practic desfășurarea crizelor și intervenția pentru rezolvarea acestora, mai ales a crizelor teroriste). Deci comandanții unităților/subunităților de securitate trebuie să aibă o personalitate modală excepțională: conștiinciozitate, încrezător în sine, prudent, stabil emoțional,

controlat, independent, perspicace, calm, imaginativ și abil, perseverent, ambițios, adaptabil, aptitudini foarte bune de conducere/comandă și coordonare, inteligent, calități de foarte bun sportiv și foarte bun camarad, o foarte bună autoreglare.

Organizațiile, comunitățile, instituțiile, statele etc. sunt sisteme mari, complexe destinate satisfacerii unor cerințe, în condiții predeterminate, și îndeplinirii unor obiective previzionate. Decalajul între cerințe și rezultatele obținute este „o consecință de cognoscibilitate, tehnologie și timp și determină comportări periculoase ale sistemelor când asupra lor acționează factori perturbatori¹⁴, care pot avea efecte distructive asupra persoanelor și echipamentelor tehnice, precum și asupra diferitelor infrastructuri.

În consecință, este necesară abordarea de o manieră specială „a securității acestor sisteme, atât pe baza tehnicilor de fiabilitate și viabilitate cunoscute și larg aplicate, cât și pe cea a unor metode noi, specifice, în concordanță cu caracterul său integronic ... Prin capacitatea operațională (C_o) a unui sistem vom înțelege proprietatea acestuia de a-și îndeplini scopul pentru care a fost realizat dar, obligatoriu, în condițiile specificate”¹⁵, ceea ce înseamnă că nici-un sistem nu poate fi separat de mediu și nu poate fi apreciat decât în strânsă legătură cu parametrii săi de funcționare și caracteristicile lui de fiabilitate, viabilitate și securitate.

În aceeași lucrare sunt prezentate cele patru cerințe principale de funcționare a sistemelor mari, care impun cu necesitate folosirea de elemente și subsisteme fiabile și apte să funcționeze și în condiții de excepție, dispunând de rezerve (umane, organizatorice, funcționale și informaționale) pentru reconstrucția fizică și parametrială a unor mecanisme/subsisteme, de tehnici și măsuri speciale pentru contracararea unor riscuri și amenințări. Toate acestea asigură sistemului mare un comportament tolerat la acțiuni perturbatoare/insecuritare, nuanțat, în funcție de un anumit risc rațional asumat (R) și de un preț de cost (C).

Viabilitatea (V) sistemului mare este „capacitatea acestuia de a-și conserva caracteristicile (funcțional, de operativitate și relațional - în funcțiune) în cazul în care variațiile mărimilor sale de intrare, perturbațiile externe sau interne determină schimbări majore (sau consecințe similare) ale condițiilor pentru care a fost proiectat”¹⁶.

Cunoscând componenta sa de readaptare-reconfigurare (R_a) și rezerva de funcționalitate (M), viabilitatea se poate exprima prin relația: $V=R_a+M$.

¹⁴ Eugen Siteanu, Naianu Bedros, Gheorghe Ilie, *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura AISTEDA, București, 2000, p. 127.

¹⁵ *Ibidem*, p. 127.

¹⁶ *Ibidem*, p. 131.

Având ca fundament conceptele menționate, se poate defini securitatea (Sc) unui sistem mare ca fiind „capacitatea acestuia de a-și conserva caracteristicile funcționale sub acțiunea unor factori distructivi sau care pot să-i producă astfel de mutații încât să devină periculos pentru mediul înconjurător, sănătatea sau chiar viața oamenilor ce îl deservește ori pe care-i deservește (inclusiv a celor care conviețuiesc într-o zonă numită de risc) ori să provoace pagube materiale, informaționale sau morale”¹⁷. Așadar, securitatea (Sc) are un număr de trei componente: de conservare a caracteristicilor de funcționare prin evitare, atenuare și remodelare (Cv), de readaptare funcțională (Ra) și de siguranță în funcționare (Si) sau de fiabilitate: $Sc=Cv+Ra+Si$.

Intuitiv, cu cât riscul este mai mare, cu atât securitatea este mai mică și cu cât riscul este mai mic cu atât nivelul de securitate va fi mai mare.

În lucrarea menționată se prezintă rezultatul cercetărilor efectuate de noi pentru determinarea securității optime pentru diferite valori ale riscurilor: $R_1 > R_2 > R_3$.

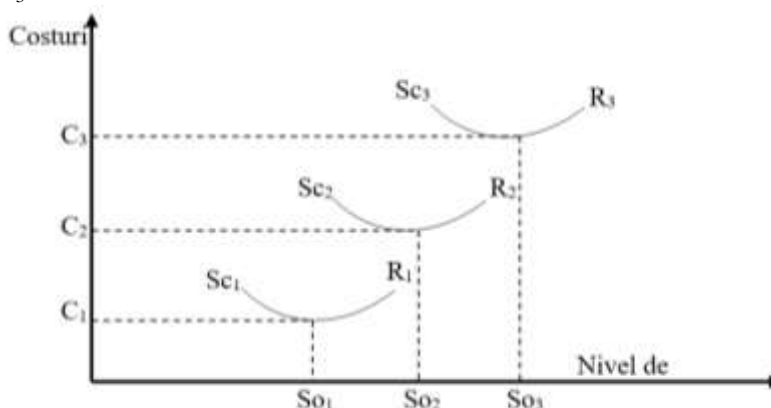

Figura nr. 5. Valorile securității optime (S_0) pentru riscurile $R_1 > R_2 > R_3$

Am constatat că securitatea variază în funcție de costuri ca o funcție de gradul doi care are un cost minim ($C_1, C_2; C_3$).

Pentru fiecare nivel de risc există câte o funcție distinctă de securitate ($Sc_1; Sc_2; Sc_3$).

Fiecare dintre aceste funcții (curbe) are câte o valoare minimă corespunzătoare abscisei (S_0) și costului (C).

Astfel, pentru funcția de securitate corespunzătoare riscului R_1 , valoarea optimă a securității S_{01} se obține pentru cheltuielile minime C_1 .

¹⁷ *Ibidem*, pp. 133-134.

Pentru funcția de securitate Sc_2 există valoarea optimă So_2 obținută cu eforturile financiare minime C_2 , iar în situația în care riscul are valoarea R_3 , valoarea optimă a securității So_3 se obține cu cheltuieli minime C_3 .

Știința securității trebuie să studieze atât evenimentele istorice particulare, dar și cele generale, din care să extragă principii și reguli care să se aplice în scopul asigurării securității societății, națiunii, statelor etc.

Așadar, istoria securității analizează anumite secvențe cronologice unice (irepetabile) de evenimente, personaje, situații etc., iar știința securității, în mod asemănător cu celelalte științe sociale, studiază și oamenii, precum și evenimentele în masă, în totalitatea lor, calitățile comune ale lor, fără a pierde din vedere pe cele particulare/unice, pentru a descoperi legi sau principii generale ale proceselor și stărilor de securitate/insecuritate. Dacă istoria securității studiază doar aspectele istorice care sunt unice, particulare, știința securității folosește aceste „lecții de securitate” încercă să generalizeze cele observate/„experimentate de istorie” pentru a formula niște legi ale fenomenelor sociale, economice, politice, militare, culturale etc. care au legătură cu securitatea oamenilor, comunităților, sistemelor tehnice, organizațiilor etc. Nu există legi ale istoriei securității cu toate că există, evident, multe modele (patterns) și chiar unele reguli ale vieții și comportării oamenilor/comunităților care pot fi stabilite de științele sociale și politice și care ar trebui să fie luate în considerație în studiile de securitate și în analizele de securitate.

Dacă istoricii pot explica și descrie cum s-a petrecut un eveniment și care au fost consecințele acestuia, unii oameni politici au încercat să facă unele experimente, unele teste pentru a stabili ce efecte au acele genuri de evenimente în prezența sau absența unor factori.

Securitatea are multe domenii de studiu și există securitatea comunităților, securitatea politică, securitatea națională, securitatea internațională, securitatea regională, securitatea colectivă, securitatea economică, securitatea militară, securitatea culturală, securitatea juridică, securitatea cibernetică, securitatea sistemelor tehnice mari etc.

Istoria unor domenii ale securității este mai îndelungată, mai scurtă, iar pentru altele cum ar fi, de pildă, securitatea cibernetică, este de dată recentă deoarece calculatoarele electronice au apărut abia în secolul trecut. De asemenea, și securitatea sistemelor tehnice mari are o istorie care începe în secolul XX. Deci, istoria securității cibernetice și cea a sistemelor tehnice mari se întinde pe o durată de aproximativ o sută de ani. Dar securitatea comunităților are o istorie lungă, de când au apărut comunitățile, adică înainte de perioada Antichității. Istoria securității naționale începe din perioada apariției națiunilor și durează până în zilele noastre și nu știm cu certitudine când va lua sfârșit.

În obiectul/scopul securității nu intră toate/orice eveniment(e) istoric(e), ci numai acelea care au legătură cu securitatea sau cu procesul de securitate al instituțiilor, oamenilor, organizațiilor, sistemelor naționale etc., adică acele evenimente particulare care au un efect de securitate/insecuritate asupra oamenilor, instituțiilor etc. Deci nu toate faptele/eventimentele istorice au importanță pentru știința securității, ci numai acelea care au un efect semnificativ din punct de vedere al securității/insecurității. Organizațiile și faptele politice sunt acelea care în istorie transformă evenimentele mici în consecințe dramatice cu efecte notabile asupra securității/insecurității întrucât deciziile și acțiunile oamenilor politici pot influența securitatea întregii națiuni/țări. Iată de ce istoria securității trebuie să fie în primul rând istorie politică și chiar istorie politico-militară. Prin urmare, pentru statul și națiunea română, istoria militară a poporului român trebuie să stea la baza istoriei securității naționale. Astfel, istoria securității trebuie să trateze în primul rând istoria instituțiilor statului și istoria securității poporului și a conducătorilor săi. Deciziile politice și politico-militare sau acțiunile diplomatice și ale serviciilor secrete influențează de cele mai multe ori soarta/securitatea națiunilor. Exemplele istorice sunt nenumărate, dar în intensitatea acestora se impune alegerea pentru istoria securității a celor mai semnificative exemple, care au avut un impact esențial asupra securității/insecurității națiunilor/popoarelor/statelor. Viitorul unei națiuni/unui stat atârână deseori de victoria sau înfrângerea pe timpul unei bătălii/campanii sau uneori pe timpul mai multor bătălii/campanii din timpul unui război (de exemplu: Primul Război Mondial și al Doilea Război Mondial).

Convergența dintre securitate și etnologie se concretizează printr-o colaborare strânsă dintre știința securității și etnologie. Astfel, apare o nouă disciplină, etnosecuritatea, prin intersectarea etnologiei cu investigația/analiza de securitate, la fel cum a apărut și etnoistoria prin integrarea datelor particulare și prin corelația interdisciplinară a structurii relațiilor și a dinamicii evoluției unor etnii. Dacă etnologia cercetează un trecut limitat, securitatea investighează nu numai trecutul, care poate fi oricât de îndepărtat, ci și viitorul, ceea ce înseamnă că domeniile celor două discipline coincid parțial. Totuși, știința securității are nevoie și de rezultatele sintezei etnologice pentru a înțelege semnificația sufletului națiunii (conștiința de comunitate).

Orice eveniment de insecuritate care are legătură cu o experiență (având un număr finit de cazuri posibile) ar putea să fie interpretat ca o submulțime a mulțimii E (mulțimea tuturor cazurilor posibile ale „experienței”, așa cum s-a arătat în partea 1 din numărul precedent al revistei *Annals series on military sciences* volume 10, issue 2/2018). În consecință există o dualitate de limbaj referitor la evenimentul (evenimentele) de insecuritate (tabelul nr. 2).

LIMBAJUL EVENIMENTELOR DE INSECURITATE	LIMBAJUL MATEMATIC (AL MULȚIMILOR)
Eveniment de insecuritate	Submulțimea lui E
Eveniment sigur de insecuritate	Mulțimea totală E
Eveniment de insecuritate imposibil	Mulțimea vidă \emptyset
Evenimentul A implică B	$A \subset B$ (realizarea lui A atrage după sine realizarea lui B)
Evenimentul A sau evenimentul B	$A \cup B$
Evenimentul A și evenimentul B	$A \cap B$
Evenimentul contrariu lui A (nonA)	\bar{A} sau CA
Două evenimente A, B incompatibile	$A \cap B = \emptyset$
Un eveniment de insecuritate elementar	$\{e\}; e \in E$

Tabelul nr. 2. Cele două limbaje referitoare la evenimentul de insecuritate

Evenimentul sigur de insecuritate este acel eveniment care se realizează cu certitudine de fiecare dată a unei experiențe.

Dacă A este un eveniment de insecuritate legat de o experiență și este în seria de n probe acesta s-a realizat de n_A ori (frecvența absolută), atunci numărul $f(A) = \frac{n_A}{n}$ este frecvența relativă a acestui eveniment A. Cele șapte proprietăți ale frecvenței relative sunt:

- $0 \leq f(A) \leq 1$ pentru oricare eveniment de insecuritate A;
- $f(E) = 1$ dacă E este evenimentul sigur;
- $f(A \cup B) = f(A) + f(B)$ dacă A și B sunt incompatibile;
- $f(A - B) = f(A) - f(B)$ dacă evenimentul B implică A;
- $f(A - B) = f(A) - f(A \cap B)$;
- $f(A \cup B) = f(A) + f(B) - f(A \cap B)$;
- $f(CA) = 1 - f(A)$.

De regulă frecvența relativă a evenimentului A se notează cu $f_n(A)$, dar pentru simplificare folosim notația $f(A)$ care reprezintă suportul empiric al probabilității $P(A)$.

Probabilitatea evenimentului A, notată cu $P(A)$, are cele șapte proprietăți ale frecvenței relative. Deci $0 \leq P(A) \leq 1$; $P(E)=1$; $P(A \cup B) = P(A) + P(B)$ dacă $A \cap B = \emptyset$.

Rezultă că dacă se cunoaște valoarea probabilității evenimentelor de insecuritate, se cunoaște probabilitatea oricărui eveniment de insecuritate.

Pentru gruparea, analiza și interpretarea datelor referitoare la fenomenul insecurității/ securității se utilizează statistica matematică, inclusiv pentru a face previziuni privind tendințele evoluției acestui fenomen. Analiza statistică are două etape: statistica descriptivă și statistică matematică. Prima etapă presupune culegerea datelor de insecuritate și înregistrarea lor.

Dacă ne interesează numărul atentatelor teroriste anuale din fiecare țară, atunci: mulțimea tuturor țărilor lumii este populația statistică; fiecare țară este o unitate statistică; numărul atentatelor teroriste dintr-un an reprezintă caracteristica studiată. Aceste date/informații se centralizează într-un tabel pe țări. Dar aceste date trebuie grupate pe numărul de atentate anuale: 0; 1; 2; 3; ... k (Tabelul nr. 3) care reprezintă frecvențele absolute. Apoi se reprezintă grafic aceste frecvențe, fie sub forma unei histograme (figura nr. 6), fie sub forma unei curbe (figura nr. 7). Curba din figura nr. 7 ne dezvăluie o lege hiperbolică a frecvenței absolute a atentatelor teroriste din țările lumii (în perioada 1970-2003).

Dacă cineva dorește să meargă în concediu, în străinătate, într-o țară în care să nu fie pericolul unor atentate teroriste el va alege una dintre țările în care n-a fost nici un atentat. Numărul țărilor în care n-au fost atentate fiind destul de mare apare pentru persoana respectivă o a doua problemă de securitate pe care trebuie s-o rezolve: în care dintre aceste țări nu există pericole de cutremure, vulcani, uragane, pandemii, epidemii (de gripă, variolă, tifos etc.), pericol de boli ecuatoriale, tropicale (febră galbenă, boala somnului) etc., ceea ce înseamnă că optimizarea se va face în etape pentru ca persoana respectivă să găsească țara cea mai potrivită în care să-și petreacă concediul.

NUMĂR DE ATENTATE	NUMĂR DE ȚĂRI
1	23
2	11
3	8
4	3
6	1
7	3
8	3
9	1
10	1
11	1
13	1
17	1
18	1

20	1
24	1
50	1

Tabelul nr. 3. Frecvențele absolute ale atentatelor teroriste care au avut loc în diverse state

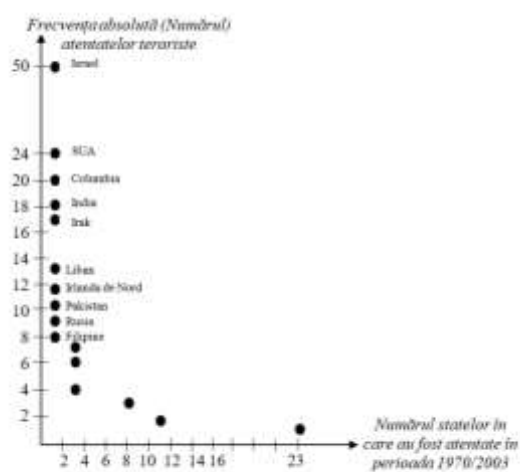

Figura nr. 6. Frecvențele absolute ale atentatelor teroriste care au avut loc în diverse state

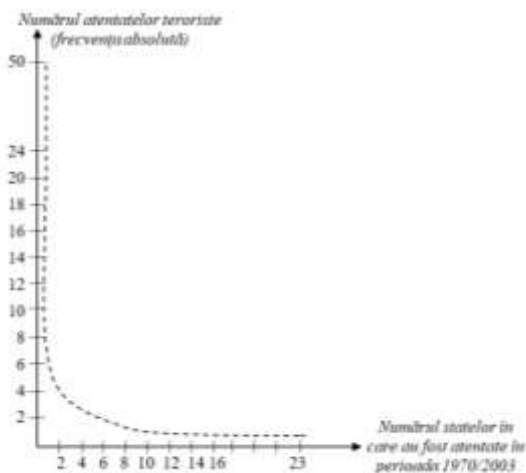

Figura nr. 7. Curba teoretică a frecvențelor atentatelor teroriste

Utilizând un soft special (program special), calculatorul/computerul poate să dezvăluie anumite corelații dacă se introduc date despre persoanele care sunt autori

de articole ce fac aluzie la unele secrete, despre unele surse guvernamentale care lucrează cu documente secrete, despre persoanele care sunt cercetate și informațiile din Dosarele Serviciului Secret. Calculatorul va arăta corelația dintre autorii articolelor și patronii/șefii lor din instituțiile statului, care le aprobă.¹⁸

Fenomenele și procesele de securitate/insecuritate sunt rezultatul interacțiunii unei mulțimi de factori, dintre care o parte sunt principali și o altă parte sunt secundari, o parte sunt esențiali și altă parte neesențiali; de asemenea unii sunt măsurabili și ceilalți nemăsurabili. Pe lângă unele cauze esențiale, determinante în schimbarea proceselor de insecuritate/securitate, mai există și unii factori neesențiali (sau aparent neesențiali) care nu pot fi identificați și măsurați ușor, însă care datorită acțiunii lor cumulate pot influența hotărâtor procesul de securitate/insecuritate. Așadar, în procesele de insecuritate/securitate există o categorie de relații specifice, care nu sunt deterministe nici funcționale, în care relațiile dintre efecte și cauze nu se pot exprima univoc, ci doar statistic (denumite relații de tip statistic), prin intermediul unor legi statistice. Aceste legi își fac simțită prezența în fenomenele de masă unde se manifestă prin tendință, care se verifică doar prin cercetarea unui mare număr de elemente (evenimente) individuale de securitate (concrete), prin legea numerelor mari. Sistemul de insecuritate, respectiv cel de securitate, este(sunt) cunoscut(e) incomplet. Cel mai cunoscut exemplu de lege statistică este legea aruncării banului; nu se poate prezice dacă va cădea cap sau pajură, dar la un număr foarte mare de aruncări 50% se va arăta pajura și evident tot 50% - cap. Un alt exemplu cunoscut este aruncarea zarurilor; într-un număr foarte mare de aruncări, fiecare față a zarului, de exemplu cifra 3, va apare cu o frecvență de $\frac{1}{6}$, adică fiecare față apare cu aceeași probabilitate/frecvență = $\frac{1}{6}$.

Securitatea oricărui stat este amenințată de cauze/factori interni și externi. Printre cei (cele) interni(e) există riscuri, amenințări, vulnerabilități și pericole care erodează securitatea instituțiilor statului, ceea ce înseamnă că insecuritatea acestora provoacă insecuritatea aceluși stat. Un stat este stabil, solid dacă are instituții puternice, funcționale în care cetățenii au încredere. Cu cât scade încrederea populației în aceste instituții, cu atât se diminuează și securitatea acestora și implicit securitatea statului.

Așa, de pildă, neîncrederea cetățenilor în justiție din cauză că aceasta nu mai asigură respectarea drepturilor fundamentale ale omului, ordinii publice, existenței statului de drept, ordinii constituționale etc. poate conduce la revolta legitimă a

¹⁸ John Ehrlichman, *În spatele porților închise, Editura Politică, București, 1982.*

poporului împotriva acelor care exercită poliție politică, care arestează oameni nevinovați și favorizează pe infractori.

Lecciónile istorice ne învață că nu se poate vorbi de justiție în țările în care legile nu sunt drepte (corecte, etice) sau sunt incoerente și încalcă Constituția. Nu există justiție în țara în care magistrații (judecătorii și procurorii) sunt numiți pe funcții și sunt avansați de puterea executivă (Guvern sau președintele statului) sau de cea legislativă pe criterii politice. Nici dacă Codul Penal și Codul de Procedură Penală, încălcând flagrant Constituția, conduc la injustiție și nedreptate. Avansarea magistraților, fie că este vorba de judecători, fie de procurori trebuie să se facă pe bază de concurs, de competiție pentru a fi aleși și numiți cei mai bine pregătiți, cei mai performanți, cei mai cinstiți/integri dintre aceștia și care să aibă mandat pe o perioadă determinată (de patru sau cinci ani) la fel ca în SUA. În România nu se întâmplă așa deoarece clasa politică a ales o altă cale ce nu conduce la justiție, ci la injustiție deoarece legile nu sunt în interesul poporului, ci în cel al unor grupuri, partide, centre de putere etc., iar procedurile sunt iraționale, împotriva prevederilor constituționale.

În plus, probațiunea se face în baza unor criterii care nu există în statele occidentale, membre ale UE, iar desemnarea magistraților se face de factorul politic conducând în final la poliție politică. Așa s-a ajuns la injustiția susținută de o propagandă politică care dictează în actul de justiție. Majoritatea procurorilor din DNA Ploiești (unitate de „elită”) au fost acuzați că au constituit un grup infracțional organizat în frunte cu procurorul șef și sunt cercetați de CSM.

În România lupta împotriva corupției este „selectivă, preferențială, după amicitii și inamicitii ... Pe de altă parte, deocamdată ridică piatra luptei anticorupție mulți dintre cei care își datorează poziția tocmai actelor de corupție. Oricum, pentru moment s-a ajuns la o luptă oarbă, pesemne durabilă, ce ține de vorbă naivii, dar nu rezolvă problema.

În definitiv, unde sunt răspunsurile stabilite cu acuratețe pentru marile pierderi prin dezindustrializare, înstrăinarea mijloacelor de transport, distrugerea pădurilor, deposedări de terenuri, golirea țării de valori, impostura ocupării funcțiilor de decizie, răsturnarea ierarhiei valorilor în societate? Dincoace de toate, nu se ajunge la justiție cu lucru de mântuială, care dă rateuri în toate direcțiile, cum nu se ajunge la adevăr mășluind continuu. Așa cum din fals nu rezultă adevărul, nici din nedreptăți sau dreptate la nimereală nu iese o societate dreaptă”¹⁹.

¹⁹ Academia Română, Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii, Divizia de Istoria Științei, *Studii și Comunicări/DIS*, Vol. XI/2018, Editura MEGA, Cluj Napoca, 2018, p. 365.

Referindu-se la cererea Camerei Deputaților (CD) de soluționare a conflictului juridic de natură constituțională între Camera Deputaților și Ministerul Public, CCR a declarat protocoalele ilegale (tabelul nr. 4).

Numărul Protocolului	Principalele idei neconstituționale din conținutul protocoalelor
Nr. 00750 din 4 februarie 2009	Principiile cooperării, domeniile cooperării dintre PÎCCJ și SRI și obiectivele cooperării
	Responsabilitățile PÎCCJ și ale SRI
	Reguli generale și speciale de cooperare
	Soluționarea propunerilor SRI cu privire la mandatul prevăzut de art. 20-22 din Legea nr. 535/2004, art. 10 din Legea nr. 14/1992 și eliberat în temeiul art. 3 din Legea nr. 51/1991 privind siguranța națională a României.
	Valorificarea în cadrul urmăririi penale a informațiilor comunicate de SRI cu privire la fapte ce constituie infracțiuni.
	Efectuarea activităților prevăzute de art. 91 Cod de procedură penală (CPP).
	Cooperarea cu DNA în scopul punerii în aplicare a actelor de autorizare eliberate conform art. 91 din CCP
	Executarea de către SRI a operațiunilor tehnice audio/video
	Executarea de către SRI a activităților de supraveghere operativă și investigații informative
	Declararea ca inderizabil
	Protecția informațiilor
Nr. 09472 din 8 decembrie 2016	<p>Conflictul juridic de natură constituțională între Ministerul Public și Parlamentul României și ÎCCJ și celelalte instanțe cu privire la 3 articole:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Art. 6, alin (1) care prevede că: „Parchetul comunică, în mod operativ, nu mai târziu de 60 de zile lucrătoare de la data înregistrării sesizării la Parchet, modul de valorificare a sesizărilor primite de la SRI cu excepția cazurilor în care, înainte de împlinirea termenului menționat, se solicită informații suplimentare în legătură cu cauza”; - Art. 7, Alin (1) care prevede că: „La solicitarea SRI, Parchetul asigură consultanță, prin specialiștii proprii, în ce privește activitățile ce fac obiectul cooperării”; - Art. 9 care prevede că: <p>„(1) Parchetul pune la dispoziția Serviciului SRI, la cerere</p>

	<p>sau din oficiu, date și informații care, prin natura lor, prezintă interes pentru contracararea sau prevenirea unor amenințări la adresa securității naționale.</p> <p>(r) Parchetul pune la dispoziția SRI datele și informațiile referitoare la implicarea personalului acestuia în pregătirea sau săvârșirea de infracțiuni, dacă prin aceasta nu se împiedică sau îngreunează aflarea adevărului în cauză”.</p>
--	--

Tabelul nr. 5. Cele două protocoale secrete semnate de PÎCCJ și SRI, care încalcă grav Constituția României

Protocoalele nr. OO750/04.02.2009 și nr. 09472/08.12.2016 încheiate între Parchetul de pe lângă ÎCCJ și SRI au fost declarate de către CCR ca fiind ilegale și abuzive deoarece SRI și ÎCCJ au uzurpat rolul Parlamentului care e unica autoritate legiuitoare a statului Român. Aceste două protocoale au fost încorporate obscur în procedura penală, iar SRI a intervenit nelegal în dosarele penale, ceea ce face imposibilă posibilitatea optimizării securității juridice.

Probleme de ilegalitate (nelegalitate) din justiție sunt de două feluri: 1) de formă (ilegalitate extrinsecă actului de justiție) și 2) ilegalitate materială (ilegalitate intrinsecă).²⁰

În instanțe trebuie să se înfăptuiască dreptatea prin sentințe și motivări drepte/juste bazate pe probe suficiente. În schimb asistăm la prea multe revizuirii de sentințe, la abuzuri și erori în țara noastră, unde „până la justiție (dreptate) a mai rămas încă o cale lungă de parcurs ... pentru că înfăptuirea justiției depinde ... de calitatea legilor, de valoarea procedurilor, de criteriile probațiunii, de corectitudinea constituirii probelor, de relevanța lor, de pregătirea magistraților, de selecția acestora și de integritatea lor”²¹.

Același autor consideră că „justiție nu poate fi acolo unde legile sunt strâmbe și prost formulate. Nici acolo unde procedurile duc oriunde, dar nu la dreptate. Nici acolo unde numirea magistraților se face de către un centru de putere, oricare ar fi acesta”²².

Evoluția în timp a științei securității se face prin asimilarea și dezvoltarea continuă a acesteia și prin cunoașterea și perfecționarea curentelor științifice principale. Securitatea este dinamică pentru că și societatea este dinamică. De asemenea, securitatea este supusă mereu la reformulări, remodelări și restructurări deși principiile sale își păstrează în timp valabilitatea, dar sunt formulate teorii și

²⁰ Valentin-Stelian Bădescu, *Știința juridică românească și problemele ei actuale*, Studii și Comunicări/DIS, Vol. XI 2018, Academia Română, CRIFST – Divizia de Istoria Științei, p. 361.

²¹ *Ibidem*, p. 362.

²² *Ibidem*, p. 365.

concepte noi care să corespundă realității secolului XXI. De exemplu, legislația națională trebuie interpretată azi în lumina normei de drept internațional ceea ce are repercursiuni asupra suveranității și securității naționale putându-se ajunge la stabilirea responsabilității statului privind prejudiciul pe care îl suferă cetățenii ca urmare a încălcării dreptului Uniunii Europene. Există două teorii: monistă (primatul dreptului internațional în ordinea juridică națională) și dualistă (neagă legăturile și influențele reciproce dintre dreptul național și dreptul internațional). Doctrina juridică „românească a criticat atât teoria dualistă, cât și teoria monistă”²³.

Știința securității este o teorie, o activitate despre societatea umană și natură având ca obiect sistematizarea și analiza evenimentelor/faptelor realității securității/insecurității, dar nu se ocupă numai cu colectarea și sistematizarea evenimentelor de insecuritate/securitate, ci elaborează teorii, principii și legi despre amenințări, vulnerabilități, riscuri, pericole și metode, procedee, tehnici și măsuri de contracarare a acestora și de optimizare/îmbunătățire a securității.

Știința securității se poate defini și ca un sistem, un ansamblu de cunoștințe care sunt elaborate prin metode specifice și coagulate sub formă de teorii, concepte, paradigme, principii și legi ale securității/insecurității avându-se în vedere că: enunțurile să fie prezentate cât mai real (enunțuri veridice); să aibă sens și logică (să fie raționale), să poată fi verificate printr-un sistem de metode/procedee; noile descoperiri să poată fi integrate în sistemul de explicare a securității/insecurității.

BIBLIOGRAFIE

- Academia Română, Comitetul Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii, Divizia de Istoria Științei, *Studii și Comunicări/DIS*, Vol. XI/2018, Editura MEGA, Cluj Napoca, 2018;
- Academia RSR, Institutul de Lingvistică, *Dicționar englez-român*, Editura Academiei RSR, redactor responsabil prof. dr. Leon Levițchi, București, 1974;
- HERBERT S., *A behavioral model of rational choice*, The Quartely Journal of Economics, 1955 și *Invariants of human behavior*, Annual Review of Psychology, 1990;

²³ *Ibidem*, p. 394.

- BĂDESCU V.S., *Știința juridică românească și problemele ei actuale*, Studii și Comunicări/DIS, Vol. XI 2018, Academia Română, CRIFST – Divizia de Istoria Științei;
- ISAIC-MANIU A., *În căutarea optimului*, Editura Albatros, București, 1985;
- MUSTAȚĂ M.A., BOGZEANU C., *Programul euristicilor și biasurilor. Aplicații și implicații în domeniul militar*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2017;
- MUSTAȚĂ M.A., *Conducerea empirică și conducerea scientizată. O abordare comparativă*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015;
- Protocoalele de cooperare între Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și SRI (00750/04.02.2009 și 09472/08.12.2016);
- SITEANU E., BEDROS N., ILIE G., *Fiabilitatea produselor tehnice*, Editura AISTEDA, București, 2000.

**CONTRIBUȚIA ARMATEI ROMÂNE
LA APĂRAREA MARIII UNIRI, DUPĂ 1 DECEMBRIE 1918**

**THE CONTRIBUTION OF THE ROMANIAN ARMY
TO DEFENDING THE GREAT UNION, AFTER 1st DECEMBER 1918**

Colonel (r.) prof. univ. dr. Gheorghe BOARU*

Rezumat: Doar simpla proclamare a Marii Uniri nu era suficientă, ea trebuia și garantată politic, militar și diplomatic. Astfel că în cursul lunilor noiembrie și decembrie 1918, armata română care a venit de peste Carpați a sprijinit preluarea, apărarea și împingerea spre vest, a liniei demarcaționale cu Ungaria.

După eliberarea prin luptă a Transilvaniei, armata română a efectuat operații ofensive pe teritoriul Ungariei, și-a stabilizat apărarea pe râul Tisa și apoi, prin contraofensive, a trecut la vest de Tisa (24 iulie - 1 august) prin luptele de urmărire împotriva trupelor ungare, iar pe 4 august 1919, a ocupat Budapesta.

Cu alte cuvinte, obținerea/preluarea puterii statale a cerut din partea armatei române încă multe și grele eforturi, inclusiv noi jertfe de sânge.

Cuvinte cheie: proclamarea Marii Uniri; armata română; Regele Ferdinand; generalul Prezan; trecerea Tisei; ocuparea Budapestei.

Abstract: The mere proclamation of the Great Union was not enough; it had to be politically, military and diplomatically guaranteed. Thus, during the months of November and December 1918, the Romanian army that came from beyond the Carpathians supported the tasks of taking over, defending and pushing westward the bordering line with Hungary.

After the liberation through combat of Transylvania, the Romanian army carried out offensive operations on the territory of Hungary, stabilized its defense on the Tisza River, and then, by counteroffensive, passed East of Tisa (24 July - 1 August), through the pursuit of fights against Hungarian troops and, on August 4, 1919 occupied Budapest.

In other words, obtaining / taking over state power demanded from the Romanian army a lot more arduous efforts, including new blood sacrifices.

Keywords: proclamation of the Great Union; Romanian army; King Ferdinand; General Prezan; passage of Tisa; occupying Budapest.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România; Membru titular al Academiei de Științe ale Securității Naționale.

Introducere

Am decis să scriu un articol de istorie pentru că „astăzi nu se mai acordă suficientă atenție studierii istoriei naționale în școala românească, fapt care agravează/adâncește criza identitară a poporului român”¹.

Marea Unire de la Alba Iulia, din anul 1918, reprezintă pentru istoria noastră națională evenimentul cel mai important, care semnifică împlinirea idealului românesc de a trăi liber într-un singur stat național unitar.

Înfăptuirea României Mari, în decembrie 1918, nu s-a produs dintr-o dată, ci a reprezentat un vis secular al românilor de a se afla împreună din Banat până la Nistru.

Cu toate motivațiile componentelor istorice, culturale și social-politice acest act istoric nu s-ar fi putut realiza fără implicarea și contribuția semnificativă a componente militare.

Conform renumitului istoric român Constantin Kirițescu², bilanțul efortului militar făcut de România în Primul Război Mondial totalizează 800.000-1.000.000 de oameni scoși din luptă, reprezentând peste 10% din întreaga populație a României. În raport cu numărul locuitorilor săi România a sacrificat mai mulți oameni decât Franța, sau Italia. Mandatul jertfei supreme a fost încredințat și asumat, ca și în alte momente cruciale din istoria națională, de Armata Română.

Contextul politico - militar al înfăptuirii Marii Uniri

A fost așteptată conjunctura favorabilă îndeplinirii dorinței de unitate a românilor exprimată de veacuri, posibilă în urma Primului Război Mondial, într-un context geopolitic de prăbușire a marilor imperii europene: țarist și austro-ungar, și de creare a unor state noi, independente. Încă de la intrarea în război, scopul a fost declarat poporului român printr-o proclamație care sintetiza faptele istorice ale înaintașilor pentru unitatea națională: „Astăzi ne este dat nouă să întregim opera lor închegând pentru totdeauna ceea ce Mihai Viteazul a înfăptuit numai pentru o clipă: Unirea românilor de pe cele două părți ale Carpaților.”³

Având o pregătire militară germană, regele Ferdinand credea cu tărie în victoria Puterilor Centrale⁴ în Primul Război Mondial, față de regina Maria care

¹ Florian Tucă, Eugen Siteanu, *Dinastia Asăneștilor*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2017, p. 9.

² Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916-1919*, vol. I, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989, p. 15.

³ Ioan Scurtu, *Alba Iulia 1 Decembrie 1918*, București, Editura Sport-Turism, 1988, p. 69.

⁴ Alianță a națiunilor formată din Germania, Austro-Ungaria, Imperiul Otoman și Bulgaria, în Primul Război Mondial.

susținea alianța cu Antanta⁵. Cu toate acestea, sentimentul de datorie față de țară a fost mai puternic decât convingerile sale și România s-a alăturat Antantei.

Regele Ferdinand afirma: „*Eu sunt un rege constituțional, prin urmare, dacă țara crede că interesele ei dictează să meargă împotriva Puterilor Centrale, nu în mine va găsi o piedică în realizarea idealului ei național*”⁶.

O figură importantă legată de această perioadă istorică rămâne politicianul Ion I. C. Brătianu⁷, prim-ministru pe timpul regelui Carol I, care a alăturat România, în anul 1883, Triplei Alianțe (Germania, Austro-Ungaria și Italia), „*considerând-o blocul cel mai puternic de pe continent*”⁸.

Spre deosebire de predecesorul său, care ținuse în mână frâiele politicii externe a României, regele Ferdinand „*a lăsat mână liberă experimentatului Ion I. C. Brătianu, care a întreprins multiple acțiuni politico-diplomatice vizând obținerea unor garanții sigure privind satisfacerea dezideratelor naționale ale poporului român*”⁹.

Un element extrem de important, din punct de vedere militar, este acela că generalul Constantin Prezan (viitorul mareșal) era comandantul Marelui Cartier General al Armatei Române, iar locotenent-colonel Ion Antonescu (viitorul mareșal) lucra la Secția Operații.

După acest moment, s-a urmărit cu mai mare îndârjire realizarea obiectivului unirii românilor risipiți sub stăpâniri străine în teritoriile din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș (aproximativ 2.800.000 de români), în Bucovina (230.000) și în Basarabia (2.750.000 de locuitori, dintre care 1.810.000 (67%) erau români, 33.000 ruși și ucrainieni, iar restul erau evrei, bulgari, găgăuzi și germani)¹⁰.

Delegația română la Conferința de pace de la Paris, din anul 1919, a fost condusă tot de Ion I. C. Brătianu, „*care a desfășurat o uriașă activitate diplomatică în scopul de a se satisface, rând pe rând, toate problemele vitale*

⁵ Bloc politico-militar de ajutor reciproc, format înainte de Primul Război Mondial, din Franța, Anglia și Rusia, la care România a aderat în anul 1916.

⁶ I. G. Duca, *Memorii*, București, Editura Expres, 1992, vol. I, p. 129.

⁷ Ion C. Brătianu (1864–1927) a fost un important politician român, cunoscut și sub numele de Ionel Brătianu, președinte al Partidului Național Liberal, cu rol activ în realizarea Unirii de la 1 decembrie 1918.

⁸ Keith Hitchins, *România: 1866-1947*, trad. Delia Răzdolescu, George G. Potra, ediția a III-a, Buc., Humanitas, 2004, p. 7.

⁹ Ioan Scurtu, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866–1947), Vol. II: Ferdinand*, București, Editura Enciclopedică, 2004, p. 13.

¹⁰ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea Românie: 1916–1919*, vol. II, București, Tip. România Nouă, 1932, p. 61.

pentru poporul român¹¹”, atunci când toate popoarele Europei așteptau să intre în posesia statutului teritorial ce li se cuvenea.

Participanți activi în Primul Război Mondial, regele Ferdinand pe front, iar regina Maria în spatele liniilor de luptă, ajutând și îngrijind răniții, cei doi monarhi au demonstrat responsabilitate și vocație de lideri care pot conduce destinele țării în istorie.

Marea majoritate a armatei române era formată din țărani (care purtau opinci) care aveau ca motivații pentru curajul lor, spiritul patriotic insuflat de școala românească și de Biserica Ortodoxă Română, respectul și încrederea în comandanții armatei și în Regele Ferdinand și nu în ultimul rând promisiunea regelui Ferdinand făcută ostașilor că le va da pământ și vor primi și alte drepturi¹².

Bunicul meu, Vasile C. BOARU, care a luptat la Mărășești (avea gradul de sergent) în 1917 sub deviza „*PE AICI NU SE TRECE!*”, a primit ulterior pământ lângă satul natal Ițești, județul Bacău.

Regele Ferdinand și-a onorat astfel promisiunea față de cei care au luptat în acest război pentru întregirea neamului.

Armata română a jucat, de asemenea, un rol important în desfășurarea acestor evenimente. După retragerea Rusiei din război, în noiembrie 1917, și obținerea autonomiei de către Basarabia în 2/15 decembrie 1917, au urmat atacurile soldaților ruși bolșevici asupra populației, la care noul guvern basarabean nu a putut face față. A fost solicitat ajutorul oficialilor români și sprijinul a venit din partea Armatei României.

Basarabia s-a unit cu România la 27 martie 1918, urmată de Bucovina la 28 noiembrie 1918, și Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș la 1 decembrie 1918¹³.

¹¹ Sever Neagoe, *Teritoriul și frontierele în istoria românilor*, București, Editura Ministerului de Interne, 1995, p. 109.

¹² În 23 martie 1917, Ferdinand s-a adresat militarilor din Armata a II-a, care era cantonată la Răcăciuni căroră le-a spus: „*Ostași, vouă, fiilor de țărani, care ați apărut cu brațul și cu pieptul vostru pământul unde v-ați născut, unde ați crescut, vă spun eu, regele vostru, că pe lângă răsplata cea mare a izbănzii care vă asigură fiecăruia recunoștința neamului întreg, ați câștigat totodată dreptul la a stăpâni într-o măsură mai largă pământul pentru care v-ați luptat. Vi se va da pământ! Eu, regele vostru, voi fi întâiul a da pildă, vi se va da și o largă participare la treburile statului*”. Regele Ferdinand s-a ținut de promisiune și pe 19 iunie 1917 a fost promulgat proiectul de revizuire a Constituției, care consacra, printre altele, adoptarea reformei agrare prin exproprierea marii proprietăți și introducerea votului universal. [<https://www.balcanii.ro/2016/03/un-bun-roman-regele-ferdinand>], accesat la 14 aprilie 2018.

¹³ Nicolae Ceachir, *Marile puteri și România (1856–1947)*, București, Editura Albatros, 1996, p. 200.

Acțiunile armatei române pentru apărarea Marii Uniri

Acțiunile dintre Prut și Nistru

Modul cum comandamentul român, și în special generalul Prezan, a rezolvat problemele ce i-au stat în față, pe plan strategic și tactic, a fost pe deplin demonstrat în acțiunile militare desfășurate în perioada decembrie 1918 - august 1919, pentru alungarea invadatorilor și apărarea unității naționale a tuturor românilor prin unirea provinciilor istorice cu patria-mamă.

O primă acțiune militară a armatei române a constituit-o restabilirea ordinii de drept pe teritoriile dintre Prut și Nistru.

Proclamarea autonomiei republicii basarabene a constituit un moment istoric înălțător pentru neamul românesc locuitor în această provincie. Evenimentul a coincis însă cu încheierea armistițiului pe frontul român, semnal al debandadei generale a armatei ruse, care s-a extins și pe teritoriul dintre Prut și Nistru. Pe acest teritoriu istoric românesc se găseau însă multe depozite de alimente, materiale și armament ale armatei române, administrate și păzite de armata română, cu consimțământul anterior al comandamentului rus (al generalului Șcerbacev).

Proclamarea republicii basarabene și crearea Sfatului Țării, prin alegeri libere, a constituit o expresie a dorinței populației din această provincie de a scutura jugul străin. Sentimentul unității de neam, întocmai ca și în Transilvania, era puternic. Dorința majorității populației de aici, care era în proporție de 66,5% românească era să se unească cu patria-mamă, România.

Cum tânăra republică nu dispunea de o forță armată proprie, ea fiind în curs de reorganizare, iar majoritate basarabenilor valizi erau răspândiți în imensa Rusie, din cauza războiului, Sfatul Țării a cerut insistent guvernului român, la 24 decembrie 1917/6 ianuarie 1918, ajutor militar pentru menținerea ordinii pe teritoriul Basarabiei.

Guvernul român a răspuns favorabil cererii basarabenilor și a destinat o parte din forțe aflate la dispoziție pentru acțiunile dintre Prut și Nistru.

Comandamentul român a destinat două divizii de infanterie (D.11, 13 I.) și două divizii de cavalerie (D.1, 2 Cv.) care au acționat pentru restabilirea ordinii în sudul Basarabiei (D.13 I.), în centrul Basarabiei și capitală (D.11 I.), în nordul Basarabiei (D.1 Cv.) iar D.2 Cv. a acționat în sprijinul D.11, 13 I.

Acțiunile trupelor române, cu consimțământul generalului Șcerbacev – comandantul Armatei ruse de pe Frontul român, au început la 7/20 ianuarie și s-au terminat la 27 februarie/12 martie 1918, prin intrarea trupelor divizie 13 infanterie în Cetatea Albă.

Trupele române au executat o acțiune de un fel deosebit: restabilirea ordinii de drept, într-o provincie românească devastată de trupele ruse în retragere și de

formațiuni înarmate de coloratură diversă. Nu s-au desfășurat acțiuni ofensive împotriva unor grupări de forțe ce s-ar fi apărat pe poziții.

Eliberarea Transilvaniei ocupate

Pătrunderea trupelor române în provinciile noastre istorice, pentru alungarea invadatorilor, a făcut ca retragerea trupelor mareșalului Mackensen să fie extrem de anevoioasă și care s-a transformat într-o fugă dezordonată, îndeosebi după 29 octombrie/ 11 noiembrie 1918, când s-a semnat armistițiul de la Compiègne¹⁴, care a pus capăt ostilităților pe Frontul de Vest.

Datorită terorii exercitate de gărzile maghiare în Transilvania, Consiliul Național Român de aici a cerut sprijin Guvernului Român de la Iași.

În consecință, la 5/18 noiembrie Marele Cartier General a dispus ca trupele române să intre grabnic în Transilvania, pentru a asigura ordinea, liniștea, viața și avutul locuitorilor. Astfel, divizia comandată de generalul Traian Moșoiu, a fost concentrată în zona Toplița – Ditrău – Gheorghieni, iar Divizia 1-a Vânători (Infanterie – Vânători de Câmp) în zona Miercurea Ciuc – Sân Dămăcuș. Pe Valea Oltului a fost concentrată Divizia a 6-a Infanterie Focșani și pe Valea Jiului, Divizia a 2-a Vânători (Infanterie).

Unitățile militare românești au apărat Marea Unire înfăptuită la 18 noiembrie/1 decembrie 1918, la Alba Iulia. Întrucât membrii delegațiilor din județele aflate în vestul țării, care au participat la Marea Adunare de la Alba Iulia, au fost arestați și persecutați de administrația maghiară, armata română a început acțiuni de luptă spre vest, în luna decembrie 1918, ajungând pe aliniamentul: Satu Mare, Sălaj, Bihor, Arad.

Cu aprobarea Consiliului Militar Suprem Interaliat, de la Paris, Armata română a alungat administrația maghiară și trupele maghiare, în luna aprilie 1919, până la Tisa. Printre localitățile eliberate în vestul țării a fost și orașul Oradea, la 20 aprilie 1919.

Bela Kun (conducătorul sovietelor instituite la Budapesta, în martie 1919)¹⁵ prin înțelegere cu Lenin, conducătorul Rusiei bolșevice, a atacat cu armata maghiară, în iunie 1919, Armata cehă și numai intervenția hotărâtă a armatei române i-a potolit pe maghiari.

Noile autorități maghiare au refuzat să dea curs solicitărilor Aliaților de a se retrage și au cerut revenirea la linia de demarcație stabilită anterior prin Convenția de la Belgrad. Întrucât trupele ungare au refuzat să se retragă de pe teritoriul

¹⁴ *Tratatul de armistițiu* a avut loc la 11 noiembrie 1918 între Imperiul German și puterile Antantei și a pus capăt Primului Război Mondial pe Frontul de Vest. Tratatul a fost semnat într-un vagon de tren, în pădurea Compiègne. Principalii semnatari au fost mareșalul Ferdinand Foch, comandantul forțelor Antantei, și Matthias Erzberger din partea Germaniei.

¹⁵ La 8/21 martie 2019 s-a creat Republica Ungară a Sfaturilor, Bela Kun fiind de fapt conducătorul.

României Mari, în a doua jumătate a lunii aprilie a anului 1919, armata română a declanșat contraofensiva și a ocupat teritoriul dintre Munții Apuseni și râul Tisa.

În 14 zile de luptă, trupele române au străbătut distanța dintre crestele Munților Apuseni și râul Tisa- peste 200 de Km - realizând un ritm mediu de ofensivă de 15 Km/24 ore. Odată ajunsă pe Tisa armata română și-a îndeplinit misiunea – eliberarea Transilvaniei de ocupanți și apărarea acestei provincii românești pe un aliniament avansat (așteptând deliberările politico-militare de la Paris).

Pe acest aliniament s-a realizat un dispozitiv de apărare, în așteptarea deciziei aliaților convocați la Paris.

În lunile următoare trupele române și-au consolidat pozițiile defensive pe râul Tisa¹⁶. S-a realizat un dispozitiv de acoperire, comandat de generalul Gheorghe Mărdărescu, compus din două sectoare. Sectorul de acoperire de nord, apărat de Grupul de Nord comandat de generalul Nicolae Mihăescu care avea o deschidere de 150 Km și Sectorul de sud tot cu o deschidere de 150 Km, apărat de Grupul de Sud comandat de generalul Ștefan Holban. Rezerva generală era concentrată în regiunea Carei-Oradea-Debrece.

Totuși, trupele maghiare au început, prin surprindere, o nouă ofensivă împotriva armatei române, la 20 iulie 1919, reușind să realizeze capete de pod la est de râul Tisa.

Pentru nimicirea inamicului pătruns la est de Tisa, printr-o manevră dublu învâluitoare asupra capului de pod de la Szolnok și restabilirea apărării pe cursul de apă, Comandamentul Trupelor din Transilvania a constituit o grupare de contraofensivă de valoarea a 6 mari unități (față de numai 3 ale inamicului), a declanșat contralovitura în ziua de 11/24 iulie (inițial numai cu Grupul de manevră comandat de general Moșoiu), reușind în prima zi să pătrundă 8-10 Km în flancul stâng al inamicului și să respingă peste râul Tisa o parte din forțele sale.

Ulterior, în zilele de 12/25 și 13/26 iulie, comandamentul român a angajat toate grupările de contraofensivă care au înaintat cu succes și în seara zilei de 13/26 iulie apărarea a fost restabilită pe râul Tisa în zona Szolnok. Inamicul care nu a fost capturat a reușit să se retragă în dezordine la vest de Tisa, concomitent Grupul de nord a lichidat capul de pod de la Tokaj, restabilindu-se și aici apărarea pe cursul de apă (aliniamentul cucerit la 20 iulie).

În acest moment, conducerea politico-militară a României (prim ministru-Ion I. C. Brătianu) a luat decizia de a trece dincolo de râul Tisa pentru a nimici armata ungară și a desăvârși victoria.

¹⁶ Petre Otu, *România în primul război mondial-Marea Unire 1918*, pp.121-122.

Astfel, în Ordinul de operații al Comandamentului Trupelor din Transilvania din 29 iulie 1919, se arăta: „*Pentru a nu da inamicului timp să-și repue trupele în mână și să le regrupeze, este absolut necesar să se reia urmărirea...*”¹⁷.

Ca urmare, trupele române au început urmărirea inamicului în noaptea de 16 (29)/17(30) iulie, pe întregul front al Tisei, dând lovitura principală pe direcția Szolnoc, Budapesta.

La acest eveniment au fost prezenți și Regele Ferdinand împreună cu Regina Maria.

Istoricul Constantin Kirițescu, în superba lucrare literară „*Povestea sfântului nostru război*”¹⁸, descrie momentul trecerii Tisei sub privirile Regelui Ferdinand, a reginei Maria și a altor personalități, astfel: „*În noaptea de 29 spre 30 iulie (na.1919), românii au trecut Tisa, mai sus de Szolnoc, pe nesimțite, în bărci, și apoi au aruncat peste apă un pod de vase. Pe podul de vase a trecut toată ziua oaste românească. De pe mal priveau Regele Ferdinand, Regina Maria și marele lor sfetnic Ioan Brătianu, aducându-și aminte cum, cu patruzeci și doi de ani înainte (na. 1877), de pe malul Dunării în fața Nicopolei, înaintașii lor, domnitorul Carol și Ioan Brătianu cel bătrân priveau oastea română ce trecea peste apa*

mărețului fluviu, ca să câștige pe câmpiile Bulgariei netârnarea României celei mici de atunci. Feciorii și nepoții luptătorilor de la Plevna treceau acum Tisa sub privirile nepotului domnitorului Carol și al feciorului lui Brătianu, ca să pecetluiască pe câmpiile Ungariei unirea cea mare a tuturor românilor”¹⁹.

Întrucât inamicul a renunțat la organizarea unei apărări pe Tisa, generalul Mărdărescu a ordonat trecerea la urmărirea inamicului, astfel încât în primele trei zile ale lunii august 1919, armata română a înaintat continuu nimicind din mișcare rezistența inamicului și fracționându-i forțele.

¹⁷ Arhiva M.Ap.N., Fond 370, dosar 22, f. 143.

¹⁸ Constantin Kirițescu, *Povestea sfântului nostru război*, Ed. SAECULUM I.O., București, 2018. Această lucrare, înscrisă la seria „Literatură” (și nu la „Scrieri istorice”) a fost publicată de autor la opt ani după publicarea primului tom al lucrării *Istoria războiului pentru întregirea României, 1916-1919*. Această ediție a fost îngrijită și prefăcută de I. Oprișan.

¹⁹ Constantin Kirițescu, *Povestea sfântului nostru război, op. cit.* pp. 306-307.

Regele Ferdinand și Regina Maria pe malul râului Tisa²⁰

În confruntarea de pe râul Tisa (sfârșitul lunii iulie și până la 18 august) pierderile armatei române²¹ s-au ridicat la 123 de ofițeri, și 6434 de soldați, dintre care 1760 morți (30 de ofițeri și 1730 de soldați), 3206 răniți (81 de ofițeri și 3125 de soldați) și 1573 dispăruți (3 ofițeri și 1570 de soldați).

Înaintând cu hotărâre în pusta maghiară, armata română a intrat în Budapesta, în ziua de 3 august 1919. Primii care au pătruns în oraș au fost ostașii din cele patru escadroane de roșiori, din Brigada a 4-a Roșiori Tecuci, comandată de Generalul Rusescu, care a exploatat succesul ofensivei și a intrat în Budapesta.

Despre intrarea românilor în Budapesta, Constantin Kirițescu povestește: „Generalul Rusescu, comandantul călărimei de avangardă,....., în fruntea a patru sute de călăreți a intrat în Budapesta în seara zilei de 3 august (na.1919). A doua zi, la 4 august, armata română a ocupat Budapesta și a înfipt steagul românesc pe cetățuia din Buda, pe palatul regal de pe malul Dunării și pe toate clădirile de seamă ale orașului”²².

Cavaleriști români pe străzile Budapestei (1919)²³

Prima mare unitate care a intrat în Budapesta a fost așadar Brigada 4 Roșiori comandată de generalul Gheorghe Rusescu. Acțiunea nu a fost agreată de generalul Gheorghe Mărdărescu (comandant al Comandamentului Trupelor din Transilvania) care a intrat în Budapesta, în fruntea majorității trupelor, în ziua de 4 august.

²⁰ <https://cersipamanromanesc.wordpress.com>.

²¹ Petre Otu, *România în primul război mondial-Marea Unire 1918*, p. 177.

²² Constantin Kirițescu, *Povestea sfântului nostru război*, op. cit., p. 307.

²³ – foto: cersipamanromanesc.wordpress.com, preluat de pe ro.wikipedia.org.

Trupele române ocupând Budapesta, 1919²⁴

A rămas legendară întâmplarea după care s-a dus vestea că armata română a pus opinca pe acoperișul parlamentului din Budapesta, dar așa s-a și întâmplat: „...Și-au intrat trupele noastre în Budapesta la începutul lunii august 1919. Palatul Parlamentului maghiar a fost pus sub paza unui pluton de vânători. Șeful gărzii de la intrarea principală era sergentul Iordan, un oltean de la Craiova, potrivit de stat, negru, uscat și foarte vioi.

Deasupra palatului a văzut Iordan cum fâlfâia în vânt flamura ungurească, roșu-verde-alb. Faptul acesta nu l-a supărat prea tare, dar nici nu i-a plăcut.

Chemând pe căprarul Bivolaru, s-au suit în norii Budapestei și au coborât steagul în lungul sforii, drept la jumătatea steajerului și, luând apoi opinca răsuflată a căprarului, s-a urcat ca un pui de urs și a pus-o drept căciulă în capul steajerului, lăsându-i nojițele s-atârne-n vânt. Și așa a fâlfâit multă vreme în cerul Budapestei steagul maghiar cu opinca românească deasupra lui.”²⁵

²⁴ - foto: ro.wikipedia.org.

²⁵ Acest episod, intrat deja în folclor, este unul real și redau aici descrierea lui făcută de generalul Marcel Olteanu, fost guvernator al Budapestei în timpul ocupației românești a Ungariei, între august și noiembrie 1919. A apărut inițial în cartea sa „Huzarul negru”, 1926, și a fost preluat în reeditarea cărții generalului Gheorghe Mărdărescu, „Campania pentru desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei”, 1922, realizată de Editura Marist sub titlul „Campania pentru desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei – și alte mărturii”, 2010.

Trupele române în fața Parlamentului din Budapesta²⁶

Cu mult talent și plin de patriotism același Kirițescu elogiază foarte plastic evenimentul, astfel :

„Mare și în veci neuitată în istoria neamului va fi această zi de 4 august, când românul, rupând lanțurile unei robii de o mie de ani, a îngenunchiat pe dușman și i-a pus piciorul pe grumaz, chiar în capitala lui. A fost ziua care a răzbunat toate suferințele și toate necazurile războiului. Între toți aliații, noi am fost singurii care am izbândit să ocupăm capitala dușmanului. Francezii și englezii nu au reușit să intre cu armată ca cuceritori în Berlin, căci nemții, când au simțit că le pierde pământul de sub picioare, s-au grăbit să ceară pace. Nici italienii nu au reușit să intre în Viena. Ne-a învrednicit însă Dumnezeu pe noi, cei mici și oropsiți, să răzbunăm obida de atâtea veacuri și să sfârșim războiul cel crunt, intrând să silim dușmanul să vadă cu ochii lui că vremurile s-au schimbat”²⁷.

În perioada următoare trupele române au curățat teritoriul ungar, cu excepția regiunii de sud-vest.

Ca urmare a cererilor adresate de noua administrație maghiară la Consiliul Militar Suprem Interaliat de la Paris, România a început retragerea armatei sale din Ungaria, la 3 septembrie 1919.

Războiul româno-maghiar din 1919 s-a desfășurat pe o perioadă de nouă luni. Românii au pierdut 188 de ofițeri și 11.478 de soldați, din care 69 ofițeri și 3.601 de soldați morți.

²⁶ <http://www.teoriisecrete.ro/cucerirea-budapestei-de-catre-armata-romana-memoriile-generalului-rusescu>

²⁷ Constantin Kirițescu, *Povestea sfântului nostru război, op.cit.*, pp. 307-308.

Trupele române au rămas pe teritoriul Ungariei până la 22 noiembrie 1919, iar între 14 februarie - 28 martie 1920, întregul teritoriu al Ungariei a fost evacuat de trupele noastre, care s-au retras înapoia frontierei, stabilită prin Conferința păcii între România și Ungaria.

În aceeași notă de patriotism Kirițescu elogiază victoria armatei române cu nostalgie la glorioșii noștri înaintași martiri :

„A tresărit în pământul câmpiei de la Turda trupul voievodului Mihai, ucis mișelește pentru că a voit să strângă la un loc pe toți românii. Au tresărit în mormintele lor uitate mucenicii, înfipti în țeapă, sfârâmați pe roată, ori sfâșiați în temnițe, când pe străzile falnicei capitale maghiare, treceau, cu muzica în frunte și cu steagurile desfășurate, ostașii României. Slavă Celui Prea Înalt, care a dat românilor minte, vitejie și răbdare, ca să îplinească vrerea lui!”²⁸.

La 4 iunie 1920 se semnează la Trianon, în Versailles, tratatul de pace între Ungaria și puterile aliate. Articolul 45 al tratatului de la Trianon prevede: „Ungaria renunță în ceea ce o privește în favoarea României la toate drepturile și titlurile asupra teritoriilor fostei monarhii austro-ungare situate dincolo de frontierele Ungariei astfel cum sunt fixate la art 27 partea a II-a și le recunoaște prin prezentul tratat, sau prin orice alte tratate încheiate, în scop de a regla teritoriile actuale ca făcând parte din România”.

**4 iunie 1920: Tratatul de la Trianon –
Ungaria recunoștea apartenența Transilvaniei la România²⁹**

²⁸ *Ibidem*, p. 308.

²⁹ - foto – radioconstanta.ro.

Concluzii

Putem concluziona că generația acelor ani, de mare agitație și transformare în toată Europa, a fost pregătită pentru a-și revendica drepturi și libertăți, cu conștiința clară că li se cuvine o soartă mai bună și că formează suportul adevărat al statelor și instrumentul puterii lor. România unită ajunsese o realitate și un succes pentru care românii s-au luptat atât în linia întâi a frontului, dar și în spatele lui, prin propagandă și acțiuni de diplomație publică care au depășit granițele țării.

În istoria României, data de 1 decembrie 1918, rămâne „o zi pentru toate veacurile”, așa cum a fost definită în acele vremuri, iar Alba Iulia constituie și azi cetatea celei dintâi uniri politice a românilor sub Mihai Viteazul, locul martiriului lui Horea, Cloșca și Crișan și altarul „redeșteptării conștiinței de neam a românilor de pretutindeni”³⁰.

Operațiile armatei române de la sfârșitul anului 1918, din cursul anului 1919 și începutul anului 1920, fac parte din războiul de eliberare și întregire a națiunii dus de poporul nostru în perioada 1916-1920. Deși pe fronturile europene războiul a încetat la 11 noiembrie 1918, când s-a semnat armistițiul de la Compiègne, poporul român și armata sa au trebuit să lupte din greu mai mult de un an pentru a-și apăra unitatea națională și teritorială.

BIBLIOGRAFIE

- CEACHIR N., *Marile puteri și România (1856–1947)*, Editura Albatros, București, 1996;
- COSMIN R., *Românii la Budapesta*, Editura Fundației „Moise Nicoara”, Arad, 2007;
- DJUVARA N., *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*, Editura Humanitas, 2002, Ediția a IV-a revăzută;
- DRĂGĂNESCU C., *Campaniile din 1848-1849 și 1919 în Transilvania și Ungaria*;
- DUCA I. G., *România: 1866-1947*, trad. Delia Răzdolescu, George G. Potra, ediția a III-a, Buc., Editura Humanitas, 2004;
- General MĂRDĂRESCU G., *Campania pentru desrobirea Ardealului și ocuparea Budapestei*, Editura Cartea Românească, București, 1922.

³⁰ Emil Bădulescu, „1918–Anul împlinirii idealului național românesc. Consacrarea internațională a unui drept istoric”, în Buletinul Academiei de Înalte Studii Militare, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1992, nr. 1, pp. 5–9.

- Istoria militară a poporului român*, vol. V, Editura Militară, București, 1989;
Istoria Statului Major General Român. Documente 1859-1947, doc. nr. 41, Editura Militară, București, 1994;
Jurnal de operațiuni al Comandamentului trupelor din Transilvania (1918 – 1921), A.M.R., fond M1 (3831-M.C.G), dos. nr. 1950, f. 44 - Raportul nr. 414 din 9/22 noiembrie 1918, Arhiva M.Ap.N., Fond 370, dosar 22;
KIRIȚESCU C., *Istoria războiului pentru întregirea României*, 1916-1919, vol. I, vol. II, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989;
KIRIȚESCU C., *Povestea sfântului nostru război*, Editura SAECULUM I.O., București, 2018;
MARIA, regina României, *Însemnări zilnice (decembrie 1918-decembrie 1919)*, vol. I, Editura Albatros, București;
MÎNDRICAN I., *Manevra marilor unități române din anul 1918 pentru eliberarea Basarabiei și Bucovinei*, în Buletinul AÎSM, nr. 1, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, București, 2002;
NEAGOE S., *Teritoriul și frontierele în istoria românilor*, Editura Ministerului de Interne, București, 1995;
OTU P., *România în Primul Război Mondial: Marea Unire 1918*, Editura Litera, București, 2017;
RENOUVIN P., *Criza europeană și Primul Război Mondial (1904 - 1918)*, vol. II, seria „Civilizații moderne”, 10, Editura Prietenii Cărții, București, 2008;
România în primul război mondial, Editura Militară, 1979;
SCURTU I., *Alba Iulia 1 Decembrie 1918*, București, Editura Sport-Turism, 1988;
SCURTU I., Gh.Buzatu, *Istoria românilor în secolul XX*, Editura Paideia, București, 1999;
SCURTU I., *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866–1947), Vol. II: Ferdinand*, București, Editura Enciclopedică, 2004;
STAN A., *Iuliu Maniu: Naționalism și democrație. Biografia unui mare român*, București, Editura Saeculum I.O., 1997;
TUCĂ F., SITEANU E., *Dinastia Asăneștilor*, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2017;
TORREY G.E., *România în Primul Război Mondial*, Editura Meteor Publishing, București, 2014.

HIDROPOLITICA ȘI CONFLICTELE PENTRU APĂ

HYDRO-POLITICS AND CONFLICTS OVER WATER

Col. (r) prof. univ. dr. Viorel ORDEANU *

Col. (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC **

Rezumat: Apa este elementul primordial al existenței vieții pe Planeta Albastră, dar și o necesitate pentru desfășurarea oricărei activități industriale, militare etc. Apa, la nivel planetar, utilizabilă de către oameni pentru supraviețuire este o resursă deficitară, iar procurarea și stăpânirea ei, de multe ori, a dus la izbucnirea unor conflicte violente, cu pierderi importante de vieți omenești. Încercarea de a reglementa accesul la apă a condus în final la apariția unei politici specifice, hidropolitica. Atunci când mijloacele politico-diplomatice vor eșua, se va ajunge, inevitabil, la războaie pentru apă.

Încălzire globală, ce determină deja schimbările climatice, atât de extreme și de imprevizibile, produce și va accentua o intensificare a perioadelor de secetă la nivel global, ceea ce pare a fi cel mai mare pericol la adresa rezervelor de apă dulce, diminuându-le dramatic și având ca efect o migrație de mari proporții a unor populații, ce vor asalta țările bogate în resurse naturale de ape. Drept urmare se va ajunge la conflicte violente, la războaie.

Cuvinte cheie: apă; hidropolitică; conflicte pentru apă; supraviețuire; migrație.

Abstract: Water is not only the primordial element of life on the Blue Planet, but also a necessity for the development of any industrial or military activity. On planetary level, there is a shortage of water as a resource usable by people for survival; therefore finding and owning sources of water led many times to the outburst of violent conflicts, resulting in important losses of human lives. The attempt to institute laws governing the access to water finally led to the emergence of a new specific policy, hydro-politics. When the political and diplomatic means in this domain fail, there will inevitably be wars over water too.

Global warming, already determining climatic changes, that are so extreme and unpredictable in nature, produces and is going to further intensify drought periods at

* Cercetător științific gr.1, în Centrul de Cercetări Științifice Medico-Militare, Doctor în medicină, Profesor la Universitatea Titu Maiorescu, București.

** Profesor consultant la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

global level, which seems to be the most serious danger to drinkable water, dramatically diminishing them and leading to a high-proportion migration of populations that will literally invade the countries rich in natural water resources. The unwanted but expectable result will be violent conflicts and even wars.

Keywords: water; hydro-politics; conflicts over water; survival; migration.

Introducere

Încă de acum 25 de secole, grecul Aristotel considera apa ca fiind unul din cele patru elemente primordiale ale Universului: pământul, apă, aerul și focul, deci ceea ce am numi astăzi ca fiind cele patru stări ale materiei: solidă, lichidă, gazoasă și plasmă. Și tot el definea omul ca *zoon politicon*, adică animalul care face politică. Rolul apei este atât de important în toate domeniile, încât există și o politică privitoare la apă, **hidropolitica**, care are ca obiectiv „*studiul sistematic asupra conflictelor și cooperării dintre țări cu privire la cantitatea și calitatea resurselor de apă dulce transfrontalieră*”¹.

Apa ca substanță

În prezent știm că apa este o substanță chimică anorganică, cu moleculă simplă, formată dintr-un atom de oxigen și doi atomi de hidrogen, cu formula H₂O. Această structură este numită de chimiști *oxid de dihidrogen*, sau *hidrura de oxigen*.² Molecula asociază hidrogenul, elementul chimic primordial al Universului, și cel mai răspândit, cu oxigenul, cel mai reactiv element, deci cel mai agresiv și mai toxic, dar care pentru noi este indispensabil.

Apa se găsește ubicuitar în natură, sub formă de gaz (vapori), de lichid (apă propriu-zisă) sau solid (gheață) în structura diverselor corpuri cerești și în spațiul cosmic. Planeta Terra (Pământul) are o *litosferă* solidă cu un înveliș de apă (*hidrosferă*); majoritatea este lichidă, de culoare slab albastră, care formează Oceanul Planetar, și i-a adus supranumele de *Planeta albastră*. Mai există și apă solidă, care dă culoarea albă a calotelor polare și a ghețarilor de munte, precum și apa gazoasă existentă în *atmosfera* ca vapori, nori sau ceață.

Apa și biosfera

Apa a contribuit esențial la apariția vieții pe planetă, prin proprietățile specifice și totodată unice pe care le are, favorizând asocierea de substanțe organice și anorganice, care au dus în timp, prin selecție și evoluție, spre formarea

¹ <https://www.descopera.ro/stiinta>, accesat la 20. 01. 2019.

² Linus Pauling, *Chimie generală*, Editura Tehnică, București, 1980, [www. printer cărți.ro](http://www.printer.cărți.ro), accesat în 12.01.2019.

organismelor vii. De la bacterie până la om, toate viețuitoarele planetei sunt în interdependență și formează *biosferă*. Dar toate păstrează caracteristici de bază comune, de la cel mai vechi antecesor - bacteria primitivă apărută acum aproape patru miliarde de ani. Dintre acestea cea mai importantă este *nevoia permanentă de apă*, pentru structură, nutriție, respirație, multiplicare etc.

Apa este constituențel majoritar (ca volum și greutate) al tuturor ființelor, în medie peste trei sferturi din corpul omului, dar și al bacteriei, este format din apă. Apa este și mediul de reacție în care au loc toate procesele biochimice care întrețin viața, în absența apei ca mediu intern al organismului ființele mor imediat. Ca urmare, toate ființele au propriile rezerve de apă, staționară sau circulantă, iar fiecare celulă are propriul ei mediu apos în citoplasmă, inclusiv în celula primitivă a bacteriei, la care se adăugă apă structurală care este legată de diverse molecule constituențe ale organismului.

Prezența apei în toate ființele existente pe planetă (pe sol, în subsol, în apă, în aer sau în interiorul altor organisme), arată că este o substanță *sine qua non* a existenței vieții, explicată prin proprietățile fizico-chimice proprii. Molecula apei leagă asimetric atomul de Oxigen 16- cu cei doi atomi de Hidrogen 1+, la un unghi de 104,5° formând o moleculă polarizată. Rezultă un solvent excepțional, dipolar, care permite diferite așezări spațiale, formarea de microcristale, cristale lichide și cristale solide, de structuri mobile și schimbătoare și de legături fizico-chimice diverse. Acestea permit desfășurarea unei infinități de reacții biochimice necesare menținerii vieții.

Nevoia de apă

Apa internă se reînnoiește continuu, organismul preia din exterior apă cu substanțe utile și elimină apă cu substanțe deșeu biologic.

Organismele vii, inclusiv omul, funcționează ca o mașină foarte complexă și fragilă. Le trebuie energie, *carburantul* fiind substanțele nutritive din alimente, în principal glucide, lipide și proteine. Le trebuie și *comburantul*, care este oxigenul, pe care îl au în aerul atmosferic sau în amestecuri speciale de gaze, în anumite situații. În același timp le trebuie și mediul de reacție - apa - în care se petrec toate aceste procese biochimice la nivel celular. Apa este și vehiculul care transporta substanțele utile și deșeurile în organism, în absența ei *motorul celular* se oprește și ființa moare.³ Ca exemplificare, omul poate să supraviețuiască doar câteva minute fără oxigen, câteva săptămâni fără alimente și câteva zile fără apă, iar dacă face efort în zone deșertice calde, doar câteva ore!

Apa ca substanță este foarte răspândită în Univers, și pe suprafața planetei

³ <https://www.google.com/search?q=Crummenerl+R.+Aer+și+apa%2C>, accesat în 12. 01. 2019.

noastre, iar faptul, de la sine înțeles, că avem nevoie de apă pentru supraviețuire, face să pară ceva banal și să nu îi acordăm importanta cuvenită. Mulți oameni, și multe ființe din toate cele cinci regnuri ale lumii vii (Monera, Protista, Plante, Fungi și Animale) au murit de sete ori s-au îmbolnăvit din cauza apei poluate cu substanțe chimice nocive, radioactive sau cu microorganisme patogene.

Un om obișnuit are nevoie de minimum 2 litri de apă potabilă pe zi și alți câțiva litri pentru gătit, igienă etc. În deșerturile calde, omul care face efort fizic, are nevoie de 10-20 litri de apă potabilă pe zi, ca și minerii. Militarii din Forță Multinațională din Războiul din Golful Persic aveau rația de 18 litri de apă minerală plată, deoarece prin transpirația excesivă se pierd și săruri minerale. Iar pentru siguranța alimentară, aceasta era îmbuteliată în țara de origine. Trebuie menționat că din suprafața totală a globului pământesc, Oceanul Planetar acoperă 72% și are apă sărată care nu poate fi băută, iar din suprafața de uscat o treime este cu deserturi, unde plouă foarte puțin sau deloc. Naufragiații care suferă de sete mor în câteva zile dacă beau apă de mare.

Conform regulamentelor militare, aprovizionarea cu apă potabilă și industrială, necesară efectivelor și tehnicii unităților militare este în sarcina Logisticii, pentru transport, stocare și distribuție. Sursele de apă sunt amenajate de genști, iar controlul calității apei revine sistemului sanitar.

Răspândirea apei în natură

Numeroși savanți au studiat răspândirea apei în natură și circulația ei (Acad. M. Băcescu, 1983, Kalimine, 1969, Leopold și Davis, 1966). Din totalul hidrosferei, apa utilizabilă de oameni reprezintă doar câteva procente, și acestea numai după prelucrare pentru potabilitate. Deși pare paradoxal, apa utilizabilă la nivel planetar este o resursă deficitară, și redăm unele calcule semnificative:⁴

- volumul total al apei pe planetă (hidrosferă) = 1.460.000.000 kmc;
- volumul Oceanului Planetar (apa lichidă sărată) = 1.370.000.000 kmc;
- volumul ghețarilor din calote polare și munți (apă solidă dulce) = 29.000.000 kmc;
- volumul apelor continentale (apă lichidă sărată sau dulce) = 60.000.000 kmc din care doar 1.200 kmc apă curgătoare dulce, cu sub 1g/l săruri, cu timp de reînnoire mediu de 12 zile de la izvor la vărsare;
- apa atmosferică (vapori de apă dulce) 14.000 kmc, cu timp de reînnoire mediu de 97 de zile, de la evaporare la ploaie.

Rezultă că din totalul hidrosferei, abia o milionime ar putea fi utilizată în folosul direct al oamenilor.

⁴ Volumul apei pe planetă, www.ro.wikipedia.org, accesat în 14. 01. 2019.

Circulația apei în natură

Annual se evaporă în atmosferă și recad pe pământ 520.000 kmc apă dulce, ca ploaie sau ninsoare, din care 110.000 kmc pe sol, din care omul poate să folosească maximum 35.000 kmc pe an. În bilanțul hidrologic al uscatului contează numai apa dulce liberă, care poate să circule și este reînnoită într-o perioadă relativ scurtă, respectiv 4.000.000 kmc pe an. Dar apa dulce este repartizată extrem de neuniform, cca. 17% din apa lumii se afla în Canada și cam tot atât în Brazilia, iar aproape 0% în deșerturi. Toate celelalte 196 de țări dispun de mai puțin de 2/3 din apa dulce a planetei.⁵

Apa este atât de importantă pentru supraviețuirea organismelor vii, încât densitatea biosferei este proporțională cu prezența apei. Chiar și oamenii s-au format așezările, întotdeauna, în apropierea apelor, iar fiecare localitate s-a dezvoltat pe malul unui râu sau altei surse de apă dulce. Apa, ca mediu lichid, are foarte multe întrebări.

Importanța apei pentru transport

Transportul pe apă, dulce sau sărată, lichidă sau solidă, este cel mai comod și mai ieftin, atât pentru oameni cât și pentru mărfuri. Apele pot fi o legătură între populații, dar și granițe ușor de apărat. În urmă cu milioane de ani, în Africa au început să apară primele specii de hominide, oameni primitivi. Acum 200.000 de ani unii oameni din paleolitic au părăsit Africa, mergând la est spre Asia, iar acum 40.000 de ani au colonizat Europa și Australia. Pentru a ajunge așa departe au traversat râuri, fluvii, mări și oceane. Acum 11.000 de ani formează regiuni de civilizație umană neolitică în Semilună Fertilă (de la Mesopotamia până pe Valea Nilului) și în centrul Chinei. Acum 7.000 de ani debarcau în insulele Mării Mediterane și ridicau așezări stabile, iar acum 3.000 de ani vechii greci se răspândeau pe țărmurile și în insulele Mediteranei (pe care o numeau Ocean), având flote comerciale și militare. Au ridicat cetăți-port și pe litoralul Daciei și la gurile Dunării. Acum 2.000 de ani romanii cuceresc întreaga regiune a Mediteranei (Marea Neagră fiind considerată un golf al acesteia) și devin stăpânii marilor în Antichitate. În Evul Mediu supremația pe mare a fost a Spaniei, în Epoca Modernă a Angliei, iar în Epoca Contemporană a SUA. Țara care are supremația în Oceanul Planetar, și implicit controlul rutelor maritime, este cea mai bogată (pentru că face comerț oriunde și cu orice) și cea mai puternică (pentru că poate să interzică altora această activitate). Ca exemplu, blocade navale au fost la asediul

⁵ Mihai Băcescu, Editura Ion Creangă, București, 1983, www.cartiregale.ro/.../1660-uzina-aqua-de-mihai-c-bacescu.html, accesată în 14. 01. 2019.

Constantinopolului, în Primul Război Mondial, Al Doilea Război Mondial, în Criza Rachetelor din Cuba, mai sunt și în prezent și vor mai fi.

Legislația internațională privind Dreptul mării prevede că blocada este un act de război, ca și atacul sau urcarea la bordul unei nave străine fără aprobare. Pentru activități pe mare se prevăd limite geografice: *ape interioare* (lagune, porturi etc.), *ape teritoriale*, în general 12 Mm (22,224 km) de la limita apelor interioare, în care navele și aeronavele militare străine nu pot intra fără aprobare, *zona contiguă* cu alte 12 Mm (22,224 km) de la limita apelor teritoriale) și *Zona Economică Exclusivă* în total 200 Mm (370,400 km), cu posibila extindere până la limita platoului continental sau reducere la mijlocul distanței față de un stat vecin, cum este cazul graniței maritime România – Federația Rusă/Crimeea.

Hidropolitica pe teritoriul României

Controlul și folosirea fluviilor și râurilor poate fi importantă nu numai pentru apa potabilă și transport, ci și pentru irigații în agricultură (de exemplu sunt necesari cca. 100 l pentru 1 kg de pâine), creșterea animalelor (de exemplu sunt necesari cca. 100 l pentru 1 litru de lapte), în industrie ca proces tehnologic și ca sursă de energie, pentru dezvoltarea așezărilor umane, inclusiv pentru igiena individuală și colectivă în țările civilizate (între 100 și 900 litri de apă de locuitor pe zi) etc.

Dunărea, cel mai mare fluviu al Uniunii Europene, cunoscut în Antichitate ca Danubiul dacilor, după sursele latine și Istrul geților, după sursele grecești, a avut și are toate aceste funcții vitale. Cursul mijlociu al Dunării forma granița de vest a Daciei regelui Burebista, până la vărsarea Mureșului în Dunăre (romanii considerau că Tisa este un afluent al Mureșului), dar cursul inferior era legătura dintre geții de la nord de Dunăre cu cei din sud, până la Munții Hemus (Balcani). Aceasta ar explica și de ce geții, *cei mai viteji și mai drepți dintre traci*⁶ atacau și jefuiau teritoriul de la sud de Dunăre, ocupat de romani, pe care îi considerau invadatori. Mai târziu Dunărea a fost granița de nord a Imperiului Roman, iar în Evul Mediu a Imperiului Roman de Răsărit (Bizanțul) și granița de sud a regatului Cumanilor și a altor popoare migratoare, precum și a Țărilor Românești. În Epoca Modernă Dunărea este granița naturală de sud a României, iar majoritatea insulelor și ostroavelor îi aparțin.

Existența Dunării pe teritoriul României a facilitat sprijinul puterilor

⁶ Herodot, bine-cunoscut și ca „părintele istoriei”, are, în *Istoriile* sale, un paragraf care se referă la geto-daci, ca neam tracic. Acest paragraf este următorul: „*Geții sunt cei mai viteji și mai drepți dintre traci*”. (...) *După indieni, neamul tracilor este cel mai mare; dacă ar avea o singură conducere și ar fi uniți în cuget, ei ar fi, după părerea mea, de neînfrânt*”. <https://paganelis.wordpress.com>, accesat în 18. 01. 2019.

europene pentru independență și unitatea țării, deoarece era o cale de transport din vestul Europei spre Marea Neagră, considerată un golf al Mării Mediterane, cu golful ei Marea Azov, precum și posibilă legătură cu Marea Caspică, deci implicit comerțul cu Rusia, Turcia, țările Caucaziene etc. Controlul Dunării de Jos și al gurilor Dunării, precum și al litoralului aferent, avea *importanță strategică pentru Europa*, așa că România, ca țară europeană, a fost sprijinită la Conferința de pace de la Berlin din 1878, în detrimentul Rusiei și Turciei, și mai târziu, la Conferința de pace de la Paris, din 1920. Acesta este doar unul din argumentele care combat minimalizarea importanței geostrategice a României, pe care insistă unii autori, din neștiință sau din reacredință

Utilizarea duală (civil-militară)

Coridorul de Transport European nr. VII, care leagă Marea Nordului prin fluviul Rin, Marea Mediterană prin fluviul Ron și Marea Neagră prin fluviul Dunăre și canalele artificiale aferente, ca un exemplu, Canalul Dunare-Marea Neagră, are o istorie îndelungată. Prima încercare de scurtare a traseului și de evitare a zonei dificile a fluviului, a fost în Antichitate, când romanii au început lucrările de amenajare, cam în același timp cu prima încercare de la Canalul de Suez. În Evul Mediu au încercat și turcii, astfel că orașul Medgidia era și port la Dunăre, în perioada inundațiilor. În Epoca Modernă, după Războiul de Independență, s-a pus problema unei căi de transport direct spre portul Constanța, fie prin canal navigabil fie prin cale ferată. Regele Carol I a încredințat inginerului roman Anghel Saligny (elev al lui Gustave Eiffel) construirea căii ferate București-Constanța (care a inclus și cel mai lung sistem de poduri existente în lume pe atunci), modernizarea portului Constanța, Gara maritimă, silozul de cereale etc., care sunt în funcțiune și în prezent. În secolul XX au fost reluate încercările de a construi un canal navigabil – după o lucrare neterminată din deceniul 6 – finalizându-se, în sfârșit, în deceniul 9. Acesta permite activități de transport, comerț, turism, irigații, industrializare etc. Dar este și linie de apărare, paralel cu linia văii Carasu, în centrul Zonei de Operații Dobrogea. Același rol multiplu, civil-militar, trebuiau să îl aibe și Canalul București-Dunare și Siret-Baragan, dar factori interni și externi au făcut ca lucrările să fie sistate. Mai mult, rețeaua densă de canale de irigație și de diguri din câmpia Bărăganului, precum și dealurile terasate ale Dobrogei, care formează și linii defensive inclusiv antitanc, au fost scoase din funcțiune și distruse parțial. Ca militari, ne putem întreba dacă a fost incompetență, dacă a fost o sabotare a economiei naționale sau un atac la capacitatea de apărare națională dinspre est?

În afară de importanța pentru transport, comerț și turism, sistemul complex de navigație fluvială european permite, ca în caz de blocare a strâmtorilor Bosfor și

Dardanele, navele militare să se deplaseze pe aceste căi navigabile. Flota franceză a și făcut un exercițiu de transfer al unui submarin din Marea Nordului în Marea Mediterană, pe căi fluviale.⁷

Granițe naturale

Granițele reprezentate de ape naturale par clare și sigure, dar apa este în continuă dinamică. De exemplu, în Banat, frontiera terestră cu Serbia este marcată într-o porțiune de râul Nera. Acesta își schimbă uneori cursul, când vin apele mari, și bornele de hotar rămân ori în România ori în Serbia, și se creează tensiuni care trebuie aplanate oficial.

Granița de est a României este reprezentată tradițional de fluviul Nistru, dar estul Moldovei a fost râvnit de ruși și apoi de sovietici, inclusiv pentru a avea acces la gurile Dunării. După destrămarea URSS și încercarea nereușită de unificare a Republicii Moldova cu România, din timpul președinției Iliescu, granița a rămas pe râul Prut, iar ca urmare a războiului din Transnistria, s-a creat o zonă de *conflict înghețat* în vecinătatea României.

Ucraina a păstrat de la URSS și unele teritorii românești: Bucovina de Nord, Herța, sudul Basarabiei, malul de nord al Brațului Chilia (cel mai mare braț al Dunării), Delta Chiliei (zisă și Delta mică), insulele și ostroavele de pe Brațul Chilia, Insula Șerpilor (unica insulă din Marea Neagră) și porțiunea aferentă din apele teritoriale, contigue și din Zona Economică Exclusivă, cu platoul continental bogat în petrol, gaze și alte resurse. Printr-o gravă eroare diplomatică, România a semnat un tratat cu Ucraina, în timpul președinției Constantinescu, prin care recunoștea cedarea, (de bună voie și nesilită de nimeni!), a tuturor acestor teritorii românești, de uscat și de apă. Faptul este fără precedent în istoria României, dar a fost prezentat de presă ca un succes diplomatic de bună vecinătate, iar *societatea civilă* nu a reacționat în niciun fel (probabil că nu primise ordinul de acțiune). Ulterior, ambasadorii americani de la Chișinău și București au exprimat păreri contra unirii teritoriilor românești, în concordanță cu poziția din 1920 a președintelui Truman (SUA), care se opunea creerii României Mari.⁸ Numai că atunci, cea mai puternică țară era Franța, care și-a impus punctul de vedere românesc.

Ucraina, stăpână pe brațul Chilia, a demarat un proiect de lărgire a canalului Bâstroe, dăunător pentru mediul ambiant, în special pentru partea românească, care a dus la conflicte diplomatice și juridice de hidropolitică.

Între timp, politica expansionistă a Rusiei a anexat peninsula Crimeea, la

⁷ <https://www.google.com/search?q=transfer+al+unui+submarin>, accesat în 20. 01. 2019.

⁸ <https://www.google.com/search?q=1920>, accesat în 20. 01. 2019.

limita legalității din Dreptul Internațional, și iată că suntem din nou, vecini cu Rusia. Avem graniță maritimă comună, în Zona Economică Exclusivă, la mijlocul distanței dintre litoralul românesc și Crimeea. Marea Neagră nu mai este un *lac turcesc*, nici un *lac rusesc*, ci o zonă de conflict latent NATO-Rusia, în care, din păcate, țara noastră se afla în linia întâi. În politica internațională se știe că este bine să ai prieteni puternici, dar nu e bine să ai vecini puternici.

Apa ca vulnerabilitate, amenințare și risc

Seceta și inundațiile sunt catastrofe naturale care pot să afecteze comunități, populații sau țări, cu urmări grave: morți, răniți, bolnavi, refugiați, pierderi economice și financiare etc. Cele mai cumplite s-au soldat cu milioane de victime, iar *încălzirea globală* va accentua acest risc. Războiul geofizic presupune inclusiv declanșarea unor asemenea catastrofe, prin influențarea precipitațiilor, distrugerea de baraje etc. în timp de război sau în timp de pace, *ca terorism de stat sau război asimetric*.

Armatele și teroriștii pot să terorizeze populația inamică prin amenințări, reale sau false, cu întreruperea alimentării cu apă sau cu *otrăvirea* apei. Ca exemple din țara noastră: tactica pământului pârjolit în lupta domnitorilor români cu armata otomană, în care sursele de apă erau otrăvite în calea invadatorilor. În timpul Revoluției din 1989 s-a lansat zvonul fals al contaminării apei potabile cu toxina botulinică, iar, nu demult, în București,⁹ apa potabilă a fost contaminată cu deșeuri organice. Situația a fost rezolvată operativ prin hiperclorinarea apei, ca măsură imediată de *decontaminare bio-chem*, dar declarațiile publice, alarmiste și contradictorii, au creat panică în rândul populației capitalei.

Concluzii

Apa este una din substanțele esențiale vieții, dar și oricărei activități industriale, militare etc. La nivel planetar apa utilizabilă este o resursă deficitară și a dus la conflicte pentru apă. Încercarea de a reglementa accesul la apă a condus la apariția unei politici specifice, hidropolitica. Atunci când mijloacele politico-diplomatice eșuează, s-a ajuns și se va mai ajunge chiar și la războaie pentru apă.

⁹ Presa românească scrisă și audio-vizuală.

BIBLIOGRAFIE

- BĂCESCU M. *Uzina aqua*, Editura Ion Creangă, București, 1983;
CRUMMENERL R. *Aer și apă*, Editura RAO, București, 2006;
PAULING L. *Chimie generală*, Editura Tehnică, București, 1980;
Presa românească scrisă și audio-vizuală;
TEODOREANU E. *Se schimbă clima?* Editura Paideia, București, 2007;
<https://www.cartiregale.ro/.../1660-uzina-aqua-de-mihai-c-bacescu.html>
<https://www.google.com/search?ei,=victory+of+the+US+Army+1991+desert>
<https://paganelis.wordpress.com>
<https://www.google.com/search?q=transfer+al+unui+submarin, at>

UTILIZAREA DRONELOR ÎN SPRIJINUL LOGISTIC AL ACȚIUNILOR MILITARE

USING DRONES IN PROVIDING LOGISTIC SUPPORT FOR MILITARY ACTIONS

Colonel (r) prof. univ. dr. Benoni ANDRONIC*

Rezumat: În condițiile și cerințele războiului modern, sistemele de luptă devin din ce în ce mai sofisticate și mai fiabile. În acest sens, dronele, reprezintă un element de realitate nouă deoarece, aceste dispozitive de tip UAV (Unmanned Aerial Vehicle), sunt capabile să execute zboruri fără pilot, fiind utilizate inițial în domeniul militar, devenind ulterior instrumente moderne, cu un rol tot mai important în domeniul civil, unde cunosc utilizări multiple.

Cuvinte cheie: drone; accesibilitate; utilitate economică; utilitate militară; sprijin logistic.

Abstract: Given the conditions and premises of modern warfare, combat systems are becoming more and more sophisticated and reliable. In this respect, drones still are an element of relative novelty as these UAV (Unmanned Aerial Vehicle) type of devices are capable of flying without a pilot, being at first used in the military domain, then becoming modern instruments playing an increasingly important role in the civil field where they are used now in multiple ways.

Keywords: drones; accessibility; economic utility; military utility; logistic support.

Dronele reprezintă, astăzi, instrumente ce s-au dovedit capabile să ajute omul în rezolvarea unor importante probleme practice ale vieții sociale. Utilizate la începuturile apariției lor strict în domeniul militar au devenit apoi accesibile la scara întregii societăți.

Progresul continuu a revoluției tehnico-industriale, precum și accesibilitatea lor, generată de achiziția acestora la prețuri accesibile, au transformat dronele în instrumente tehnice, cu importanță crescută, utilizate, în mod curent, în domenii diverse precum: industrie; agricultură; transporturi; medicină; topografie și geodezie, hidrografie; protecția mediului; securitatea infrastructurilor critice etc.

* Profesor consultant la Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

În industrie, dronele sunt folosite în inspecția liniilor tehnologice și întreținerea lor, determinând, în acest mod sporirea productivității logisticii industriale. Ele și-au găsit utilitate în transportul neplanificat de loturi mici de obiecte și se dovedesc a fi deosebit de utile în dezvoltarea soluțiilor informatice adecvate logisticii industriale. De pildă ele pot fi utilizate în transportul unor piese de schimb, necesare prestării unor reparații urgente la utilaje sau agregate integrate liniilor tehnologice aparținând unei unități de producție. Pentru continuitatea funcționării liniei de producție se impune transportul urgent al pieselor de schimb acolo unde s-a produs defecțiunea. Iată cum, în acest mod, se remarcă eficiența dronei prin înlocuirea activității a unuia sau mai multor angajați, care pentru rezolvarea defecțiunii apărute în procesul tehnologic, trebuie să se deplaseze la un depozit de piese de schimb, aflat la o anumită distanță, utilizând mijloace auto pentru a asigura bunurile la locul sau punctele de lucru unde sunt solicitate.

Soluțiile benefice ale utilizării dronelor au rezultat în urma testării a patru grupuri de fabricat automobile și mașini de construcție a uneltelor. Pentru a valida interesul crescut în utilizarea dronelor s-au efectuat numeroase teste pe durata ciclului de viață, comparând orele de parcurs cu o dronă și cu un autovehicul. Analizele au relevat un rezultat, cel puțin interesant, prin utilizarea dronei, determinând o economie de timp de 80%.¹ Odată ce a luat pachetul, drona, ghidată în mod autonom prin geolocație și camere încorporate, a zburat cu o viteză programată, în linie dreaptă pe deasupra clădirilor, ajungând într-un timp foarte scurt la destinație, în timp ce autovehiculul a trebuit să ruleze pe calea de comunicații aleasă, cu ocolișuri și restricții de viteză și, bineînțeles cu respectarea regulilor de circulație.

Absența constrângerilor tehnice și de circulație, precum și cucerirea verticalității de către drone, atrag tot mai mulți industriași într-un alt domeniu important al logisticii, acela al inventarierii stocurilor. Alături de acțiunile specifice închiderii și securizării depozitelor și înlocuirii forței de muncă (operatorilor), care lucrează în depozite, utilitatea unei drone, complet autonome, se remarcă prin utilizarea acesteia pe timp de zi și pe timp de noapte, fără închiderea depozitului, fiind capabilă să inventarieze stocurile de bunuri materiale aflate în acesta, prin scanarea conținutului fiecărui sector, pe orizontală și pe verticală, într-un timp foarte scurt, fără constrângeri în cele trei dimensiuni (înălțime, lungime, lățime). Mai mult, senzorii instalați pe dronă pot citi, fără restricții, diferitele formate de identificare (coduri de bare, Standard CEN, EAN, UPS etc.). În cazul în care unul dintre acestea lipsesc, drona poate funcționa și prin recunoașterea imaginilor

¹ <https://www.usinenouvelle.com/editorial/les-drones-font-decoller-la-logistique>, accesat în 21.01.2019

camerei foto încorporată. În mod similar, pentru transmiterea de date, software-ul dronei respective se poate adapta la toate software-urile de inventariere internă ale depozitului, cum ar fi SAP, Sage, Oracle.²⁾ Rezultă că, în baza practicilor moderne arătate, productivitatea spațiului de depozitare a cunoscut o creștere importantă, deoarece în timp ce pentru o scanare manuală, realizată de către un angajat ce ar monitoriza stocul la înălțime, utilizând stivuitoarele și cititoarele de etichetă într-un timp mediu, cuprins între douăzeci și treizeci de secunde, pentru fiecare spațiu de inventar, drona evidențiază cu mult mai multă viteză și eficiente de lucru, având nevoie doar de câteva secunde, putând detecta, în același timp și valabilitatea unor mărfuri.

În acțiunile specificate, utilizarea dronelor permite creșterea productivității, fiindcă permite mai multă flexibilitate în funcționarea depozitelor (centrelor de depozitare) și evită mobilizarea personalului care efectuează activități logistice. În plus, această inovație sporește siguranța la locul de muncă, deoarece angajații nu mai trebuie să îndeplinească sarcini riscante, cum ar fi scanarea paleților cu o înălțime mai mare de 10 metri.³⁾

Un alt exemplu vine din domeniul inventarierii industriale. Dronelile pot fi folosite pentru a efectua inventarul la locații exterioare greu accesibile. Spre exemplu, în marile porturi maritime, unde mărfurile sunt depozitate pe platforme cu o întindere de mulți kilometri, dronelile cu senzorii încorporați, se pot deplasa, în mod autonom și în siguranță în interiorul fiecărei locații (depozitari), datorită unei tehnologii de geolocație, pentru a efectua verificarea bunurilor într-un timp relativ scurt, pe când angajații portului au nevoie pentru inventarierea acestora, de zeci de zile.

În agricultură, dronelile au cunoscut și cunosc o utilitate deosebită, în determinarea rezervei de apă din sol, în supravegherea stării de sănătate a culturilor, în observarea modului în care plantele se dezvoltă, în detectarea diverselor probleme de sănătate ale acestora, influențând modul de aplicare a tratamentelor și îngrășămintelor, permițând și evaluarea efectului lor asupra plantelor.

În transporturi, dronelile sunt utilizate deja, în mod intensiv, pentru a livra diverse mărfuri în locații situate chiar la distanțe mari. Acestea sunt capabile, acum, să efectueze încărcături de până la 500 kg. și chiar mai mult, pe o distanță de

²⁾ <https://www.wdp.eu/fr/articles/article/drones-et-logistique-le-point-sur-la-question>, accesat în 22.01.2019

³⁾ <http://blog.delaplace.pro/le-drone-nouvel-allie-du-stockage-et-de-la-logistique>, accesat în 24.01.2019

până la 100 km, la o altitudine variind între 50 m și 2000 m.⁴ Aceste facilități determină ca utilizarea dronelor să fie preferabilă altor sisteme, inclusiv autovehiculelor de transport, care se dovedesc a fi prea mult constisitoare, în primul rând prin timpul consumat și apoi prin cerințele de infrastructură, mult mai dezvoltate decât cele ale dronelor.

Practica economică relevă, că prin utilizarea dronelor crește viteza de circulație a mărfurilor, deoarece o dronă poate transporta un produs (bun) comercial sau mai multe, pe o distanță de până la 100 km în aproximativ o oră, în timp ce un autovehicul, în mediul urban aglomerat, pe aceeași distanță, are nevoie, teoretic, de până la 5 ore, la care se adaugă timpul necesar manipulării și încheierii formalităților de predare-primire a bunurilor transportate.

Furnizarea automată a pachetelor, în transportul de curierat, cu ajutorul dronelor, are numeroase beneficii: nu implică solicitarea șoferilor (operatorilor); transportul este ecologic; fără blocaje în trafic, având capacitatea de livrare pe terasa unui apartament sau în locuri greu accesibile într-un timp foarte scurt.

Mai mult decât atât, livrarea produselor solicitate de clienți prin utilizarea dronelor este mult simplificată, fiindcă acestea au capacitate de lucru independentă și eficientă, având în vedere deplasarea lor în linie dreaptă cu evitarea eventualelor obstacole ce pot apărea pe traiectul de zbor (stâlpi, copaci etc.) și ajungerea la destinatar într-un timp foarte scurt. Totuși, dronele prezintă unele restricții de circulație, datorită faptului că le poate fi interzis survolul unor anumite zone, cum ar fi locații militare, aeroporturi, platforme maritime, obiective ale unor infrastructuri critice etc.

Se estimează că până în 2050 aproximativ 400 000 de drone vor zbura în spațiul Uniunii Europene.⁵

În domeniul medical, dronele și-au dovedit utilizarea prin furnizarea, în regim de urgență, a medicamentelor și instrumentarului necesar pentru realizarea unor intervenții medicale (chirurgia de urgență), acolo unde există solicitări (în cazul accidentelor de circulație, în locuri izolate sau greu accesibile etc.). Așadar, actualmente se fac deja experimente privind transportul bolnavilor cu nevoi de intervenții urgente, pe calea aerului, cu ajutorul dronelor.

În topografie și geodezie, dronele sunt folosite pentru efectuarea unor lucrări de cartografie și cadastru într-un timp foarte scurt, pot fi utilizate pentru realizarea unor hărți geomagnetice și lucrări de fotogrammetrie, precum și în derularea lucrărilor de teledetecție a unor resurse subterane (resurse energetice, minerale etc.).

⁴ <https://www.usinenouvelle.com/editorial/les-drones-font-decoller-la-logistique>, accesat în 25.01.2019

⁵ <https://www.google.com/search?q=les+dronesdans+la+logistique+militaire>, accesat în 24.01.2019

În domeniul hidrografic dronele sunt utilizate pentru stabilirea zonelor ce pot fi inundate, precum și în supravegherea comportamentului barajelor și lucrărilor de protecție executate pe cursurile de apă.

Având în vedere importanța protecției mediului, dronele pot fi utilizate pentru depistarea zonelor (locurilor) unde se produc poluări, monitorizarea nivelului substanțelor poluante, precum și în supravegherea intervențiilor ce se efectuează în scopul protecției.

Datorită flexibilității acționale, dronele pot fi utilizate pentru supravegherea locațiilor industriale, a infrastructurilor critice (supravegherea perimetrelor interzise din apropierea centralelor nucleare, supravegherea liniilor de înaltă tensiune, conductelor de apă, gaze naturale, petroliere, lucrărilor de artă de pe autostrăzi și șosele naționale, barajelor cu mari acumulări de apă etc.), a locurilor de depozitare externe sau chiar a parcărilor. Astăzi, dispozitivul de supraveghere este alcătuit din camere fixe și agenți de securitate care se deplasează, la fața locului, doar dacă le sunt semnalate incidente de securitate. Prin utilizarea dronelor, controlul este mai rapid și mai precis.

Dronele, echipate cu senzori specifici, pot detecta amenințările la adresa securității obiectivelor de interes și, ca atare, pot acționa în consecință. Tocmai, datorită simplității intervențiilor, dronele au capacitatea recunoașterii amenințărilor de orice natură. De pildă, prezența unor rău făcători poate fi semnalată imediat, aceștia putând fi identificați aproape instantaneu, dacă în baza de date, relaționată acțional cu dronele, există informații despre ei. În plus, utilizarea dronelor este, de asemenea, mai sigură, deoarece agenții de securitate nu mai intră în contact direct cu răufăcătorii.

Dronele sunt utile și pentru activitățile Inspectoratelor pentru Situații de Urgență în cazul producerii inundațiilor, cutremurilor, alunecărilor de teren, furtunilor violente, înzăpezirilor, avalanșelor de zăpadă, naufragiilor etc. Acestea pot fi utilizate în căutarea supraviețuitorilor, distribuirea alimentelor sau în oferirea de ajutor persoanelor bolnave ori rănite.

În sprijinul logistic al acțiunilor militare, folosirea dronelor se dovedește a fi de mare utilitate și actualitate. De câțiva ani, acestea au apărut și fac parte din tehnologiile SMART cu utilizări tot mai diversificate. Actualmente dronele sunt folosite tot mai mult, și cu rezultate spectaculoase, în domeniul militar, fiind întrebuințate, cu succes, și în acțiunile de sprijin logistic al operațiilor militare.⁶

⁶ <http://infos.fncv.com/post.logistique-ravitaillement-logistique-drones-operation>, accesat în 28.01.2019

Cu câțva ani în urmă, în unele armate ale statelor din cadrul Alianței Nord-Atlantice, în cadrul proiectului „*Combatantul în câmpul de luptă digitizat*”, s-a pus întrebarea „*Poate oare logistica să reprovizioneze, în mod rapid, un combatant sau o subunitate pe câmpul de luptă al mileniului 3, cu o dronă, într-un timp cât mai scurt ?*”

Răspunsul la această întrebare a devenit, mai pregnant în ultimii ani, specialiștii militari realizând un prototip de tip quadcopter și format dreptunghiular (Figura 1), realizând diverse teste. Pentru moment, propulsia lui este electrică, dar, în viitor, s-a pus problema dotării sale cu o propulsie hibridă, în vederea mării gamei de acțiuni, de până la 200 km și pentru a-i crește capacitatea de transport la peste 500 de kg, cu o viteză care depășește 100 km/h. În acest fel, s-a dezvoltat o platformă modulară, stabilă și care poate fi utilizată pentru misiuni de sprijin logistic.⁷

Figura 1. Drona logistică⁸

Mai multe astfel de drone, au fost trimise în anul 2011, de Statele Unite ale Americii, în Afganistan, pentru a-și alimenta forțele expediționare din bazele avansate. Acestea au efectuat mai mult de 230 de curse și au livrat aproape 500 de tone de transport de echipamente și materiale logistice. În timp ce se realizau pregătirile pentru reprovizionarea forțelor americane existente în una din tabere, una din aceste drone s-a defectat și a fost pierdută.⁹

⁷ Idem

⁸ <https:// The logistics of the war in the Sahel/Afghanistan+2011+logistics+drones>, accesat în 30.01.2019

⁹ Idem

Așadar, actualmente, dronele sunt tot mai mult utilizate în zonele de conflict, dar și în acțiuni specifice de instruire a forțelor armate din statele occidentale dezvoltate.

Pentru îndeplinirea misiunilor complexe ale forțelor de sprijin logistic, dronele pot fi utilizate în:

- reprovizionarea unor subunități, cu materiale de primă urgență: alimente, medicamente, muniții, explozivi, carburanți și lubrifianti, acolo unde sunt solicitate în dispozitivul de luptă, având în vedere capacitate de transport relativ ridicată a acestor mijloace flexibile. În acest mod devine relevant principiul logistic potrivit căruia, reprovizionarea trebuie să fie oportună și acordată în timpul și locul cerut, în concordanță cu misiunile ce trebuie îndeplinite de către forțele militare;

În opinia noastră, fluxul (metoda) reprovizionării, utilizat (utilizată) în condițiile utilizării dronelor este cel al „cererii”.

- execuția unor transporturi de reprovizionare. Utilizarea dronelor facilitează transporturile prin scurtarea timpului de execuție, având în vedere că viteza de deplasare a acestora este de 100 km/oră sau chiar mai mult, putându-se deplasa atât ziua cât și noaptea, prin zbor în linie dreaptă spre destinatar, deci pe distanțe mult mai scurte, în orice condiții de stare a vremii, nemaiavând nevoie de o infrastructura de comunicații specifică transporturilor rutiere;

- sprijinul de mentenanță prin reprovizionarea unor piese de schimb, ce sunt strident necesare în efectuarea unor reparații urgente, la unele echipamente (categorii de tehnică, produse și materiale) militare, direct la locul defectării lor, ceea ce permite urgentarea punerii în funcțiune a acestora într-un timp mult mai scurt;

- constatarea, prin vizualizare, a viabilității căilor de comunicații necesare execuției transporturilor logistice. În acest mod, acolo unde se impune intervenția forțelor specializate pentru restabilirea acestora, dronele permit scurtarea timpului necesar reabilitării lor, cu influență directă în reducerea timpului logistic necesar realizării fluxurilor adecvate reprovizionărilor logistice. Atunci, când se ajunge la concluzia că restabilirea viabilității căilor este mult prea mare, ca timp, se pot alege alte căi de comunicații (rutiere, aeriene, navale), pentru execuția transporturilor. De asemenea, utilizarea dronelor poate asigura protecția deplasării coloanelor de autovehicule pe căile de comunicații, prin avertizarea asupra prezenței inamicului și chiar împiedicarea acestuia de a se apropia și ataca coloanele de transport;

- sprijinul medical, deoarece permite reprovizionarea instrumentarului și a unor medicamente necesare, de urgență ridicată, pe locul rănirii combatanților în

locurile izolate, greu accesibile sau pentru formațiunile medicale de tratament în susținerea acțiunii unde se impun intervenții rapide*;

- serviciile de campanie prin efectuarea unor acțiuni (servicii) poștale și de curierat de urgență;
- protecția forțelor de sprijin logistic în raioanele de dispunere a acestora în cadrul dispozitivului tactic al forței combative.

Dronele, având în vedere posibilitățile de utilizare flexibile, pot fi utile în procurarea unor informații despre inamicul aflat în apropierea raioanelor de dispunere a unităților, subunităților și formațiunilor de sprijin logistic, atât pe timpul deplasării lor în vederea ocupării noilor raioane de dispunere, cât și pe timpul execuției transporturilor logistice, prin prevenirea la timp asupra acțiunilor prin surprindere ale adversarului, permițând astfel luarea, în mod oportun, a măsurilor de protecție privind paza și apărarea lor.

Utilizarea dronelor poate fi utilă în realizarea pazei pe timp de zi, noapte și condiții de vizibilitate redusă, fiindcă acestea pot fi folosite cu succes în nimicirea inamicului, înainte ca acesta să atace forțele de sprijin logistic proprii.

De asemenea, dronele pot fi utilizate în evitarea fratricidului, deoarece ele pot preveni, prin vizualizare, apropierea personalului și a mijloacelor de transport ale subunităților logistice de pe o linie de sprijin logistic inferioară, ce vin să se reprovizionează în raioanele de dispunere ale unităților și formațiunilor de sprijin logistic de pe linia de sprijin logistic superioară acestora, precum și pe timpul deplasării coloanelor de transport de reprovizionare ale acestora din urmă spre raioanele de dispunere ale celor aflate pe o linie de sprijin logistic inferioară.

Îată doar câteva argumente (considerații) pentru care ne exprimăm convingerea că se impune luarea în considerare, necesitatea utilizării dronelor în sprijinul logistic al unei unități sau mari unități tactice. Pentru aceasta, noi ne exprimăm opinia că, ar fi necesar, ca în structura unității de sprijin logistic a marii unități să existe o formațiune de drone, care să aibă în înzestrarea ei, cel puțin, șase astfel de mijloace, cu echipamentele necesare și personalul specializat în utilizarea lor.

* Există informații, potrivit cărora, ar exista deja, în actualitate, drone capabile să transporte răniți și bolnavi pe calea aerului, de la locul producerii unor accidente la facilitățile medicale existente pentru acordarea asistenței medicale.

BIBLIOGRAFIE

<https://www.usinenouvelle.com/editorial/les-drones-font-decoller-la-logistique>
<https://www.wdp.eu/fr/articles/article/drones-et-logistique-le-point-sur-la-question>
<http://blog.delaplace.pro/le-drone-nouvel-allie-du-stockage-et-de-la-logistique>
<https://www.google.com/search?q=les+drones+dans+la+logistique+militaire>
<http://infos.fncv.com/post.logistique-ravitaillement-logistique-drones-operation>
[https:// The logistics of the war in the Sahel/Afghanistan+2011+logistics+drones](https://The%20logistics%20of%20the%20war%20in%20the%20Sahel/Afghanistan+2011+logistics+drones)

TENDINȚE ÎN EVOLUȚIA CRIMEI ORGANIZATE

TENDENCIES IN THE EVOLUTION OF ORGANIZED CRIME

Drd. Eduard PETRESCUL*

Rezumat: Autorul articolului, cercetând fenomenul crimei organizate, prezintă unele puncte de vedere privitoare la evoluția, formele de manifestare și tendințele probabile de evoluție ale acesteia.

În cuprinsul articolului sunt analizate noile forme de organizare ale crimei transfrontaliere/transnaționale, care profită de vidul juridic existent, de facilitățile internetului și oportunitățile oferite de criza economico-financiară, ajungând la concluzia că, aceasta, prin grupurile infracționale organizate, are un caracter din ce în ce mai dinamic și mai complex, și care astăzi reprezintă o amenințare majoră la adresa securității și prosperității țărilor Uniunii Europene și nu numai.

Analizând cadrul legislativ existent la nivelul Uniunii Europene, privitor la modalitățile de combatere a criminalității organizate, autorul articolului, prezintă instituțiile cu atribuții în domeniu, la nivelul uniunii și a statelor naționale ale acesteia și avansează opinii cu privire la noi posibile modalități de combatere a fenomenului infracțional.

Cuvinte cheie: crimă organizată; caracter transfrontalier/transnațional; mod de organizare; modalități de combatere; tendințe evolutive.

Abstract: Regarding the phenomenon of organized crime, the author presents certain points of view related to the evolution, ways of manifestation, and probable tendencies in its evolution.

The article comprises an analysis of the new forms of organization of trans-border /transnational crime that takes advantage of the current legislative gap, the internet facilities and the opportunities offered by the economic-financial crisis, reaching the conclusion that the organized criminal groups have an evermore dynamic and complex characteristics, representing a major threat nowadays to the security and prosperity of European Union countries and not only.

Analyzing the legal framework existing at the European Union level, regarding the ways of combating organized crime, the author of the article presents the institutions with attributions in the domain, at the level of the Union and its Member States and brings forth new ideas for combating crime.

Keywords: organized crime; trans-border / trans-national character; way of organizing; combating ways; tendencies of evolution

* Doctorand la Universitatea Națională de Apărare „Carol I” - Informații și securitate națională.

Tendențele evoluției crimei organizate la nivel global trebuie analizate din perspectiva evoluției organizării infractorilor și din cea a evoluției diverselor forme ale crimei organizate. Primul aspect se referă la evoluția atât a manierei de organizare a grupurilor de infractori, cât și a raporturilor stabilite între infractori, adică a modului de organizare a „muncii”.

Al doilea aspect privește evoluția formelor de criminalitate, importanța acestora din punct de vedere cantitativ și calitativ și repercursiunile pe care le au asupra securității naționale, regionale și internaționale.

Analiza este însă influențată de percepția cercetătorului, adică de percepția criminalității organizate, de tehnologiile utilizate și resursele disponibile la dispoziția cercetătorilor necesare căutării, recunoașterii și evaluării acestor tendințe. De aceea rezultatele cercetării tendințelor de evoluție a crimei organizate depind și diferă de la țară la țară.

În Uniunea Europeană, crima organizată are mai multe forme de manifestare: traficul de ființe umane, de droguri, de arme, de obiecte de artă, fraudă, șantajul, tâlhăria, unele delictе consensuale, corupția, spălarea banilor, trecerea granițelor de către persoane clandestine etc. Despre toate aceste infracțiuni nu există date suficiente pentru determinarea exactă a tendințelor crimei organizate.

În consecință, putem determina doar tendința activităților juridice și polițienești și mai puțin întinderea și mărimea obiectivă a tipurilor de crimă organizată.

În scopul evaluării tendințelor crimei organizate se impune combinarea resurselor statelor membre ale Uniunii Europene, cu cele academice și cu cele jurnalistice mult mai bogate în date decât cele oficiale.

Criminalitatea în Uniunea Europeană și activitățile infracționale au evoluat și au căpătat un pronunțat caracter transfrontalier/transnațional¹ și organizațional (organizat), adică de crimă organizată.

¹ Legea nr. 39/2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate definește **infracțiunea cu caracter transnațional** (definiție preluată din Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate) - orice infracțiune care, după caz: 1) este săvârșită atât pe teritoriul unui stat, cât și în afara teritoriului acestuia; 2) este săvârșită pe teritoriul unui stat, dar pregătirea, planificarea, conducerea sau controlul are loc, în tot sau în parte, pe teritoriul altui stat; 3) este săvârșită pe teritoriul unui stat de un grup infracțional organizat care desfășoară activități infracționale în două sau mai multe state; 4) este săvârșită pe teritoriul unui stat, dar rezultatul acesteia se produce pe teritoriul altui stat.

Convenția pentru stabilirea Centrului Sud-Est European de Aplicare a Legii (Convenția SELEC) stabilește că **activitatea transfrontalieră** reprezintă orice activitate ilegală desfășurată sau care se intenționează a fi desfășurată pe teritoriul mai multor State Membre (ale convenției). De asemenea,

„Obiectivele crimei organizate afectează deosebit de grav securitatea națională întrucât rețelele crimei organizate acționează în secret, sistematic, tenace în vederea controlării și punerii la dispoziția acestor rețele, prin corupție, șantaj și violență, a actului/procesului decizional al statului (al instituțiilor statului)”²

Datorită libertății de mișcare a persoanelor, bunurilor și capitalului a crescut traficul ilicit de bunuri mobile (arme, droguri, persoane, deșeuri și produse contrafăcute), ceea ce a dat crimei organizate o dimensiune transfrontalieră.

Dispariția unor frontiere în spațiul Uniunii asigură libera circulație a persoanelor și bunurilor, dar și cea a infractorilor și a bunurilor ilicite. În plus, tehnologiile de vârf permit și facilitează tranzacțiile ilegale rapide și spălarea banilor de către crima organizată transfrontalieră.

Din punct de vedere organizațional există tendința întăririi legăturilor dintre infractori și a cooperării lor mai strânse. Grupurile infracționale organizate au un caracter stabil, deci nu întâmplător, ci bine structurate. În Raportul SCOTA³ (raportul strategic) al Europol privind evaluarea amenințărilor privind crima organizată transfrontalieră se evidențiază că „este un fenomen din ce în ce mai dinamic și mai complex, care rămâne o amenințare majoră pentru securitatea și prosperitatea UE și a altor țări”⁴.

De asemenea, în acest document se mai arată că au apărut noi forme de crimă organizată transfrontalieră în care grupurile de infracționalitate organizată profită din plin de vidul juridic, de facilitățile internetului, dar și de oportunitățile oferite de criza economico-financiară în scopul acumulării unor beneficii ilegale imense. Astfel, în Uniunea Europeană s-au identificat următoarele forme ale crimei organizate: traficul de persoane și de droguri, imigrația clandestină, fraude financiare de tip carusel, criminalitate informatică, produse contrafăcute și spălarea banilor.

Asistăm azi la unele războaie duse de armatele unor state împotriva crimei organizate transfrontaliere. În anul 2000 grupările de crimă organizată au realizat profituri de aproximativ o mie de miliarde USD. Pe plan mondial activitățile ilicite

atunci când vorbim de producerea unei infracțiuni, trebuie să avem în vedere toate etapele acesteia, de la pregătire până la desfășurarea propriu-zisă și spălarea produsului financiar murdar. Astfel, există identitate de sens atunci când caracterizăm o infracțiune ca fiind transnațională sau transfrontalieră.

² Benoni Andronic, Eugen Siteanu, *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, în Revista de Științe Militare nr. 1(34), Anul XIV, 2014, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014, p. 37.

³ SCOTA – Serious and Organised Crime Threat Assessment

⁴ Consiliul Europei, Cartea albă a Crimei Organizate Transfrontaliere, Paris, 2014, pp. 15-16.

ale crimei organizate s-au diversificat neconținut și s-au extins teritorial pe toate meridianele globului pământesc deoarece mafiotismul reprezintă una dintre tendințele geopoliticii contemporane. Crima organizată tranfrontalieră desfășoară două categorii de activități: 1) în întregime/totalitate ilegale și 2) activități ilegale în cadrul activităților legale.

Din prima categorie fac parte activități precum: trafic de droguri, de ființe umane (în special de copii), prostituția, racketingul, contrabanda (alcool, țigări, medicamente etc.), falsificarea monedei, jaful înarmat, trafic de produse interzise, migrația clandestină etc. Din a doua categorie enumerăm: deturnarea fondurilor publice, mita (corupția), fraudă fiscală, falsificarea facturilor, jocuri de noroc, munca la negru (clandestină), traficul ilegal de arme etc.⁵

Cele mai importante organizații criminale internaționale sunt: mafia italiană, organizațiile mafioate italo-americane, yakuzele japoneze, cartelurile din America Latină, triadele chinezești, clanurile turco-kurde⁶.

Așa cum a observat președintele Franklin D. Roosevelt încă din anul 1936: „*Monopolul industrial și financiar, specula, banca veroasă, antagonismul de clasă începuseră să considere guvernul SUA ca pe un simplu apendice al afacerilor private. Acum noi știm că este la fel de periculos (ca guvernul – n.a.) să fie condus de banul organizat, ca și de crima organizată*”⁷.

În SUA, începând cu anul 1989, autoritățile americane au declanșat un adevărat război împotriva drogurilor prin „Declarația” președintelui Bush (senior). Aceasta constituie lupta împotriva unui „inamic național” deoarece în SUA există aproximativ 10 milioane de consumatori de canabis, peste 1,8 milioane consumatori de cocaină, 600 000 consumatori de heroină. SUA este pe locul I, adică centrul mondial al consumului de stupefiante, cu o piață în dezvoltare permanentă: „cocaina săracului” care costă 5-10 dolari/doză a condus implacabil la nașterea a 2 milioane de „crack babies” (copii), din mame fumătoare. Tot în SUA sunt 6 milioane de oameni care consumă droguri de sinteză care sunt fabricate în laboratoarele din SUA, Japonia și statele din Europa Occidentală; în ultimii 12 ani, din cauza unor supradoze au decedat peste 180000 de cetățeni americani⁸.

Referitor la geografia producției de droguri a secolului al XXI-lea specificăm că producția mondială de opiu își are izvorul în celebrul Triunghi de

⁵ Ștefan Mășu, *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial*, Editura RAO, București, 2011, p. 354.

⁶ *Ibidem*, p. 355.

⁷ *Ibidem*, p. 353.

⁸ Jacques Soppelsa, *Les sept défis capitaux du nouvel ordre mondial*, Ed. A2C Medias, Paris, 2009, p. 136. De asemenea, Alain Bauer, Emile Perez, *Le crime aux États-Unis*, Ed. PUF, Paris, 2003, pp. 7-43.

Aur (cele trei state: Thailanda, Birmania și Laos) și în Semiluna de Aur (care are tot trei țări: Pakistan, Afganistan, Iran); peste 55 % din heroina care se consumă în SUA este adusă din Triunghiul de Aur, care se distribuie pe piața din SUA și pe cea din Australia. Din Semiluna de Aur sunt alimentate statele Europei Occidentale, în proporție de 80%, cu droguri care provin din Pakistan și Afganistan și care tranzitează statele islamiste ale fostei URSS.

Canabisul spre deosebire de opiu trebuie să suporte niște procese de prelucrare, pentru că această plantă (canabisul) se consumă sub formă de ulei, sub formă de hașiș (extras din rășina plantei), sau sub formă de marijuana (extrasă din frunze sau flori). Ca arie de răspândire canabisul este cultivat în statele meridionale ale Uniunii Europene, Cipru, Liban și Noua Guinee.

Cocaina este produsă prin prelucrări mai complicate, din frunzele de cocaer care este un arbore ce preferă zonele din statele andine (Bolivia, Peru și Columbia). În Bolivia sunt cultivate cele mai întinse suprafețe (peste 50000 ha). Aceasta este „munca” cartelurilor renumite din Medellin (peste 45 de ganguri în anul 2000) care sunt într-o legătură „contra naturii” cu diversele mișcări de gherilă (MRTA, în Peru, M-19, Ejercito de Liberatem National și Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia în Columbia). Pe plan global este consemnat astăzi fenomenul „narcogherilelor”, asemănător cu cel al Tigrilor Talmus (Sri Lanka) sau cu al militanților PKK (Turcia).⁹

Unii analiști ai crimei organizate (fenomen economico-social), precum Xavier Raufer și Harald Welzer au scris despre o „psihologie a crimei” și despre un simptom al „haosului mondial” (al dezordinii), care vor bântui lumea în următoarele decenii. Ca argument ei dau ca exemplu pirateria ca formă tipică a unui „război fără lege”, sau ca formă de criminalitate organizată de la sfârșitul Războiului Rece. Așa, de pildă, în anul 2000, Biroul Maritim Internațional nota cel de-al 469-lea atac dintre cele cunoscute al unei nave (de cinci ori mai mult decât în anul 1995). După anul 2010, numărul anual al unor atacuri pirateresti este cuprins între 400 și 500, din care 75% sunt semnalate la confluența dintre Oceanul Pacific și cel Indian (în apropierea Cornului Africii).¹⁰

În lucrarea sa „Les nouveaux dangers planetaire”, X. Raufer scrie despre „războaiele haotice”, ca emanație a unui haos mondial și de războaiele de partizani, ideologice, precum și despre „războaiele de bandă” (banhenkrieg). Primele dintre acestea, războaiele haotice, au ca părți beligerante „entități instabile și mutante: nebuloase teroriste, gherile degenerate, diverse bande înarmate, mafii,

⁹ *Ibidem*, p. 145.

¹⁰ A se vedea, îndeosebi: Bertrand Monnet; Philippe Verry, *Les nouveaux pirates de l'entreprise, Mafia et terrorisme*, Ed. CNRS, Paris, 2010, pp. 100-107.

carteluri”¹¹. În continuare, același autor face o constatare întâlnită și la cercetătorul Jacques Attali: „Adesea, precum în Irak și Afganistan, aceste entități vor înfrunta armatele regulate ale lumii dezvoltate”¹². Previțiunea sa a devenit realitate în anii care au urmat și care au devenit deja istorie.

Pe zone extinse ale globului pământesc, începând din Afganistan și Pakistan statele musulmane din fosta URSS și până în America (Columbia, Ecuador, Bolivia și Peru) nu mai există exercitarea autorității statale și nici un control internațional, ci o „descompunere anarhică” și un terorism practicat de „gherile xenofobe”, de mișcările „revoluționare” conduse de pseudoideologii. Acestea sunt niște „zone gri” care cuprind și unele cartiere din megapolele lumii a treia (Lima, Callao, Bogota, Karachi), zone în care poliția nu pătrunde și în care „noile puteri practică economia de pradă”: protecția, răpirile, sechestrările, atacurile de convoaie, tâlhăriile în porturi și aeroporturi, „exportul” de droguri¹³. „Acest control fără limită al narcoteroriștilor, capacitatea lor de a cangrena și alte teritorii și țări, reprezintă una dintre amenințările, endogene și exogene, cele mai grave ale secolului al XXI-lea.”¹⁴ Același autor analizează „fiefurile criminale” și dimensiunile lor malefice, fiefuri care au armate criminale (zeci de mii de luptători). În plus, se fac „megafuziuni criminale” care cuprind câteva secte criminale, carteluri, miliții, denumite „hibridații criminale”¹⁵. Așa după cum am menționat deja, analiza aceasta este împărtășită și de Jacques Attali (Academia Franceză), într-una din lucrările sale renumite în care explică faptul că statele nu reprezintă actorii exclusivi ai violenței, întrucât Mafiile, gangurile, mișcările teroriste, cu adevărate „armate-pirat” finanțate de acestea, atacă statele și le încălcă legile. Și, când această apocalipsă va slăbi statele, când justiția și poliția vor fi mituite/ corupte, anarhia și violența vor stăpâni viața publică și pe indivizi; „acești pirați vor deveni chiar agenți esențiali ai economiei și geopoliticii”¹⁶.

Dacă Statul nu va decide imediat (azi) ce va face în viitor și ce nu va face atunci vor decide alții în locul acestuia: „companiile multinaționale, crima organizată, vecinii conflictuali, populațiile nemulțumite, cercurile oculte, lobby-urile puternice, structurile supranaționale”¹⁷. Serge Guerin consideră că „Statul providențial”, care este responsabil pentru combaterea șomajului, într-o primă

¹¹ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, pp. 355-356.

¹² Xavier Raufer, *Les nouveaux dangers planétaire*, Ed. CNRS, Paris, oct. 2009, subcap. „Symptomes du chaos mondial”, pp. 194-198.

¹³ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, pp. 356-357.

¹⁴ *Ibidem*, subcap. „Zones grises”, pp. 235-236. De asemenea, Alain Bauer; Xavier Raufer, *La face noire de la mondialisation*, Ed. CNRS, Paris, 2009, pp. 13-99.

¹⁵ Xavier Raufer, Stéphane Quéré, *Le crime organisé*, Ed. PUF, Paris, 2005, pp. 104-108.

¹⁶ Jacques Attali, *Une brève histoire de l'avenir*, Ed. Fayard, Paris, 2006, pp. 227-231.

¹⁷ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, p. 357.

etapă, trebuie să lase locul „Statului acompaniator”, care trebuie să gândească alături de ceilalți actori, deci nu în locul acestora.¹⁸

Ca o concluzie, apreciem că există azi două scenarii principale posibile. În cazul în care Statul va rezista, el trebuie să se adapteze la noile condiții din mers și să treacă de la „statul de ieri” la „statul de azi”, caz în care statele vor trebui să se schimbe, dar totodată se vor multiplica. Jacques Lesoume consideră că până în anul 2100 încă un număr de 20-40 de noi state vor apărea pe mapamond și se vor adăuga actualelor membre ale ONU. De asemenea, el prevede că „*Viața Statelor va fi dură, fragilă și plină de ambiguități.*”¹⁹

Ștefan Mășu consideră că: „*Hiperimperiul mondial, cu state slăbite sau fără state, își va dezvolta el însuși germenii propriei dispariții*”²⁰. Neputința statelor de a gestiona violențele, conflictele locale și sofisticarea armelor este evidentă. În plus au apărut noi caracteristici ale evoluției societății umane, în deceniile viitoare: „*hiperconflictul sau haosul mondial la care ne-am referit deja în paginile anterioare, în care tensiunile și conflictele de tot felul (etnice, religioase, alimentare, energetice) se vor exacerba, armatele criminalității vor prevala, războaiele preventive se vor multiplica*”²¹.

Din cauzele precedente, în acest secol va apărea un guvern planetar care va „*avea în directă subordonare instituțiile specializate, precum OIM și OMC, și va dispune de mijloace militare pentru a lupta contra mafiei, traficului de droguri, exploatarea sexuală, sclaviei, dereglării climatice și atacurilor (accidentale, teroriste sau militare) cu nanoroboți și „patogeni autoreplicanți”, care ar putea distruge biomasa*”²².

Christian-Saint Etienne prevede că peste câteva decenii vom asista la proliferarea și exacerbarea acțiunilor militare nestatale (grupări, mafii, clanuri, ganguri, mișcări) care vor provoca un mare „haos” global. Statele principale (SUA, China, India, Rusia) împreună cu marile țări europene (Germania, Franța și Anglia), vor forma câteva „divizii de control și asalt”, care vor restabili ordinea planetară. În lume se va institui „Ordinea contractuală”²³.

¹⁸ Serge Guérin, *De l'État providence à l'État accompagnant*, Ed. Michalon, Paris, 2010, pp. 256-271; a se vedea, de asemenea, François-Xavier Merrien, *L'État-Providence*, Ed. PUF, Paris, 2007.

¹⁹ Jacques Lesourne, *Les crises et le XXIe siècle*, Ed. Odile Jacob, Paris, 2009.

²⁰ Ștefan Mășu, *Op. cit.*, p. 357.

²¹ Idem.

²² Idem.

²³ Idem.

Pe viitor, „în unele conflicte, este probabil să constatăm, concomitent, violență inter-comunitară, terorism, insurgență, criminalitate generalizată (COT – n.a.) și dezordine publică pe scară largă”²⁴.

Considerăm că este momentul să fie promovată o acțiune foarte bine coordonată împotriva crimei organizate tranfrontaliere. Pentru combaterea crimei organizate tranfrontaliere este necesară coordonarea tuturor activităților, măsurilor și inițiativelor Națiunilor Unite, Consiliului Europei, Uniunii Europene, OSCE, OCDE și altor organizații care luptă împotriva crimei organizate tranfrontaliere. Toate inițiativele Uniunii Europene trebuie să fie bine coordonate cu cele ale Consiliului Europei pentru că crima organizată tranfrontaliere își are rădăcinile în țările terțe (un mare număr de organizații infracționale din Uniunea Europeană provin din state membre ale Consiliului Europei).

Se impune coordonarea activităților Națiunilor Unite prevăzute în Convenția de la Palermo cu inițiativele Consiliului Europei. Trebuie să se evite suprapunerile activităților pentru a contracara crima organizată tranfrontaliere. Trebuie să se determine în ce măsură legislațiile naționale au aplicat convențiile și recomandările Consiliului Europei și convențiile ONU.

Se impune analizarea motivelor pentru care instrumentele juridice (ale Consiliului și ale Uniunii Europene) în vigoare referitoare la combaterea crimei organizate tranfrontaliere nu sunt aplicate corespunzător pentru conceperea unor strategii și programe de combatere a crimei organizate tranfrontaliere.

Este necesară o abordare globală care să întărească eficacitatea combaterii crimei organizate tranfrontaliere, definirea de strategii comune pentru unirea eforturilor tuturor statelor.

Toate problemele transnaționale ale crimei organizate trebuie tratate la nivel transnațional cu ajutorul instrumentelor transnaționale. Societatea civilă trebuie să participe la lupta împotriva crimei organizate tranfrontaliere sensibilizând și protejând victimele sale. Trebuie întărite capacitățile autorităților represive, a judecătorilor și procurorilor care să combată eficient crima organizată tranfrontaliere (prin cooperare internațională, crearea de programe de protecție a martorilor, recurgerea la tehnologiile speciale de anchetă și recuperarea activelor). Se impune difuzarea și schimbul de bune practici de pedepsire penală a crimei organizate tranfrontaliere.

Trebuie adoptată o strategie reciprocă (mutuală) paneuropeană care să prevadă și să suprimă ansamblul fenomenului de crimă organizată tranfrontaliere.

²⁴ Stan Anton, Alexandra Sarcinschi, Eugen Siteanu *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015, p. 74.

BIBLIOGRAFIE

- ANTON S., SARCINSCHI A., SITEANU E. *Conflictele atipice ale secolului al XXI-lea*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015.
- ANDRONIC B., SITEANU E., *Implicațiile corupției și ale crimei organizate asupra sistemului social din perspectiva securității naționale*, în Revista de Științe Militare nr. 1(34), Anul XIV, 2014, Editura Academiei Oamenilor de Știință din România, București, 2014.
- ATTALI J., *Une brève histoire de l'avenir*, Ed. Fayard, Paris, 2006;
- BAUER A., PEREZ E., *Le crime aux États-Unis*, Ed. PUF, Paris, 2003;
- BAUER A.; RAUFER X., *La face noire de la mondialisation*, Ed. CNRS, Paris, 2009;
- Consiliul Europei, *Cartea albă a Crimei Organizate Transfrontaliere*, Paris, 2014;
- GUÉRIN S., *De l'État providence à l'État accompagnant*, Ed. Michalon, Paris, 2010;
- LESOURNE J., *Les crises et le XXIe siècle*, Ed. Odile Jacob, Paris, 2009;
- MÂȘU Șt., *Omenirea secolului al XXI-lea și guvernul mondial*, Editura RAO, București, 2011;
- MERRIEN F.X., *L'État-Providence*, Ed. PUF, Paris, 2007;
- MONNET B.; VERRY P., *Les nouveaux pirates de l'entreprise, Mafia et terrorisme*, Ed. CNRS, Paris, 2010;
- RAUFER X., *Les nouveaux dangers planétaire*, Ed. CNRS, Paris, oct. 2009;
- RAUFER X., QUÉRÉ S., *Le crime organisé*, Ed. PUF, Paris, 2005;
- SOPPELSA J., *Les sept défis capitaux du novel ordre mondial*, Ed. A2C Medias, Paris, 2009.

FĂURITORI ȘI MARTIRI AI UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA
CREATORS AND MARTYRS OF BESSARABIA'S UNION
WITH ROMANIA

Colonel (r) dr. Anatol MUNTEANU*

Sublocotenentul Ioan Buzdugan
(1887-1967)

Secretar al Sfatului Țării, poet, prevăzător și promotor al României Mari

Rezumat: Sublocotenentul Ioan Buzdugan, promotor al românismului în Basarabia, participă la deșteptarea națională a soldaților și ofițerilor moldoveni din unitățile militare ruse a Frontului românesc. Își face studiile în domeniul economic, în drept, pedagogie și jurnalistică. Ca militar, participă la consolidarea comitetelor ostășești moldovenești, este ales ca deputat în Sfatul Țării, are funcția de Secretar al Sfatului Țării, votează și apără Unirea. A scris cărți, a lansat volumele „Țara mea”, „Icoane basarabene”, „Poezii”, a făcut politică românească unionistă.

* Membru corespondent al Academiei Oamenilor de Știință din România

Cuvinte cheie: ostași și ofițeri; comitete ostășești; Sfatul Țării; neamul românesc; partidul bolșevic; alfabetul românesc.

Abstract: *Second Lieutenant Ioan Buzdugan, promoter of Romanian spirit in Bessarabia, participated in the actions of national awakening of Moldovan soldiers and officers in the Russian military units of the Romanian front. He completed his studies in economy, law, pedagogy and journalism. As a military, he participated in consolidating Moldovan military committees, he was elected deputy in the Country Council, he voted for and defended the Union. He wrote books, launched the volumes entitled „My country”, „Bessarabia Icons”, „Poems”, and he advocated in favor of Unionist Romanian policy.*

Key words: *soldiers and officers; military committees; Country Council; Romanian people; Bolshevik party; Romanian alphabet.*

S-a născut la 9 martie 1887 într-o familie de țărani gospodari în localitatea Brânzenii Vechi, județul Bălți. A fost militant al mișcării unioniste, participant în Primul Război Mondial în cadrul Armatei Imperiale ruse, membru al Comitetului Ostășesc Moldovenesc, deputat și Secretar al Sfatului Țării, om politic, având rang înalt în cadrul Guvernului României, poet și publicist în literatura română. A trecut cu succes răsunător prin cele mai numeroase școli, licențe și titluri. A învățat agronomia la Gore Gorchi în Moghilău, la Ucraina, Camenița, a făcut cursurile Școlii de teologie și pedagogie. Studiile superioare le face la Moscova. Se întoarce în Basarabia, lucrează, și apoi studiază dreptul la Universitatea din Iași, luându-și licența în drept. Având pasiune pentru carte, aprofundează economia politică la Cernăuți, obținând titlul de doctor în științe economice. Lucrează în câteva domenii: juridic, economic și pedagogic, fiind învățător la școlile basarabene, scrie articole, versuri, găsind un limbaj comun cu colaboratorii revistei „Cuvânt Moldovenesc”. Primele lui poezii țin de acea perioadă de debut literar, când semna lucrările cu pseudonimul *Nică Românaș*. E curios faptul că cercetătorul Mihail Straje, care s-a ocupat de problema dezvoltării numelor literare (vezi Dicționarul de pseudonime, București, 1973), înregistrează pentru Ioan Buzdugan, care de facto era înscris în pașaportul rusesc drept Ivan Buzdîga, și alte câteva pseudonime: B.I. Alion, Ion Câmpeanu, B. Cogîlnic, I. Dumbrăveanu.

Participă ca voluntar în Armata rusă în lupte împotriva germanilor pe Frontul românesc. La una din operațiile militare din Dobrogea a fost rănit. După însănătoșire, apreciindu-i-se calitățile de poliglot și specialist cu înalte studii economice, este ridicat la gradul de sublocotenent și transferat să-și continue serviciul la un birou de informații al Marelui Cartier General al frontului. Noua sa calitate îi dă posibilitatea să se deplaseze în interes de serviciu în Odesa, Chișinău, Iași, Kiev, Ecaterinoslav și alte garnizoane, în interesul serviciului militar. Aici a

avut posibilitatea să cunoască mai mulți militari basarabeni, influențați de ideile revoluționare și naționale ale moldovenilor. Fiind de orientare naționalistă, duce o propagandă național-patriotică, de unitate a românilor-moldoveni, leagă prietenie cu ofițerii și soldații Armatei române din Frontul românesc. Important este că *la toate mitingurile și intrunirile ostășești era curajos, puternic în decizie, devotat unei cauze naționale.*

Date personale din cariera militară: este soldat în Regimentul 40 Infanterie (1914), este trimis, ca elev la Școala de Aviație, pe front este în U.M. Secția 36 de Aviație (1916), Cartierul General al Armatei ruse din Iași (1917), membru al Comitetului Ostășesc Moldovenesc (1917), delegat și Deputat al militarilor moldoveni în Sfatul Țării (1918), este trecut ca ofițer în Corpul de Aviație în cadrul Armatei române (trece în rezervă în anul 1920 și în retragere în martie, 1941).

În perioada când bolșevicii din Armata Roșie au preluat controlul asupra Chișinăului și unităților militare ruse, încartiruite în oraș, Ioan Buzdugan împreună cu alți militari moldoveni, An. Crihan, N. Suruceanu, V. Țanțu, I. Pelivan, în noaptea de grea cumpănă din 6-7 ianuarie 1918, a plecat pe drumuri diferite, pline de obstacole și primejdii, spre Iași, pentru a chema la Chișinău în ajutor Armata română. Misiunea a reușit, orașul a fost eliberat de bolșevici.

Este delegat din partea Comitetului Central Ostășesc Moldovenesc, fiind deputat în Sfatul Țării din prima zi - 27 noiembrie 1917- până la lichidarea acestuia, 21 noiembrie, 1918.

Este prezent la 27 martie 1918 și votează pentru Unirea Basarabiei cu România. În calitate de Secretar al Sfatului Țării, în ziua când s-a votat Unirea, a rostit memorabilele cuvinte:

„Lasă ca poporul nostru, țara noastră și toată lumea să știe că noi, românii basarabeni, care am suferit un veac întreg sub jugul țarismului rus, că noi toți dorim unirea cu frații noștri de peste Prut, că noi vroim să fim și să rămânem pentru totdeauna împreună cu toți românii.

Să știe toată lumea că noi vroim unirea tuturor românilor, de partea aceasta a Prutului și de cealaltă a Carpaților într-o Românie Mare, una și nedespartită, și în baza principiului proclamat de revoluție, de autodeterminare a popoarelor, astăzi, domilor deputați, noi suntem chemați să înfăptuim cel mai revoluționar act în istoria poporului nostru, mult încercat în suferințe – să votăm pentru Unirea Basarabiei cu România ...

... Isprăvind cu chestiunea unirii naționale, nouă ne rămâne să rezolvăm încă o problemă cardinală – chestiunea agrară, care este și națională, fiindcă, domnilor, de rezolvarea ei radicală este interesată toată țărâtimea noastră, fiindcă de îmbunătățirea vieții agricultorilor noștri, a țăranilor, depind și viitorul

mai frumos al întregului nostru popor, fericirea întregii națiuni românești și buna stare a întregii țări.

Astazi noi avem să rezolvăm definitiv prima chestiune națională – Unirea Basarabiei cu România. Și în această oră solemnă, eu, domnilor deputați, în fața întregului popor și a urmașilor, în fața istoriei și a omenirii întregi, vă invit să vă faceți datoria până la sfârșit, să votați deschis și curajos pentru unirea Basarabiei cu România.

Fiți tari și îndepliniți-vă datoria, fiindcă ceasul unirii a sunat! Vă chem pe toți să votați cu îndrăzneală și deschis, ca istoria să fixeze pentru totdeauna numele tuturor fiilor adevărați ai poporului nostru moldovenesc, care au votat pentru unirea tuturor românilor, a viitoarei României Mari!”

Deputatul Ioan Buzdugan s-a pronunțat pentru votul deschis, motivând că în acest moment istoric important, fiecare trebuie, deschis și cu curaj, să-și exprime părerea în fața poporului întreg și a țării, ca poporul și istoria să știe adevărata opinie a fiecărui deputat ce-și dă votul.

La Congresul Învățătorilor din Basarabia, mai 1917, rolul sublocotenentului Ioan Buzdugan a fost de o importanță foarte mare. În regulamentul învățătorului, se arată că moldovenii au întrebuițat alfabetul rusesc, acesta fiind impus de regimul țarist. În Basarabia s-au făcut mai multe încercări de a se introduce alfabetul latin, dar împrejurările au fost cu totul neprielnice. Acum, când este vorba, în Basarabia, de punerea temeliei învățământului și a culturii românești, Congresul trebuie să se hotărască pentru *alfabetul latin, care e al întregului nostru neam și al tuturor popoarelor din spațiul românesc. Prin alfabetul latinesc, noi ne deschidem deodată porțile spre întreaga cultură românească.* La întrebarea ce facem cu alfabetul slavon, el răspunde clar și echidistinct că *alfabetul rusesc nu se potrivește cu firea limbii noastre latinești.* Acest lucru l-a avut în vedere și Comisia școlară moldovenească de pe lângă Zemstva gubernială, când a hotărât într-un singur glas ca în școala moldovenească să se introducă alfabetul latin.

Ioan Buzdugan pledează cu multă căldură pentru țărănime, pentru dezvoltarea și politica socială, culturală și economică. Declarațiile sale categorice sunt subliniate cu aplauze; limba de care se folosește este cea română literară.

Fiind un generator de idei, Ioan Buzdugan, deși antrenat intens în treburile de importanță de stat ale Sfatului Țării, găsește timp să colaboreze la publicațiile naționale: „Moldovanul”, „Glasul Țării”, „Sfatul Țării”, „Neamul românesc”, „Cuvântul Moldovenesc”, „Ardealul”, „România nouă” ș.a. Împreună cu alți membri ai Comitetului Central Ostășesc organizează publicarea ziarului „Ostașul Moldovan”. Împreună cu alți colegi militari de la Iași pune temelia unui nou partid, „Partidul Socialist Revoluționar Moldovenesc”. Scopul acestor acțiuni politice era orientat spre soldații și ofițerii moldoveni, care în perioada revoluției trebuiau

reorientați spre idealul eliberării naționale, patriotismului românesc și nu spre bolșevismul rus, spre ideile revoluției socialiste ruse.

După Unire, a fost deputat de Bălți din 1918 până în 1932, în aproape toate legislaturile. A fost subsecretar de Stat la Industrie și Comerț, senator de Bălți.

Despre Ioan Buzdugan, marele publicist și patriot V. D. Toni a scris în *Viața Basarabiei* nr. 3-4/1944: „...poetul de remarcabil talent, Nică Românaș de la „Cuvântul Moldovenesc”, care participase activ la acțiunea de naționalizare a școlii basarabene în 1917, sfârșită cu completa izbândă, datorată și îndărătniceii lui stăruințe, ostașul moldovean, care, – după însăși mărturisirea lui Nicolae Iorga, – neprețuit serviciu adus cauzei românești în momentul din 1917 de la Iași, când oștirea rusă, cuprinsă de duhul revoluționar, plănuia înlăturarea, și poate mai mult decât atât – a Regelui nostru.”

A lansat volumele: „Cântece din Basarabia”, „Icoane basarabene”, „Miresme de stepă”, „Păstor de timpuri”, „Țara mea”, „Poezii”, etc. Poeziile lui sunt pastorale și nostalgice, amintind de M. Eminescu, G. Coșbuc, O. Goga, purtând și o autentică mărturie a sensibilității autorului. Politica și viața lui au fost influențate de cei mai puternici și cei mai abili. Firea lui fierbinte și explozivă era ușor provocabilă și dirijabilă. ...Dar crezul lui a rămas mereu neschimbat, așa cum și l-a schițat în imnul „*Eu aș vrea să fiu o stană*”:

*„Eu aș vrea să fiu o stană,
Piatra care-n vieci nu geme,
De pe-o culme diafană,
Să privesc în zări, departe:
Până dincolo de Vreme,
Până dincolo de Moarte!”*

Și încă un vers semnat de Nică Românaș:

*”...Bucură-te, Românie!
Astăzi soarele răsare,
Strălucind din cer feeric
Pe pământul Basarabiei:
Raza lui mânuitoare
Izbăvește astăzi slabii,
De jug, lanțuri și-ntuneric!...”*

Din 1940, după invazia rușilor sovietici în Basarabia, publicistul Ioan Buzdugan se refugiază la București, este adăpostit în casa generalului Traian Timiș. În perioada celui de al II-lea Război Mondial, românii au dus lipsuri

materiale, greutăți și pierderi umane considerabile. Viața devenise și mai grea pentru români.

Dupa 1945, când vremurile s-au schimbat cu totul spre mai rău, poetul și publicistul Ioan Buzdugan nu mai avea trecere la orânduiala socialistă din România, intelectualii basarabeni și oamenii politici refugiați în România erau luați în evidență de ocupații ruși, „ca fiind cei mai periculoși dușmani”, erau imediat arestați, lichidați sau duși în Siberia. Ceilalți, „mai liniștiți”, erau lăsați sub supraveghere, pentru o altă perioadă. Pentru a supraviețui și a-și prelunge activitatea literară, minunatul mânuitor de condei și-a amintit de vechea sa pasiune - literatura rusă, și de o veche ocupație, traducerile. De sub condeiul lui, au ieșit cărți de literatură românească, aduse din inima culturii ruse. Au prins grai românesc eroii lui A. Pușkin, I. Bunin, M. Gorki, A. Bloc, S. Esenin, V. Maiakovski, A. Ahmatova, M. Koțiubinski, ș.a. Văzându-l atât de străduitor și talentat, muncind pentru autoritatea rușilor în România, serviciile secrete ale securității ruse și românești l-au lăsat în pace.

Ostașul Armatei ruse, al Armatei moldovenești și al Armatei române, omul politic, poetul și publicistul Ioan Buzdugan a încetat din viața la 24 ianuarie 1967. A fost înhumat la cimitirul Belu, din București.

Dincolo de dispariția fizică, a rămas amprenta lui spirituală, a rămas pentru vecie...

Opera: „Miresme de stepă” (1922), „Țara mea” (1928), „Păstori de timpuri” (1942), „Metanii de luceferi” poezii (1943), „Permanența românității în Basarabia” „Viața Basarabiei”, 1940, nr.7-8, Traduceri din opera lui Pușkin - „Țigani”, „Evghenii Oneghin” (1967), ș.a.

Distincții: Ordinul Regele Ferdinand I în grad de Comandor, Medalia Regele Ferdinand I cu spade și panglică, ș.a.

BIBLIOGRAFIE

A.N.R.M., f.727, inv.2, dos.37, dos. 77.

Colesnic Iurie, *Generația Unirii*, Chișinău, 2016.

Țane N., *Poetul Ioan Buzdugan, Viața Basarabiei*, nr.3/1933.

Tofan Gheorghe, *Sărbătoarea Basarabiei*, 1917.

Toni D., V., *Viața Basarabiei*, nr.3,4/1944.

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR !

Pentru o mai bună procesare a articolelor și pentru introducerea revistei în baza de date internațională CEEOL, dorim respectarea următoarelor cerințe **obligatorii**:

- ✓ **titlul articolului – română și engleză;**
- ✓ **abstractul – română și engleză;**
- ✓ **cuvinte-cheie (5-6) – română și engleză;**
- ✓ **instituția din care provine autorul;**
- ✓ **e-mail, telefon, fax (o adresă de contact);**
- ✓ **bibliografie.**

1. *Textul.* Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptate fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele diacritice – ș, ț, ă, î, â și Ș, Ț, Ă, Î, Â – înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \ ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nicio altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două-trei paragrafe goale.

2. *Ecuatiile.* Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor. La limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).

3. *Figurile.* Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu, Corel Draw sau AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care pot fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.

4. *Imaginile.* Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate de pe Internet, deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF aveți în vedere ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să devină rezonabilă.

5. *Numerotarea.* Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:

- între paranteze pătrate pentru bibliografie;
- între paranteze rotunde pentru formule;
- prin exponent, în cazul notelor de subsol;
- precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelelor etc.

Rugăm autorii să redacteze articolele atât în limba română, cât și în limba engleză.

Mulțumim sponsorilor acestui număr al revistei.

Vă mulțumim!
Colegiul de Redacție